

Członkowie Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Matematycznego na rzecz popularyzacji matematyki¹

Streszczenie. Matematycy zrzeszeni w Polskim Towarzystwie Matematycznym są organizatorami wielu przedsięwzięć, których celem jest popularyzacja nauki w środowisku młodzieży i nauczycieli. Do najdłuższej kontynuowanych należą otwarte wykłady popularne, odbywające się w Krakowie, obecnie pod nazwą *Spotkania Matematyków*, oraz *Małopolski Konkurs Prac Matematycznych*, który jest adresowany do uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Współorganizatorami tych wydarzeń są Oddział Krakowski PTM i Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk² pod patronatem Uniwersytetu Jagiellońskiego działające w Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana w Krakowie (noszącego uprzednio nazwę: Pałac Młodzieży w Krakowie³). Przedstawiamy wybrane działania PTM w latach 1953-1991 ze szczególnym uwzględnieniem działań podejmowanych w Oddziale Krakowskim PTM przez członków Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego (która w następnych latach przyjęła nazwę: Komisja Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem⁴). Posługujemy się głównie sprawozdaniami opublikowanymi w *Wiadomościach Matematycznych* i niepublikowanymi notatkami, które zachowano w archiwum Oddziału Krakowskiego PTM. Zwracamy uwagę na pomijanie niektórych istotnych informacji w sprawozdaniach Oddziału Krakowskiego PTM za okres kadencji, które szczęśliwie zachowały się w sprawozdaniach rocznych zarządu Oddziału i sprawozdaniach przewodniczących Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego.

Spis treści

Co rozumiemy przez popularyzację matematyki?	2
Krzewienie wiedzy pod zaborami.....	2
W niepodległej Polsce	4
Upowszechnianie wiedzy, popularyzacja matematyki.....	7
Komisje i komitety PTM w latach 1953-1969 na rzecz edukacji	11
Zanim w roku 1970 w Krakowie ogłoszono cykl wykładów popularnych o matematyce	17
Od sesji kół matematycznych do konkursu prac	22
Organizatorzy sesji i konkursu	43
Przedsięwzięcia krakowskich matematyków na rzecz uczniów, studentów, nauczycieli	44
Literatura	46

¹ Referat (wersja rozszerzona) przedstawiony na sesji „50 lat Małopolskiego Konkursu Prac Matematycznych” zorganizowanej w dniu 3 czerwca 2025 r. przez Oddział Krakowski Polskiego Towarzystwa Matematycznego i Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk pod patronatem. Autor prosi o przesłanie ewentualnych uzupełnień i sprostowań na adres Jerzy.Szczepanski[at]uj.edu.pl (aktualizacja 21.07.2025 r.).

² Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk zostało zawiązane w roku 1978 z inicjatywy profesora Jana Kulpy (1908-1983), polonisty, pedagoga, pracownika Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie. W roku 1993 patronat nad Towarzystwem objął Uniwersytet Jagielloński. Zob. [L05].

³ W budynku YMCA przy ul. Krupniczej 8 w Krakowie (oddanym do użytku w roku 1927) od roku 1952 działał Młodzieżowy Dom Kultury im. dr. H. Jordana, który w roku 1972 uzyskał status Pałacu Młodzieży. Nazwę tę zmieniono w roku 1991 na Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana na podstawie decyzji Kuratorium Oświaty i Wychowania w Krakowie. W roku 2009 Centrum Młodzieży zostało przeniesione do nowej siedziby przy ul. Krupniczej 38 w Krakowie. Zob. [L05].

⁴ Postulat zmiany nazwy Komisji Popularyzacji Matematyki i Szkolnictwa Średniego Oddziału Krakowskiego PTM na: Komisja Popularyzacji Matematyki i Współpracy ze Szkolnictwem sformułowany już na początku 1973 roku w sprawozdaniu z prac Komisji za rok 1972, zob. [L33]. Postulat ten doczekał się realizacji dopiero po roku 1991.

Wykaz reprodukowanych plakatów i ogłoszeń	49
Miejsca wykładów popularnych organizowanych przez OK PTM i KMTPNiSz	64
Pomniki matematyków w Krakowie	72
Matematyka w plenerze	74

Co rozumiemy przez popularyzację matematyki?

W XIX wieku nie znajdziemy wzmianek o *popularyzacji* matematyki z prozaicznego powodu: słowa *popularyzacja*, *popularny*, *popularysta* było nacechowane negatywnie. W [L28], s. 351, przeczytamy, że

„popularność [...] podobanie się ludowi, wziętość u ludu; lepiej jest mieć spokojność sumnienia, niż popularność, [...] popularność u nas zwyczajnie jest ujęcie publiczności za słabość przekonującą ją w powszechnej opinii; popularny, ludowi upodobany, wzięty u ludu. [...] Traci popularysta, bankietuje, daje, rozprasza fortunę.”

Innymi słowy, *popularność*, *popularny*, *popularysta* w połowie XIX wieku temu miały znaczenie podobne do współczesnego znaczenia słów *populizm*, *populistyczny*, *populista* tj.

„populizm [to] popieranie lub lansowanie idei, zamierzeń, głównie politycznych i ekonomicznych, zgodnych z oczekiwaniami większości społeczeństwa w celu uzyskania jego poparcia i zdobycia wpływów lub władzy”,

zob. hasło *populizm* w [L56]. Sprecyzujmy więc, że (zob. hasło *popularyzacja* w [L56]) przez *popularyzację* będziemy rozumieli „rozpowszechnianie nauki, sztuki lub wiedzy o czymś wśród szerokich kręgów społeczeństwa”.

POPULARNOŚĆ, ści, ż., z Łac. podobanie się ludowi, wziętość u ludu; Rag. pucjansivo, Volfęgnst. Lepiej mieć spokojność sumnienia, niż popularność, lepiej być ostatni raz postem a skutecznie do szczęścia Rzpltej przykładać się, niż dla przypodobania się komużkolwiek, poohlebiać uprzedzeniom. Pójdę zawsze śmiało przeciwko takiej popularności, która przeszkadza do zrobienia doskonałej formy rządu. Gaz. Nar. 1, 101. Popularność u nas zwyczajnie jest ujęcie publiczności za słabość przekonującą ją w powszechnej opinii. Jez. Wyr. POPULARNY, a, e, POPULARNIE adverb., ludowi upodobany, wzięty u ludu; Rag. puucki, dem Volfę gefällig, vom Volfę begünstigt, daß Volfę begünstigend. Aby was poohlebna nie łudziła swym blaskiem sława popularna.

Hor. Sat. 195. Popularne czyli gminne rządzenia, jak w Rzeczypospolitej Ateńskiej. Mon. 65, 342. (demokracja). POPULARYSTA, y, m., przyjaciel ludu, demokrat, (publicola); Rag. pucianin, der Volfęfreund. Traci popularysta, bankietuje, daje, rozprasza fortunę. Mon. 65, 48.

Reprodukcja fragmentu s. 351 z [L28] z hasłem *popularność*.

Krzewienie wiedzy pod zaborami

Władze zaborcze – jak pamiętamy z historii – nie ułatwiały funkcjonowania polskich szkół powszechnych, gimnazjów, czy uniwersytetów. Władze rosyjskie zamknęły uniwersytet w Wilnie po powstaniu listopadowym w 1832 r. Uniwersytety w Krakowie i Lwowie działały, ale władze austriackie nie były zainteresowane modernizacją tych uczelni. Głównym zadaniem uniwersytetów w wieku XIX była dydaktyka, a badania naukowe nie stanowiły obowiązku profesorów uniwersyteckich, nie tylko na ziemiach polskich, lecz w całej ówczesnej Europie. Krakowskie drukarnie wydawały głównie kalendarze z poradami gospodarskimi i broszury o tematyce religijnej. Takie wydawnictwa chętnie nabywali mieszkańcy niewielkiego

prowinjonalnego Krakowa⁵, liczącego około 40 tysięcy mieszkańców w połowie XIX w. Prawie nie drukowano podręczników szkolnych, ani akademickich. Dorobek Komisji Edukacji Narodowej i Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych poszedł w zapomnienie. Profesorowie uniwersyteccy, nawet jeśli prowadzili badania naukowe, nie publikowali ich, głównie z tego względu, że literatura fachowa opisująca badania naukowe nie znajdowała szerokiego grona czytelników, nie była więc opłacalna z punktu widzenia księgarzy⁶. Wyjątek stanowiły poradniki dotyczące racjonalnej uprawy roli, hodowli zwierząt, czy budownictwa. Środowisko uniwersyteckie zauważało jednak potrzebę prowadzenia badań naukowych, a także nadzoru nad poziomem szkolnictwa.

Potrzeba systematyzacji wiedzy (wymiana informacji, weryfikacji eksperymentów i tworzenia wspólnego języka nauki), organizacji badań, zdobywania środków finansowych na ich prowadzenie (w tym z budżetu państwa, a nie tylko ze środków hojnych ofiarodawców) a także tworzenie sieci komunikacji naukowej (wymiana listów, publikacji i wyników badań między uczonymi z różnych krajów) doprowadziła do powstania od przełomu XVI i XVII wieku pierwszych europejskich akademii nauk i towarzystw naukowych⁷. Na ziemiach polskich Towarzystwo Warszawskie Przyjaciół Nauk (TWPN), znane również jako Królewskie Towarzystwo Warszawskie Przyjaciół Nauk, było jednym z najważniejszych ośrodków naukowych w Polsce przełomu XVIII i XIX wieku. Formalnie powstało w 1800 roku z inicjatywy Stanisława Sołtyka⁸, ale jego korzenie i duch sięgają jeszcze okresu stanisławowskiego (1764–1795), kiedy to w Warszawie rozwijały się idee Oświecenia i reformy edukacyjne. Ich celem miało być prowadzenie badań naukowych, których nie prowadzono na uniwersytetach, pozyskiwanie środków na te badania i publikacja rezultatów tych badań w rocznikach towarzystw naukowych. Roczniki te dały początek wyspecjalizowanym czasopismom naukowym, zob. [L13]. Z inicjatywy Jerzego Samuela Bandtkiego⁹ i Walentego Litwińskiego¹⁰ w Krakowie w roku 1815 założono Towarzystwo Naukowe Krakowskie. Danuta Rederowa¹¹ w [L73], s. 30, zauważa, że

„Założyciele Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, chociaż zdawali sobie sprawę ze słabości krakowskiego środowiska badawczego, istnienie w starej stolicy towarzystwa naukowego uważali za konieczne. Związek z miejscowym uniwersytetem, cieszącym się wielowiekową tradycją, nowej placówce naukowej przynosił pożytek, zapewniał doraźne korzyści.”

⁵ Zob. [L73], s. 19-20.

⁶ Aż do końca XIX wieku i do początku XX wieku rola wydawcy (organizatora procesu wydania książki: od pozyskania rękopisu, przez redakcję, skład, druk, aż po dystrybucję; ma wpływ na to, co trafia na rynek i jak wygląda książka) i rola księgarza) przenikała się z rolą księgarza (zajmującego się głównie sprzedażą książek, prowadzeniem sklepu, w którym oferuje książki różnych autorów i wydawnictw).

⁷ Przypomnijmy, że już w XVII wieku powstały włoska Accademia dei Lincei (1603), Royal Society w Londynie (1660), francuska Académie des Sciences (1666), Pruska Akademia Nauk w Berlinie (1700), Cesarska Akademia Nauk w Petersburgu (1724), Societas Literaria w Gdańsku (1720), Naturforschende Gesellschaft w Gdańsku (1742).

⁸ Stanisław Sołtyk (1752–1833) polski arystokrata, polityk, reformator, działacz niepodległościowy i mecenas nauki.

⁹ Jerzy Samuel Bandtkie (1768 –1835) wybitny polski bibliotekarz, bibliograf, filolog, językoznawca, leksykograf i historyk drukarstwa.

¹⁰ Walenty Litwiński (1778–1823) polski prawnik, profesor nauk prawnych, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1814–1821, pierwszy prezes Towarzystwa Naukowego Krakowskiego.

¹¹ Danuta Rederowa (1924–2017) polska historyk, specjalizująca się w dziejach polskiej emigracji naukowej.

Towarzystwo przekształcono w 1872 r. w Akademię Umiejętności. Działalność matematyków – członków AU na rzecz edukacji przedstawiono w [L06a]. We Lwowie w 1875 r. założono Polskie Towarzystwo Przyrodników im. Kopernika¹². Towarzystwo skupiało się na badaniach przyrodniczych, zwłaszcza w dziedzinach geologii, mineralogii, botaniki, zoologii, fizjografii Karpat i Polski południowej. Prowadziło inwentaryzację i ochronę przyrody. Od początku istnienia prowadziło działalność popularyzatorską, m.in. poprzez organizację odczytów i wykładów oraz wydawaniu dwóch czasopism: „Kosmos” (od 1876)¹³ i „Wszechświat” (od 1882)¹⁴. W 1901 r. z inicjatywy Oswalda Balzera¹⁵ założono we Lwowie Towarzystwo dla Popierania Nauki Polskiej.

Rolą towarzystw naukowych była – w pewnym zakresie – troska o poziom oświaty i upowszechnianie wiedzy. W Polsce troska ta głównie skupiała się nad potrzebą zachowania języka ojczystego i przekazania wiedzy o historii i geografii ziem polskich. Upowszechnianie nauk ścisłych schodziło na dalszy plan. Nauczycieli szkół powszechnych kształcono głównie w seminariach nauczycielskich. Nie oznacza to, że w roli nauczycieli nie pracowali absolwenci uniwersytetów. Liczba etatów dostępnych dla nich w szkołach wyższych (uniwersytetach, politechnikach) była znikoma i wielu pracowało poza środowiskiem akademickim. Nawet osoby prowadzące badania naukowe nie zawsze miały szanse na zatrudnienie choćby w gimnazjum w mieście, które było siedzibą uniwersytetu. Miały więc istotne trudności w utrzymaniu kontaktów naukowych. Sytuacja ta nie uległa znaczącej poprawie po odzyskaniu przez Polskę niepodległości: liczba katedr matematyki i etatów dla matematyków na wyższych uczelniach była niewielka.

W niepodległej Polsce

Wraz z odzyskaniem przez Polskę niepodległości krakowska Akademia Umiejętności przyjęła w 1919 r. nazwę Polska Akademia Umiejętności¹⁶ i stała się instytucją narodową, wspieraną przez państwo¹⁷. Lwowskie Towarzystwo dla Popierania Nauki Polskiej zmieniło nazwę w 1920 r. na Towarzystwo Naukowe we Lwowie¹⁸. Powstawały polskie towarzystwa naukowe: Polskie Towarzystwo Geograficzne (w Warszawie w 1918 r.), Polskie Towarzystwo Matematyczne (w Krakowie w 1919 r.), Polskie Towarzystwo Chemiczne (w Warszawie w 1919 r.), Polskie Towarzystwo Fizyczne (w Warszawie w 1920 r.) i in. Ich główne zadania statutowe skupiały się na tworzeniu platformy współpracy dla uczonych z różnych ośrodków akademickich, na wspieraniu młodych badaczy i studentów (np. poprzez

¹² Idea założenia tego towarzystwa zrodziła się już w 1873 r., gdy obchodzono 400. rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika (1473-1543).

¹³ Zob. stronę czasopisma <https://kosmos.ptpk.org/index.php/Kosmos/> [dostęp 19.07.2025].

¹⁴ Zob. stronę czasopisma <https://wszechswiat.ptpk.org/index.php/wszechswiat> [dostęp 19.07.2025].

¹⁵ Oswald Marian Balzer (1858-1933), polski historyk prawa i ustroju, profesor Uniwersytetu Lwowskiego i jego rektor w latach 1895-1896.

¹⁶ Akademia Umiejętności podjęła formalną uchwałę o przyjęciu nazwy Polska Akademia Umiejętności 29 marca 1919.

¹⁷ Państwo wspierało działalność PAU aż do roku 1952, gdy majątek Akademii został przejęty przez władze PRL, które w miejsce PAU utworzyły Polską Akademię Nauk. Dopiero po 1989 r. PAU wznowiła działalność zawieszoną w roku 1952.

¹⁸ Po II wojnie światowej członkowie Towarzystwa kontynuowali działalność w ramach Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego założonego w 1946 r.

konkursy, stypendia, seminaria), na organizowanie wykładów, odczytów, konferencji i zjazdów naukowych, wydawaniu czasopism i publikacji naukowych, a także na upowszechnianiu wiedzy w społeczeństwie.

W Pierwszym Polskim Zjeździe Matematycznym, który odbył się we Lwowie w dniach 7-10 września 1927 r., udział wzięły 174 osoby (28 kobiet, 146 mężczyzn), w tym co najmniej 84 pracowników gimnazjów (profesorów gimnazjum) lub pracowników seminariów nauczycielskich (profesorów seminarium), nie licząc kilku pracowników nadzoru pedagogicznego (wizytatorów i pracownika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego), zob. [L26]. W II Rzeczypospolitej wielu matematyków, zanim objęło posadę na uniwersytecie lub politechnice, pracowało w gimnazjach. Możemy więc założyć, że większość uczestników tego Zjazdu miała doświadczenie w pracy nauczycielskiej na poziomie niższym niż akademicki. Otwierając Zjazd w środę 7 września 1927 r. w auli Uniwersytetu Jana Kazimierza, Maksymilian Huber¹⁹, prezes komitetu organizacyjnego, podkreślał istotną rolę zarówno tych matematyków, którzy tworzą fundamenty matematyki i ją stosują, jak i tych, którzy zajmują się kształceniem uczniów i studentów (zob. [L26]):

„Patrząc na przeogromny gmach nauk matematycznych, zaprzatający tak wiele umysłów pod pewnym względem pokrewnych, a jednak często silnie się różniących, widzimy niejako niekończącą się nigdy budowę niebosiężnego tumu gotyckiego o nader licznych wieżyczkach i kapliczkach. Jedni matematycy pracują wytrwale i z zapałem około fundamentów tego gmachu i śledząc bacznie każdy najdrobniejszy błąd w założeniach, wciąż uzupełniają i modyfikują pierwotny plan budowli. To przedstawienie matematyki czystej. Inni wykańczają nieraz w równym stopniu w równie wielkim trudzie szczegóły owych wieżeczek i kapliczek, tworząc ich subtelną rzeźbę. Są to pracownicy matematyki stosowanej. Trzecia wreszcie grupa zajmuje się sporządzaniem przejrzystych uproszczonych planów każdej części tego gmachu, które ułatwiają zwiedzającym jego poznanie. Mam tu na myśli dydaktyczną pracę matematyków nauczycieli.”

Cztery z dziesięciu uchwał Zjazdu dotyczyły nauczycieli i edukacji matematycznej, zob. [L26]:

„7) „I.P.Z.M. uchwała domagać się od Min. W. R. i O. P. organizowania i finansowania kursów dokształcających dla nauczycieli szkół średnich, a mianowicie

1. Kursów, urządzanych w miastach uniwersyteckich w czasie feryj szkolnych, w celu uzupełnienia wiedzy matematycznej;
2. Konferencyj okręgowych, zwoływanych dla jednego lub kilku kuratorów w czasie nauki szkolnej, celem zapoznania się z metodami szkolnymi, w związku z lekcjami praktycznymi w czasie nauki szkolnej”.

8) Stwierdzając nadmierną wybujałość tendencji abstrakcyjnych w obowiązujących programach, przeładowanie planów kwestiami nader subtelnymi i trundami i szereg innych niewłaściwości:

I.P.Z.M. domaga się gruntownej rewizji i reformy programów nauczania pod względem celów, zakresu i uporządkowania materiału, ze współudziałem jak najszerszego koła znawców (tak dydaktycznych, jak i naukowych) z całej Rzeczypospolitej Polskiej.

9) Dla rozwoju wiedzy matematycznej w Polsce jest rzeczą niezmiernie ważną, aby młodzi pracownicy naukowcy mogli pozostawać w kontakcie z ośrodkami uniwersyteckimi po ukończeniu studiów. Ministerstwo W. R. i O. P. powinno czuwać nad tem, aby nauczyciele szkół średnich pracujący naukowo mieli pierwszeństwo przed innymi kandydatami, gdy wakuje posada nauczycielska w siedzibie szkoły

¹⁹ Maksymilian Huber (1872-1950), inżynier mechanik, pracował na Politechnice Lwowskiej (której był rektorem w latach 1914-1915 i 1921-1922), Politechnice Warszawskiej; po II wojnie światowej organizował Politechnikę Gdańską, pod koniec życia pracował na Akademii Górniczo-Hutniczej.

akademickiej i wydać rozporządzenie, nakazujące uważać pracę naukową udowodnioną publikacjami jako kwalifikację rozstrzygającą, gdy chodzi o taką posadę.

10) W celu zogniskowania prac nauczycielstwa na polu dydaktyki matematyki i reprezentowania opinii nauczycielstwa przed Władzami Rzeczypospolitej w sprawach dotyczących programów i metod nauczania matematyki, uczestnicy I.P.Z.M. we Lwowie uznają za konieczne założenie Polskiego Towarzystwa Nauczycieli Matematyki. [...] Za podstawę statutu będzie przyjęty statut Zrzeszenia Polskich Nauczycieli Geografii, uchwalony na II Ogólno-Polskim Zjeździe Polskich Nauczycieli Geografii w Łodzi. Zjazd poleca swemu Prezydium troskę o ustalenie kontaktu między Polskim Tow. Matematycznym w Polskim Tow. Nauczycieli Matematyki. Zjazd powołuje Komitet Organizacyjny w składzie: pp. Rusieckiego²⁰, Sierpińskiego²¹, Straszewicza²², Wojtowicza²³. Komitet Organizacyjny będzie miał za zadanie legalizację statutu, który uchwalony na prawach Walnego Zebrania, przyjmowanie członków, wydawanie ze składki członkowskich czasopisma, poświęconego matematyce elementarnej i dydaktyce matematyki, przy ewentualnej współpracy członków Polskiego Towarzystwa Matematycznego, poczyni przygotowania do Zjazdu członków Towarzystwa.”

W okresie II Rzeczypospolitej istniał szereg stowarzyszeń nauczycielskich, które zapoczątkowały swą działalność jeszcze w okresie zaborów. W [L57] przedstawiono zarys historii kształtowania się ruchu nauczycielskiego na ziemiach polskich w okresie zaborczym, a szczegółowo opisano w jaki sposób z Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych wyłoniło się Zrzeszenie Polskich Nauczycieli Geografii. Odrębne Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki, którego powołanie postulowano już w 1927 r. na Pierwszym Polskim Zjeździe Matematyków, powołano dopiero w roku 1991 r. Zanim to nastąpiło nauczyciele matematyki byli aktywnymi członkami Polskiego Towarzystwa Matematycznego i Związku Nauczycielstwa Polskiego. Publikowali artykuły w czasopismach takich jak „Rocznik Pedagogiczny”²⁴, „Parametr”²⁵, „Młody Matematyk”²⁶, „Miesięcznik Matematyczno-Fizyczny”²⁷, „Matematyka”²⁸, które pełniły funkcję platformy wymiany doświadczeń.

²⁰ Antoni Marian Rusiecki (1892-1956), w czasie Pierwszego Polskiego Zjazdu Matematyków w 1927 r. we Lwowie był przedstawicielem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Był też redaktorem książek Szczepana Jeleńskiego (*Lilavati*, *Śladami Pitagorasa*) i autorem lub współautorem podręczników do arytmetyki i arytmetyki z geometrią dla uczniów szkoły powszechnej.

²¹ Wacław Sierpiński (1882-1969), przedstawiciel warszawskiej szkoły matematycznej, zajmował się teorią liczb, analizą matematyczną i podstawami matematyki.

²² Stefan Straszewicz (1889-1983), zajmował się teorią zbiorów wypukłych, pedagog i dydaktyk matematyki, pracował na Politechnice Warszawskiej.

²³ Władysław Wojtowicz (1874-1942) był autorem podręczników szkolnych do arytmetyki, geometrii, algebry, trygonometrii, zob. [L32].

²⁴ „Rocznik Pedagogiczny” ukazywał się w latach 1881-1884, 1923-1930 w Warszawie nakładem Gebethnera i Wolffa wydawany staraniem i pod redakcją Samuela Dicksteina (1851-1931) przy współudziale wielu pedagogów.

²⁵ „Parametr” był czasopismem poświęconym nauczaniu matematyki, ukazywało się w latach 1930-1939 nakładem Księgarni św. Wojciecha (Poznań, Warszawa), pod red. Antoniego Mariana Rusieckiego przy współudziale Stefana Straszewicza.

²⁶ „Młody Matematyk” był czasopismem dla młodzieży szkolnej, ukazywało się w latach 1931-1932 nakładem Księgarni św. Wojciecha (Poznań, Warszawa), pod red. Antoniego Mariana Rusieckiego przy współudziale Stefana Straszewicza.

²⁷ „Przegląd Matematyczno-Fizyczny” był kwartalnikiem naukowym i pedagogicznym pod red. Władysława Wójtowicza i Stefana Straszewicza, ukazywał się w Warszawie nakładem Książnicy Polskiej T.N.S.W. [Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych] w latach 1923-1925.

²⁸ „Matematyka. Czasopismo dla nauczycieli Polskiego Towarzystwa Matematycznego” wydawane na zlecenie Ministerstwa Oświaty” ukazuje się od 1948 r., początkowo nakładem Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych, obecnie jako dwumiesięcznik wydawany przez Wydawnictwo Forum, zob. [L32].

Upowszechnianie wiedzy, popularyzacja matematyki

W Polsce lat 20.-30. XX ukazało się kilka książek popularnych o matematyce: Witolda Wilkosza²⁹ „Liczę i myślę. Jak powstała liczba” (1938), Hugona Steinhausa³⁰ „Czem jest, a czem nie jest matematyka” (1923), „Kalejdoskop matematyczny” (1938), Szczepana Jeleńskiego³¹ „Lilavati” (1925) i „Śladami Pitagorasa” (1928), ponadto tłumaczenia literatury obcej, np. „Vom Einmaleins zum Integral. Mathematik für Jedermann” (1936) Egmonta Colerusa³², którego tłumaczenie Antoniego Nyklińskiego³³ na język polski ukazało się w 1938 r. pt. „Od tabliczki do różniczki” z przedmową Stefana Banacha³⁴. Tych kilka książek nie sposób porównywać z bogatą literaturą popularnonaukową o matematyce, która od końca XIX wieku ukazywała się w języku niemieckim, np. w ramach serii „Sammlung Götschen”³⁵ wydawnictwa Götschen’sche Verlagshandlung (Leipzig), później B. G. Teubner (Berlin, Leipzig), a od 1912 roku de Gruyter, czy „Aus Natur und Geisteswelt”³⁶ wydawnictwa B. G. Teubner (Leipzig, Berlin).

Po II wojnie światowej, w latach 50.-60. XX wieku coraz częściej czytamy o *popularyzacji*, nieco rzadziej o *upowszechnianiu wiedzy*. Historię pojawiania się obu tych określeń w polszczyźnie można znaleźć m.in. w [L38]. Upowszechnienie się słowa *popularyzacja* w polszczyźnie w 2. połowie XX wieku ma z pewnością związek ze wzrostem częstości pojawiania się tego słowa w literaturze anglojęzycznej od lat 40. –50. XX wieku, zob. wykres Google Ngrams. W polszczyźnie nie przetrwało łagodne określenie na *ludowy*, *powszechny*,

²⁹ Witold Wilkosz (1891–1941) był polskim matematykiem, fizykiem, filozofem i popularyzatorem nauki, a także pionierem polskiej radiotechniki i radiofonii. Od 2019 PTM organizuje Konkurs im. Witolda Wilkosza na najlepszą pracę studencką popularyzującą matematykę.

³⁰ Hugo Dyonizy Steinhaus (1887–1972) był wybitnym polskim matematykiem, współtwórcą Lwowskiej Szkoły Matematycznej i jednym z pionierów zastosowań matematyki w naukach przyrodniczych. Po II wojnie światowej odegrał kluczową rolę w odbudowie życia naukowego we Wrocławiu.

³¹ Szczepan Jeleński (1881–1949) był polskim inżynierem, pisarzem i popularyzatorem nauki, szczególnie matematyki. Pisał również pod pseudonimem Bohdan Katerwa. Zob. [L32].

³² Egmont Colerus von Geldern (1888–1939) był austriackim pisarzem, urzędnikiem i popularyzatorem nauki, znanym przede wszystkim z przystępnych książek o matematyce, które zdobyły dużą popularność w latach 30. XX wieku: „Vom Einmaleins zum Integral: Mathematik für Jedermann” (1934), „Vom Punkt zur vierten Dimension: Geometrie für Jedermann” (1935), „Von Pythagoras bis Hilbert: Geschichte der Mathematik für Jedermann” (1937) i in. Zob. [L32].

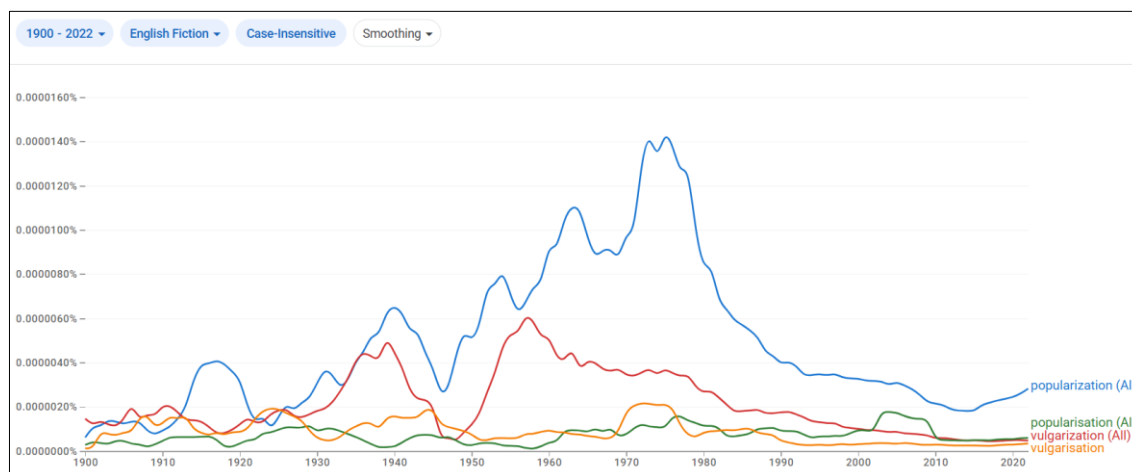
³³ Antoni Nykliński (1906–1964) był nauczycielem matematyki w Krakowie, po 1945 r. pracował na Akademii Górniczo-Hutniczej, zob. [L15].

³⁴ Stefan Banach (1892–1945) był jednym z najwybitniejszych matematyków XX wieku i współtwórcą nowoczesnej analizy funkcjonalnej. Uważany jest za jednego z głównych przedstawicieli Lwowskiej Szkoły Matematycznej. Był także autorem podręczników szkolnych, zob. [L06].

³⁵ Pełna nazwa serii założonej w 1889 r. brzmiała „Sammlung Götschen. Sammlung wissenschaftlich-gemeinverständlicher Darstellungen aus allen Gebieten des Wissens” (Kolekcja Götschena. Kolekcja naukowych, przystępnych opracowań ze wszystkich dziedzin wiedzy). Jej celem było udostępnienie szerokiemu gronu czytelników przystępnych opracowań naukowych z różnych dziedzin – od literatury i historii po nauki ścisłe i technikę. Do lat 30. XX wieku ukazało się kilkaset tomów, a cała seria liczyła ponad 800 pozycji i obejmowała: literaturę klasyczną i nowożytną, historię, filozofię, religioznawstwo, fizykę, chemię, matematykę, technikę, językoznawstwo i pedagogikę.

³⁶ Pełny tytuł serii: „Aus Natur und Geisteswelt. Sammlung wissenschaftlich-gemeinverständlicher Darstellungen aus allen Gebieten des Wissens” (Z natury i świata ducha. Zbiór naukowych, przystępnych opracowań ze wszystkich dziedzin wiedzy). Do lat 30. XX wieku ukazało się ponad 600 tomów. Każdy tom był poświęcony jednemu tematowi z nauk przyrodniczych, humanistycznych, filozofii, religii, matematyki, techniki itp. Książki były pisane przez uznanych naukowców, ale w sposób przystępny dla szerokiego grona czytelników. Zob. gutenberg.org/ebooks/53614 [dostęp 16.07.2025].

które język francuski zapożyczył z łacińskiego *vulgaris* i słowo *wulgarny* od początku miało w języku polskim cechy pejoratywne – oznaczało coś *ordynarnego*, *nieprzyzwoitego*, *niekulturalnego*. Stąd słowo *wulgaryzacja* kojarzyłoby się z obniżeniem poziomu kultury lub zepsuciem treści a nie uproszczeniem dla szerszego grona odbiorców. Francuskie słowo *vulgarisation* ani angielskie *vulgarisation/vulgarization* nie miało szans zaistnieć w polszczyźnie na określenie krzewienia wiedzy w formie przystępnej dla niespecjalistów.

Zauważalny wzrost częstości pojawiania się słów *popularization/popularisation*, *vulgarization/vulgarisation* w tekstach anglojęzycznych w latach 1950-1980, zob. [L17].

Po II wojnie światowej w Polsce ukazało się wiele wartościowych książek popularnonaukowych. W latach 1958-1989 w serii „Biblioteczka Matematyczna” ukazało się 40 tomów popularnonaukowych i dydaktycznych wydanych przez Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych (w latach 1958–1972) a następnie przez Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne (w latach 1974–1989). Książki te były adresowane do uczniów, studentów i nauczycieli. Pełny wykaz opublikowanych tomów³⁷ w tej serii podajemy w tabeli:

Nr tomu	Autorzy	Tytuł	Rok wydania
1	Sergiusz Neapolitański	Zarys dydaktyki matematyki	1958
2	Walter Lietzmann	Gdzie tkwi błąd? Sofizmaty matematyczne i sygnały ostrzegawcze	1958
4	Jan Leśniak	Równania z jedną niewiadomą	1958
5	Alina Musiatowicz	Metodyka rozwiązywania równań z jedną niewiadomą w realizacji programu szkolnego	1959
6	Wacław Sierpiński	O stu prostych, ale trudnych zagadnieniach arytmetyki. Z pogranicza geometrii i arytmetyki	1959
3	Antoni Jan Banarski	Uzupełnienia matematyki elementarnej : I. równania nieoznaczone, II. ułamki łańcuchowe, III. kombinatoryka, IV. dwumian Newtona	1959
7	Aleksander Białas	O podzielności liczb	1960
8	Ryszard Krasnodębski	Proste nomogramy	1960
10	Zenon Moszner	O mierzeniu w matematyce	1961
9	Wacław Sierpiński	Co wiemy, a czego nie wiemy o liczbach pierwszych	1961
3	Antoni Jan Banarski	Uzupełnienia matematyki elementarnej : I. równania nieoznaczone, II. ułamki łańcuchowe, III. kombinatoryka, IV.	1961

³⁷ Dane zaczerpnięto z katalogu [L32].

		dwumian Newtona	
12	Wacław Sierpiński	Liczby trójkątne	1962
11	Witold A. Pogorzelski, Jerzy Słupecki	O dowodzie matematycznym	1962
14	Jan Leśniak	O funkcjach jednej zmiennej	1963
13	Edward Kofler	Wstęp do teorii gier : zarys popularny	1963
5	Alina Musiatowicz	Metodyka rozwiązywania równań z jedną niewiadomą : w realizacji programu szkolnego	1963
15	Marian Łuczyński, Zdzisław Opiał	O konstrukcjach trójkątów	1964
18	Edward Piegat	Wektory i geometria : algebra wektorów i jej zastosowania w geometrii	1964
16	Włodzimierz Mostowski	Rozwiązywanie równań algebraicznych	1964
17	Wacław Sierpiński	200 zadań z elementarnej teorii liczb	1964
19	Zdzisław Pawlak	Automatyczne dowodzenie twierdzeń	1965
21	Wacław Sierpiński	Wstęp do teorii mnogości i topologii	1965
20	Zdzisław Pawlak	Gramatyka i matematyka	1965
25	Wacław Sierpiński	Wstęp do teorii liczb	1965
22	W. G. Bołtiański, W. A. Jefremowicz	Zarys podstawowych pojęć topologii	1965
25	Wacław Sierpiński	Wstęp do teorii liczb	1965
24	Bolesław Gleichgewicht	Elementy algebry abstrakcyjnej	1966
23	Aleksander Grużewski	O prawdopodobieństwie i statystyce	1966
26	Andrzej Lelek	Zbiory	1966
7	Aleksander Białas	O podzielności liczb	1967
27	Zenon Moszner	O teorii relacji	1967
16	A. Włodzimierz Mostowski	Rozwiązywanie równań algebraicznych	1967
28	P. S. Modienow, A. S. Parchomienko	Przekształcenia geometryczne	1967
29	Wojciech Bieńko	O równaniach różniczkowych	1969
24	Bolesław Gleichgewicht	Elementy algebry abstrakcyjnej	1970
11	Witold A. Pogorzelski, Jerzy Słupecki	O dowodzie matematycznym	1970
32	Zdzisław Pawlak	Maszyny matematyczne	1971
14	Jan Leśniak	O funkcjach jednej zmiennej	1971
30	Andrzej Włodzimierz Mostowski	Liczby naturalne i funkcje obliczalne	1971
31	Roman Duda	O pojęciu wymiaru	1972
33	Władysław Narkiewicz	Elementy algebraicznej teorii liczb : wstęp do teorii liczb algebraicznych	1972
29	Wojciech Bieńko	O równaniach różniczkowych	1972
34	Andrzej Dąbrowski	O teorii informacji	1974
27	Zenon Moszner	O teorii relacji	1974
24	Bolesław Gleichgewicht	Elementy algebry abstrakcyjnej	1974
32	Zdzisław Pawlak	Maszyny matematyczne	1974
37	Lesław W. Szczerba	O mierze Jordana	1977
36	Jerzy Bednarczuk	Urok przekształceń afinicznych	1978
35	Aleksander Rutkowski	Elementy logiki matematycznej	1978
38	Jerzy Słupecki, Katarzyna Hałkowska, Krystyna Piróg-Rzepecka	Elementy arytmetyki teoretycznej	1980
39	Maciej Skwarczyński	Wybrane zagadnienia analizy matematycznej	1982

40	Marcin E. Kuczma	O szeregach liczbowych	1987
25	Wacław Sierpiński	Wstęp do teorii liczb	1987
17	Wacław Sierpiński	250 zadań z elementarnej teorii liczb	1987
38	Jerzy Słupecki, Katarzyna Hałkowska, Krystyna Piróg-Rzepecka	Elementy arytmetyki teoretycznej	1989

Tabela 1. Tomy opublikowane w serii „Biblioteczka matematyczna” w latach 1958-1989.

Warto zauważyć, że autorami większości tomów tej serii byli polscy matematycy. Jedynie trzy tomy: 2. (tłum. Antoni Sikorski), 22. (tłum. Andrzej Włodzimierz Mostowski) i 28. (tłum. Edward Piegat) były tłumaczeniami prac autorów z zagranicy.

Wznawiane były także książki przedwojenne: *Śladami Pitagorasa* i *Lilavati* Szczepana Jeleńskiego, *Kalejdoskop matematyczny* Hugona Steinhausa. Ukazywały się też nowe książki popularnonaukowe o matematyce poza wspomnianą serią „Biblioteczka matematyczna”, np. *Zbiory, formy zdaniowe, relacje* Zdzisława Opiala³⁸, której pierwsze wydanie ukazało się w 1970 r. (dodruck w 1972) nakładem Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych, drugie wydanie w 1974 nakładem Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych, trzecie w 1976 i czwarte w 1992 także nakładem WSiP. Podana lista książek popularnonaukowych o matematyce wydanych w Polsce latach 1945-1991 **nie jest kompletna**. Nie uwzględnia wielu (obecnie prawie zupełnie zapomnianych) książek takich autorów jak m.in. Aniela Ehrenfeucht³⁹ *Ciekawy sześciąt* (1960), *Ciekawy czworokąt* (1966), czy tłumaczeń książek autorów zagranicznych, wydawanych nie tylko przez PZWS, czy WSiP, np. B.A. Kordiemski⁴⁰ *Rozrywki matematyczne* (tłum. Edward Kofler, 1956, Wiedza Powszechna), B.A. Kordiemski i N. W. Rusalew *Dziwy kwadratu* (tłum. Antoni Jan Banarski, 1954, PZWS), J. Perelman⁴¹ *Matematyka na wesoło* (tłum. Józef Hurwic, 1948, Wydawnictwo MON Prasa Wojskowa), *Zajmująca algebra* (tłum. Rafał Molski, 1952, Książka i Wiedza), *Ciekawa geometria* (tłum. Antoni Jan Banarski, 1953, PZWS), *Sztuczki, file i zadania* (tłum. Roman Kurkiewicz, 1962, Nasza Księgarnia), czy S.I. Zetel⁴² *Geometria trójkąta* (tłum. Andrzej Mąkowski, 1964, PZWS). Zob. [L32]. Książki popularnonaukowe o matematyce Hugona Steinhausa i Wacława Sierpińskiego były tłumaczone na wiele języków i wydawane za granicą, zob. [L06].

Jeśli mierzylibyśmy aktywność popularyzatorską polskich matematyków liczbą napisanych i wydanych książek popularnonaukowych adresowanych do uczniów, nauczycieli i studentów, to lata 60., 70. i 80. XX wieku należy uznać za wyjątkowo płodne i twórcze

³⁸ Zdzisław Opiał (1930-1974), specjalista w dziedzinie równań i nierówności różniczkowych, analizy i analizy funkcjonalnej, profesor nauk matematycznych (1967), pracownik Uniwersytetu Jagiellońskiego.

³⁹ Aniela Ehrenfeucht (1905-2000), autorka i współautorka wielokrotnie wznawianych podręczników do matematyki, zob. [L32].

⁴⁰ Boris A. Kordiemski (ros. Борис А. Кордемский, ur. 1907, zm. 1999) radziecki matematyk, pedagog i popularyzator matematyki, przez wiele lat pracował jako nauczyciel matematyki w szkołach średnich.

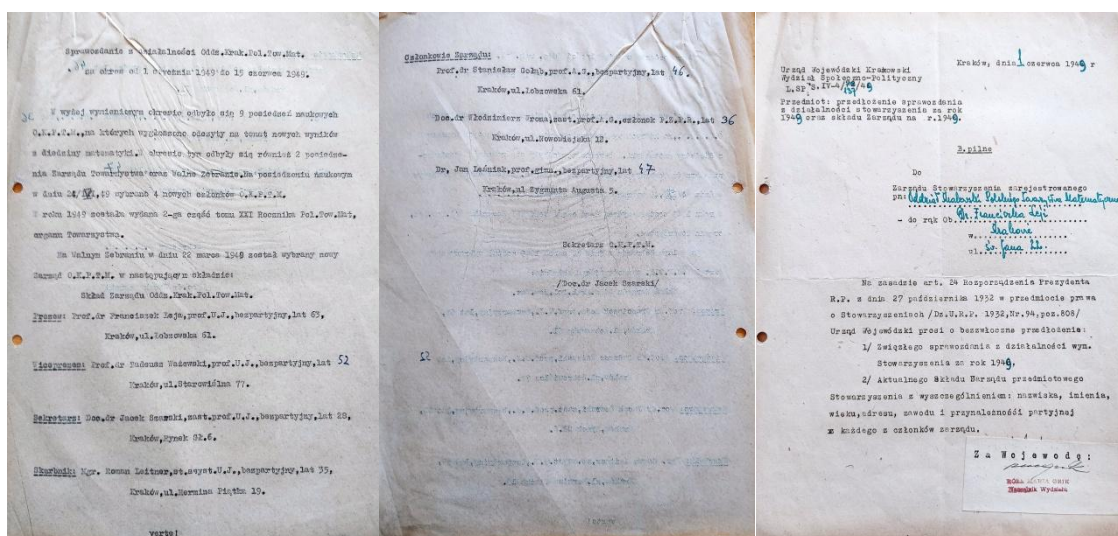
⁴¹ Jakow I. Perelman (ros. Яков Исидорович Перельман, ur. 1882 w Białymstoku, zm. 1942 w Leningradzie) rosyjski i radziecki popularyzator nauki, autor wielu książek z zakresu fizyki, matematyki i astronomii, jeden z najbardziej znanych autorów literatury popularnonaukowej XX wieku.

⁴² Siemion Isaakowicz Zetel (ros. Семён Исаакович Зетель, ur. 1896, zm. 1977) rosyjski i radziecki matematyk, pedagog, autor licznych prac z zakresu elementarnej geometrii, zwłaszcza geometrii trójkąta.

dekady, w których matematyka była nie tylko nauczana w oparciu o modernizowane programy szkolne, lecz także z pasją popularyzowana.

Komisje i komitety PTM w latach 1953-1969 na rzecz edukacji

Do końca lat 40. XX wieku Polskie Towarzystwo Matematyczne nie wspomina w sprawozdaniach o działalności popularyzatorskiej, czy o wykładach dla nauczycieli, zob. [L58]. Nie możemy jednak wyciągać wniosku, że takiej działalności wcale nie było, biorąc pod uwagę powód, z jakiego zarząd Oddziału był zobowiązany przedstawiać sprawozdania i komu te sprawozdania składał, zob. [L70].

Sprawozdanie z działalności OK PTM za okres od 1 stycznia 1949 do 15 czerwca 1949, zob. [L58], zredagowane na wezwanie do pilnego złożenia sprawozdania z działalności stowarzyszenia w Wydziale Społeczno-Politycznym Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego z dnia 1 czerwca 1949 r., zob. [L70].

Kilka lat później, w *Kronice (za okres od września 1953 do września 1955)*, zob. [L25], możemy przeczytać, że „szersze kręgi zatoczyła popularyzacja matematyki” w poszczególnych oddziałach PTM:

Popularyzacja matematyki

W roku akademickim 1953/4 szersze kręgi zatoczyła popularyzacja matematyki. Przybierała ona różne formy: współpraca ze szkołą średnią, doksztalcanie nauczycieli, odczyty popularne, opieka nad szkolnymi kółkami matematycznymi itd. Liczni prelegenci wygłaszali odczyty popularne poza swymi ośrodkami. Na specjalną uwagę zasługuje systematyczna akcja popularyzacyjna prowadzona w ośrodkach pozbawionych wyższych uczelni. Poniżej podajemy dane do końca maja 1955 r.

Fragment *Kroniki* [L25].

W szczególności w Oddziale Krakowskim PTM ogłoszono w roku 1953/54 aż dwa cykle odczytów popularnych (w sumie 12 spotkań), które przedstawili Stanisław Gołąb⁴³, Józef

⁴³ Stanisław Gołąb (1902-1980), specjalizował się w geometrii, związany zawodowo kolejno z Akademią Górniczo-Hutniczą, Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Krakowie i Uniwersytetem Jagiellońskim.

Czesław Jodłowski⁴⁴, Witold Kleiner⁴⁵, Tadeusz Kochmański⁴⁶, Anna Zofia Krygowska⁴⁷, Jan Józef Leśniak⁴⁸, Zdzisław Opiał, Świętosław Romanowski⁴⁹, Jacek Szarski⁵⁰, Tadeusz Ważewski⁵¹, Włodzimierz Wrona⁵². Zanotowano też tytuły tych odczytów.

Kraków

Oddział Krakowski P.T.M. zorganizował w latach 1953/4 dwa cykle odczytów popularnych:

S. Gołąb, *Co to jest topologia.*

J. Jodłowski, *Co wiemy a czego nie wiemy o liczbach pierwszych.*

W. Kleiner, *O indukcji zupełnej.*

T. Kochmański, *Jak liczyć bez rachunku.*

Z. Krygowska, *O zadaniach nierozwiązalnych.*

J. Leśniak, *Czym różni się matematyka od innych nauk.*

Z. Opiał, *O problemie wariacyjnym najpojemniejszego naczynia.*

S. Romanowski, *Zdarzenia przypadkowe a ścisłe prawa przyrody.*

J. Szarski, *Wpływ fizyki na powstanie pojęć matematycznych.*

T. Ważewski, *Geometria a rzeczywistość.*

T. Ważewski, *Powody wprowadzenia nieskończoności do matematyki.*

W. Wrona, *Łobaczewski — Kopernik geometrii.*

Fragment Kroniki [L25].

Stanisław Gołąb przedstawił wykłady popularne w roku 1953/54 także w Lublinie, Poznaniu i Szczecinie. Matematycy prowadzili „akcję dokształcania kadr oświatowych” we współpracy z Wojewódzkimi Ośrodkami Dokształcania Kadr Oświatowych.

⁴⁴ Józef Czesław Jodłowski (1897-1967), nauczyciel matematyki, pracownik krakowskich gimnazjów i liceów, kierownik sekcji matematycznej Okręgowego Ośrodka Metodycznego w Krakowie, zob. [L12].

⁴⁵ Witold Kleiner (1929-2018), specjalizował się w analizie zespolonej, doktor habilitowany (1964), pracownik Uniwersytetu Jagiellońskiego.

⁴⁶ Tadeusz Kochmański (1904-1986), autor m.in. *Zarysu rachunku krakowianowego* (1948), zob. [L32], specjalizował się w geodezji, miernictwie górniczym i mechanice górotworu, pracował na Akademii Górniczo-Hutniczej (rektor 1961-1963), zob. [L20].

⁴⁷ Anna Zofia Krygowska (1904-1988), specjalistka w dziedzinie dydaktyki matematyki, twórczyni krakowskiej szkoły dydaktyki matematyki, profesor nauk matematycznych w zakresie dydaktyki matematyki (1963), pracowała w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie.

⁴⁸ Jan Józef Leśniak (1901-1980), specjalizował się w matematyce elementarnej, arytmetyce teoretycznej, teorii funkcji jednej zmiennej, pracownik UJ, następnie Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie.

⁴⁹ Świętosław Romanowski (1893-1970), matematyk-aktuariusz, pracownik towarzystw ubezpieczeniowych, po wojnie pracował na Politechnice Gliwickiej, w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie, zob. [L12].

⁵⁰ Jacek Szarski (1921-1980), specjalista w dziedzinie równań i nierówności różniczkowych, profesor (1962), pracownik Uniwersytetu Jagiellońskiego.

⁵¹ Tadeusz Ważewski (1896-1972), specjalista w dziedzinie równań różniczkowych, profesor (1933), pracownik Uniwersytetu Jagiellońskiego.

⁵² Włodzimierz Wrona (1912-1988), specjalizował się w geometrii, pracował na Akademii Górniczo-Hutniczej, Politechnice Śląskiej, Politechnice Warszawskiej, następnie na Kalifornijskim Uniwersytecie Stanowym w Hayward, zob. [L12].

Akcja dokształcania kadr oświatowych

Większość Oddziałów P.T.M. nawiązała kontakt z lokalnymi Wojewódzkimi Ośrodkami Dokształcania Kadr Oświatowych. Członkowie P.T.M. w latach 1953/4 ogłosili dla nauczycieli na specjalnych zebraniach P.T.M. lub na zjazdach i konferencjach nauczycielskich następujące odczyty:

Fragment *Kroniki* [L25].

Poniżej reprodukuje fragment *Kroniki* [L25], która zawiera tematy ośmiu spotkań w Oddziale Krakowskim PTM, adresowanych do nauczycieli matematyki:

Kraków

S. Gołąb, *Rola intuicji w matematyce i jej nauczaniu*.
J. Górski, *Matematyka jako narzędzie odkrywania praw przyrody*.
J. Jodłowski, *Teoria zdań i jej zastosowanie w nauczaniu matematyki*.
Z. Krygowska, *Mierzenie pól*.
J. Leśniak, *O zapatrywaniach klasyków marksizmu na matematykę i jej nauczanie*.
J. Szarski, *Liczby rzeczywiste bezwzględne*.
J. Szarski, *Matematyka jako narzędzie do badania ilościowych stosunków otaczającego nas świata*.
T. Wązewski, *Geometria a rzeczywistość*.

Fragment *Kroniki* [L25].

W *Sprawozdaniu z działalności Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1960*, zob. [L59], możemy przeczytać, że funkcjonowało sześć komisji i komitetów, w tym cztery związane z kształceniem i opieką nad uczniami uzdolnionymi do matematyki:

- *Komisja ds. spraw szkolnictwa średniego* (której przewodniczył Witold Janowski⁵³, a członkami było 10 delegatów oddziałów);
- *Podkomisja do spraw reformy programów i metod nauczania matematyki* (której też przewodniczył Witold Janowski a członkami byli Adam Bielecki⁵⁴, Stanisław Jaśkowski⁵⁵, Zofia Krygowska, Stefan Straszewicz);
- *Komisja popularyzacji matematyki* (Jerzy Albrycht⁵⁶, Leon Jeśmanowicz⁵⁷ - przewodniczący, Zdzisław Opiał, Mirosław Mochnacki⁵⁸, Rościśław Rabczuk⁵⁹);

⁵³ Witold Janowski (1912-1972), specjalista w dziedzinie zagadnień ekstremalnych w teorii funkcji analitycznych, autor podręczników szkolnych i akademickich, pracował na Politechnice Łódzkiej i na Uniwersytecie Łódzkim, zob. [L12].

⁵⁴ Adam Feliks Franciszek Bielecki (1910-2003), poeta, muzyk, matematyk, specjalista w zakresie geometrii, równań różniczkowych, pracował na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, zob. [L14].

⁵⁵ Stanisław Jaśkowski (1906-1965), logik, pracował na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (prorektor 1956-1959, rektor 1959-1962), zob. [L12].

⁵⁶ Jerzy Albrycht (1924-2021), specjalista w dziedzinie analizy funkcyjnej, pracował na Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, zob. [L01].

⁵⁷ Leon Jeśmanowicz (1914-1989), interesował się teorią sumowalności, pedagog, organizator pierwszej w Polsce licealnej klasy matematycznej, organizator Konkursu PTM im. J. Marcinkiewicza na najlepszą pracę studencką z matematyki, pracował na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, zob. [L14].

- *Komitet Główny Olimpiady Matematycznej* (któremu przewodniczył Stefan Straszewicz).

Działalność na rzecz nauczycieli matematyki: zaledwie 15 wykładów w całej Polsce (z tego 8 w Oddziale Gdańskim, 2 w Oddziale Gliwickim, zaledwie 1 w Oddziale Krakowskim, 2 w Oddziale Łódzkim, 2 w Oddziale Toruńskim).

Działalność wśród młodzieży szkolnej (3 odczyty w Oddziale Łódzkim, 8 w Oddziale Toruńskim i pewna – nieokreślona w sprawozdaniu – liczba odczytów w Oddziale Szczecińskim; ponadto w całej Polsce działało 6 międzyszkolnych kół matematycznych: w Oddziale Gliwickim, Oddziale Toruńskim, Oddziale Warszawskim).

Czy działalność popularyzatorska członków PTM na rzecz młodzieży i nauczycieli przeżywała lata większej i mniejszej intensywności, czy po prostu nie podano niektórych działań w sprawozdaniu rocznym lub podano je w innym fragmencie sprawozdania, niż oczekiwałby tego czytelnik? A może pominięto niektóre działania, na przykład te, które nie były finansowane przez PTM a przez innego zleceniodawcę, np. władze oświatowe, uczelnia, wydawnictwo, radio, telewizja, prasa? Na oba pytania nie potrafimy jednoznacznie odpowiedzieć. Jednak z analizy sprawozdań, do których dotarliśmy w archiwum Oddziału Krakowskiego PTM, wynika, że niektóre działania związane z popularyzacją matematyki ujmowano w sprawozdaniach pobieżnie, bez podawania szczegółów, np. podawano liczbę wykładów popularnonaukowych dla uczniów w ciągu roku, a pomijano nazwiska referentów, tematykę wykładów, miejsce spotkań i liczbę słuchaczy. Można więc przypuszczać, że wrażenie o zmianach intensywności popularyzatorskiej jest efektem dokładnego bądź pobieżnego sprawozdawania tych działań.

W *Sprawozdaniu z działalności Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1968 (skrót)*, zob. [L60], możemy przeczytać, że w roku 1968 w PTM funkcjonowało już 12 komisji i komitetów, w tym cztery komisje, których celem była troska o edukację na różnych poziomach:

- *Komisja popularyzacji i szkolnictwa średniego*, której przewodniczył Leon Jeśmanowicz a członkami byli delegaci 10 oddziałów PTM;
- *Podkomisja do spraw reformy programów i metod nauczania matematyki w szkołach średnich* (Leon Jeśmanowicz – przewodniczący oraz członkowie: Adam Bielecki, Zofia Krygowska, Stefan Straszewicz);
- *Komisja szkolnictwa wyższego* (dwa zespoły: szkoły nieuniwersyteckie oraz uniwersytety i szkoły pedagogiczne);

⁵⁸ Mirosław Mochnacki (1904-1970), autor podręczników akademickich, związany z Politechniką Śląską w Gliwicach, zob. [L32].

⁵⁹ Rościśław Rabczuk (ur. 1929), specjalista w dziedzinie analizy matematycznej, pracował na Politechnice Wrocławskiej, zob. [L01], [L54].

- *Komisja do spraw podręczników szkolnych* (przewodniczył jej Zbigniew Semadeni⁶⁰, liczyła 22 członków, m.in. Zofia Krygowska i Zdzisław Opiał z OK PTM).

W sprawozdaniu zwracano uwagę na „małą operatywność” międzyszkolnych kół matematycznych powoływanych przez oddziałowe Komisje Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego (w Oddziałach Krakowskim, Lubelskim, Łódzkim, Toruńskim) i potrzebę powoływania kół międzyklasowych. Zwrócono uwagę na „najdoskonalszą formę opieki nad uzdolnioną młodzieżą”, którą były „klasy matematyczne”⁶¹.

2. Klasy matematyczne. Najdoskonalszą jednak formą opieki nad uzdolnioną młodzieżą jest prowadzenie klas matematycznych, utworzonych z uzdolnionej młodzieży i realizujących rozszerzony program pod kierunkiem pracowników nauki lub odpowiednio przygotowanych nauczycieli. Poza Warszawą klasy takie powstały w Toruniu – w IV Liceum Ogólnokształcącym (prowadzone przez kolegów L. Jeśmanowicza i L. Dubikajtisa) oraz w Krakowie – dwie klasy, dla których program opracował i nad którymi opiekę sprawuje kol. Z. Opiał.

Fragment Sprawozdania [L60].

Podano, że w pięciu oddziałach PTM (Górnośląskim, Lubelskim, Łódzkim, Toruńskim i Wrocławskim) ogłoszono odczyty dla nauczycieli:

Odczyty dla nauczycieli		
Oddział	Liczba odczytów	Przeciętna frekwencja
Górnośląski	12	23
Lubelski	4	105
Łódzki	1	96
Toruński	12	16
Wrocławski	1	40
Razem	30	

Fragment Sprawozdania [L60].

Zwróćmy uwagę, że wśród prelegentów byli członkowie Oddziału Krakowskiego PTM (Anna Zofia Krygowska, Marian Łuczyński⁶², Zdzisław Opiał, Stanisław Sędziwy⁶³, Barbara

⁶⁰ Zbigniew Władysław Semadeni (ur. 1934), ukończył studia matematyczne na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu w r. 1956, w 1971 r. uzyskał tytuł profesora nauk matematycznych, pracował na Uniwersytecie Warszawskim, zajmował się analizą funkcjonalną, nauczaniem początkowym matematyki, teorią kategorii, zob. [L01].

⁶¹ W latach 80. XX wieku, gdy w większości polskich liceów – także poza ośrodkami akademickimi – pojawiły się klasy o profilu matematyczno-fizycznym, „klasy matematyczne”, o których tu mowa a w których zajęcia prowadzili pracownicy uniwersytetów, nazywano potocznie „klasami uniwersyteckimi”.

⁶² Marian Łuczyński (ur. 1930), absolwent matematyki UJ (1954), doktor (1966, promotor Jacek Szarski), był pracownikiem Uniwersytetu Jagiellońskiego, po przejściu na emeryturę był przez kilkanaście lat członkiem Komisji PAU do Oceny Podręczników Szkolnych, zob. [L01].

⁶³ Stanisław Sędziwy (1934–2024), specjalizował się w metodach numerycznych, równaniach różniczkowych zwyczajnych (badania jakościowe) i informatyce, profesor nauk matematycznych (1997), pracował na Uniwersytecie Jagiellońskim, zob. [L01].

Stachurska⁶⁴, Franciszek Hugon Szafraniec⁶⁵). Jest raczej wątpliwe, aby wykłady te wygłosili wyłącznie poza Krakowem, gościnnie w innych oddziałach PTM, pomijając Oddział Krakowski. Prawdopodobnie ze względu na sposób agregowania danych w sprawozdaniu pominięto Oddział Krakowski PTM w powyższym zestawieniu. Zauważmy bowiem, że w tym samym sprawozdaniu wspomina się, że

„na wyróżnienie zasługuje praca matematyków z Oddziału Krakowskiego; wzięli oni udział w 28 różnych kursach i innych imprezach oświatowych dla nauczycieli, przeznaczonych dla ośrodka krakowskiego lub dla całego kraju, prowadząc wielogodzinne cykle wykładów i seminaria.”

3. Odczyty dla nauczycieli. Pięć Zarządów Oddziałów organizowało odczyty dla nauczycieli.

Najczęściej tematem odczytu były zagadnienia związane z wprowadzaniem nowych programów i podręczników matematyki, a obok tego pewne działy matematyki związane z treścią nowych programów (rachunek prawdopodobieństwa, analiza wektorowa, logika matematyczna, algebra, przekształcenia itp.). Prelegentami byli następujący koledzy: L. Dubikajtis, A. Frylik, K. Goebel, L. Jeśmanowicz, Z. Krygowska, J. Krzyż, J. Lipiński, M. Łuczyński, Z. Opiał, K. Radziszewski, G. Rachwał, S. Sędziwy, B. Stachurska, F. H. Szafraniec, K. Szymiczek, M. Zajączkowska.

Fragment Sprawozdania [L60].

Przypomnijmy też, że w gronie autorów książek z serii „Biblioteczka Matematyczna” opublikowanych w latach 1958-1989 byli matematycy krakowscy (zob. tabela): Jan Leśniak (tomy 4. i 14.), Zenon Moszner (tomy 10. i 27.), Marian Łuczyński i Zdzisław Opiał (tom 20).

4. Współpraca PTM z instytucjami oświatowymi i szkolnymi. Zarządy Oddziałów współpracowały z kuratoriami okręgów szkolnych, ośrodkami metodycznymi (centralnym i okręgowymi) i inspektoratami, a Zarząd Oddziału Krakowskiego również z Ministerstwem Rolnictwa. Ta współpraca głównie dotyczyła delegowania prelegentów na nauczycielskie kursy wakacyjne, kursy dokształcające, konferencje nauczycielskie, na lekcje pokazowe i narady. We współpracy tej wzięli czynny udział następujący koledzy: K. Goebel, Z. Krygowska, M. Łuczyński, M. Maksym, A. Mąkowski, B. Nowecki, Z. Opiał, G. Rachwał, S. Serafin, S. Sędziwy, H. Stachurska, F. H. Szafraniec, K. Szymiczek, S. Turnau, A. Wakulicz, M. Zajączkowska, W. Żelazko.

Na wyróżnienie zasługuje praca matematyków z Oddziału Krakowskiego; wzięli oni udział w 28 różnych kursach i innych imprezach oświatowych dla nauczycieli, przeznaczonych dla ośrodka krakowskiego lub dla całego kraju, prowadząc wielogodzinne cykle wykładów i seminaria.

Fragment Sprawozdania [L60].

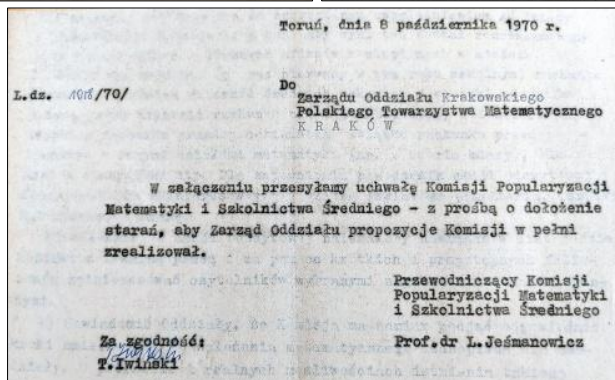
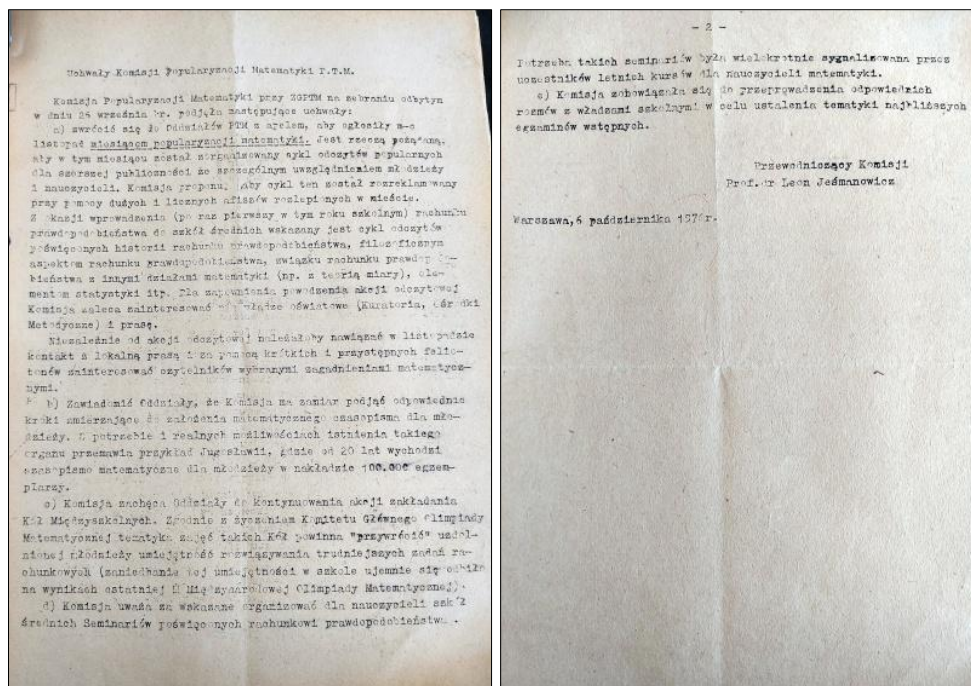
W Sprawozdaniu z działalności Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1968 (skrót), zob. [L60], nie podano niestety ani nazwisk prelegentów, ani tytułu żadnego z 28 „kursów i innych imprez oświatowych dla nauczycieli”.

⁶⁴ Barbara Stachurska, absolwentka matematyki UJ (1964), doktor (1971, promotor Zdzisław Opiał), zajmowała się dydaktyką matematyki, pracowała w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach.

⁶⁵ Franciszek Hugon Szafraniec (ur. 1940), specjalista w dziedzinie analizy funkcjonalnej i teorii operatorów, profesor nauk matematycznych (1980), pracował na Uniwersytecie Jagiellońskim, zob. [L01].

Zanim w roku 1970 w Krakowie ogłoszono cykl wykładów popularnych o matematyce

Leon Jeśmanowicz – przewodniczący Komisji Popularyzacji Matematyki i Szkolnictwa Średniego przy Zarządzie Głównym PTM – przesłał 8 października 1970 r. uchwałę Komisji z 26 września 1970 r. na adres Zarządu Oddziału Krakowskiego PTM prośbę „o dołożenie starań, aby Zarząd Oddziału propozycje Komisji w pełni zrealizował”.

W treści tych uchwał czytamy, że

„Komisja Popularyzacji Matematyki przy ZG PTM na zebraniu odbytym w dniu 26 września br. podjęła następujące uchwały:

a) Zwrócić się do Oddziałów PTM z apelem, aby ogłosiły m[iesiąc]e listopad⁶⁶ miesiącem popularyzacji matematyki. Jest rzeczą pożądaną, aby w tym miesiącu został zorganizowany cykl odczytów popularnych dla szerszej publiczności ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i nauczyciele. Komisji proponuje, aby cykl ten został rozreklamowany przy pomocy dużych i licznych afiszów rozlepionych w mieście. z okazji wprowadzenia (po raz pierwszy w tym roku szkolnym) rachunku prawdopodobieństwa do szkół średnich wskazany jest cykl odczytów poświęconych historii

⁶⁶ W czasach PRL listopad był miesiącem wybitnie obciążonym ideologicznie i propagandowo. Ze względu na przypadającą 7 listopada rocznicę rewolucji październikowej w kinach w całej Polsce odbywały się „miesiące filmu radzieckiego”. Pokazy te miały charakter propagandowy, promowano radziecką kulturę, naukę i osiągnięcia techniczne, gloryfikowano radzieckich żołnierzy. Organizowano prelekcje, wystawy i konkursy wiedzy o Związku Radzieckim.

rachunku prawdopodobieństwa, filozoficznym aspektom rachunku prawdopodobieństwa, związku rachunku prawdopodobieństwa z innymi działami matematyki (np. z teorią miary), elementom statystyki itp. Dla zapewnienia powodzenia akcji odczytowej Komisja zaleca zainteresować władze oświatowe (Kuratora, Ośrodki Metodyczne) i prasę. Niezależnie od akcji odczytowej należałoby nawiązać w listopadzie kontakt z lokalną prasą i za pomocą krótkich i przystępnych felietonów zainteresować czytelników wybranymi zagadnieniami matematycznymi.

b) Zawiadomić Oddziały, że Komisja ma zamiar podjąć odpowiednie kroki zmierzające do założenia matematycznego czasopisma dla młodzieży⁶⁷. O potrzebie i realnych możliwościach istnienia takiego organu przemawia przykład Jugosławii, gdzie od 20 lat wychodzi czasopismo matematyczne⁶⁸ dla młodzieży w nakładzie 100.000 egzemplarzy.

c) Komisja zachęca Oddziały do kontynuowania akcji zakładania Kół Międzyszkolnych. Zgodnie z życzeniem Komitetu Głównego Olimpiady Matematycznej tematyka zajęć takich Kół powinna "przywrócić" uzdolnionej młodzieży umiejętność rozwiązywania trudniejszych zadań rachunkowych (zaniedbanie tej umiejętności w szkole ujemnie się odbyło na wynikach ostatniej Międzynarodowej Olimpiady Matematycznej).

d) Komisja uważa za wskazane organizować dla nauczycieli szkół średnich seminariów poświęconych rachunkowi prawdopodobieństwa. Potrzeba Takich seminariów była wielokrotnie sygnalizowana przez uczestników letnich kursów dla nauczycieli matematyki.

e) Komisja zobowiązała się do przeprowadzenia odpowiednich rozmów z władzami szkolnymi w celu ustalenia tematyki najbliższych egzaminów wstępnych."

W roku 1970 nikt nie słyszał o internecie, ani o emailu. Istniała cenzura, tj. Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk⁶⁹. Ogłoszenie wykładów popularnych z matematyki było kilkunastopięcioletnim przedsięwzięciem organizacyjnym, które wymagało m.in.

1. skompletowania wykładów na całą jesień 1970 r. przed 5 listopada 1970;
2. uzyskania zgody na druk plakatów w Wojewódzkim Urzędzie Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk przy pl. Kleparskim 4 w Krakowie (pismo z 5 listopada 1970);

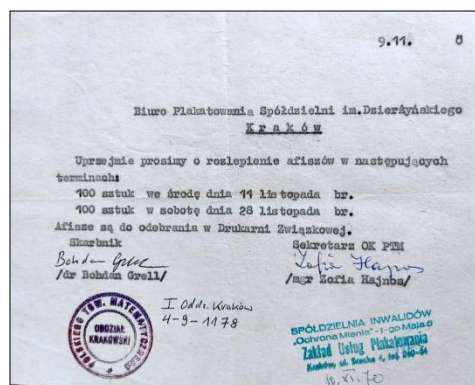
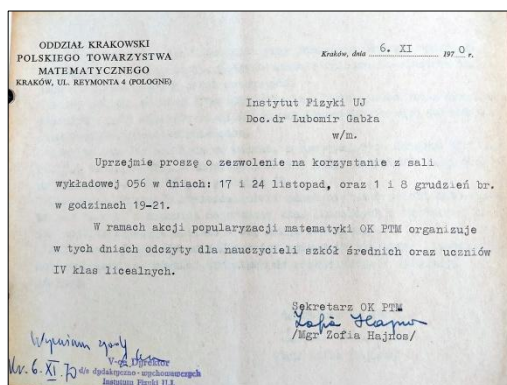
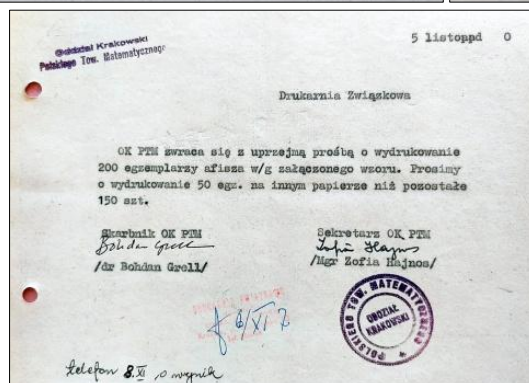
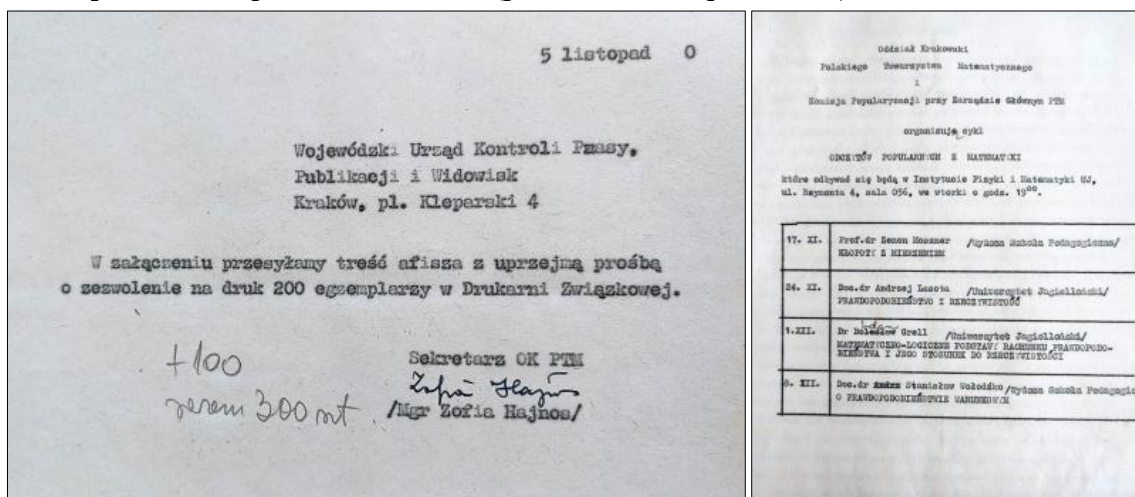
⁶⁷ Pierwszy numer próbny miesięcznika „Delta” ukazał się w dniu 8 grudnia 1973 r., a regularnie miesięcznik ten ukazuje się od stycznia 1974 r. nieprzerwanie do dziś. Zob. [L07].

⁶⁸ Prawdopodobnie chodzi o czasopismo (kwartalnik) „Matematičko-fizički list”, o którym możemy przeczytać (zob. <https://web.math.pmf.unizg.hr/mfl/podaci.htm>, dostęp 30.05.2025), że „jest to czasopismo przeznaczone dla uczniów szkół średnich, poświęcone matematyce i fizyce, z niewielkim dodatkiem poświęconym fizyce dla szkół podstawowych. Wydawcą czasopisma jest Chorwackie Towarzystwo Matematyczne i Chorwackie Towarzystwo Fizyczne (do 2022 r. Chorwackie Towarzystwo Fizyczne). Czasopismo to ukazuje się pod obecną nazwą od 1950 r. Inicjatywa jego wydania zrodziła się na Pierwszym Kongresie Matematyków i Fizyków ówczesnej Federalnej Socjalistycznej Republiki Jugosławii, który odbył się rok wcześniej w Bledzie. Czasopismo wywarło duży wpływ na popularyzację matematyki i fizyki, dzięki czemu nauczyciele zyskali doskonałą pomoc w skutecznym wypełnianiu swoich obowiązków. Czasopismo to, bogate w ciekawe i przydatne treści, zachęca wielu uczniów do zamyślenia się w naukach ścisłych i rozwijania swoich talentów. W każdym numerze znajduje się niewielki dodatek z zakresu astronomii, mnóstwo zadań dla uczniów, których najlepsze rozwiązania zostaną opublikowane w kolejnych numerach, sprawozdania z konkursów matematycznych i fizycznych na szczeblu miejskim, powiatowym i międzynarodowym, matematyka dla zabawy, konkurs z nagrodami i kilka innych ciekawych rzeczy z małym dodatkiem z zakresu fizyki dla uczniów szkół podstawowych. Na terenie Chorwacji jeszcze w czasach Królestwa Jugosławii od roku szkolnego 1931/32 istniało czasopismo dla uczniów szkół średnich, wydawane w Belgradzie.

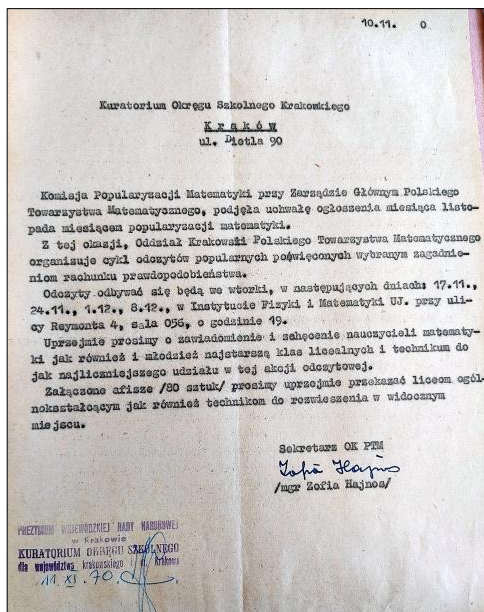
Na Węgrzech od 1894 r. ukazywało się czasopismo KöMaL [skrót od „Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok”, czyli „Czasopismo matematyczno-fizyczne dla szkół średnich”, zob. <https://www.komal.hu/>, J.Sz.], przeznaczone dla uczniów szkół średnich w celu poszerzania wiedzy z matematyki i fizyki. W tym samym roku rozpoczęły się tam konkursy matematyczne dla uczniów szkół średnich. Czasopismo „Matematičko-fizički list” ukazuje się cztery razy w roku szkolnym.” Zob. archiwum na stronie <https://web.math.pmf.unizg.hr/mfl/>.

⁶⁹ Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk – centralny organ cenzury w PRL – został zlikwidowany 5 czerwca 1990 na mocy Ustawy z dnia 11 kwietnia 1990 o uchyleniu ustawy o kontroli publikacji i widowisk oraz zniesieniu organów tej kontroli.

- zlecenia druku plakatów (afiszów) w Drukarni Związkowej zgodnie z przedstawionym wzorem (pismo z listopada 1970) i telefonicznego ponaglenia (w dniu 8 listopada 1970);
- uzyskania zgody Dyrekcji Instytutu Fizyki UJ na udostępnienie sali 056 przy ulicy Reymonta 4 (pismo z 6 listopada 1970 i zgoda wicedyrektora Instytutu Fizyki UJ w tym samym dniu);
- zlecenia na „rozlepienie afiszów” przez Biuro Plakutowania Spółdzielni im. Dzierżyńskiego (pismo z 9 listopada 1970);
- zwrócenia się do Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego z prośbą o przekazanie plakatów do szkół (pismo z 10 listopada 1970).

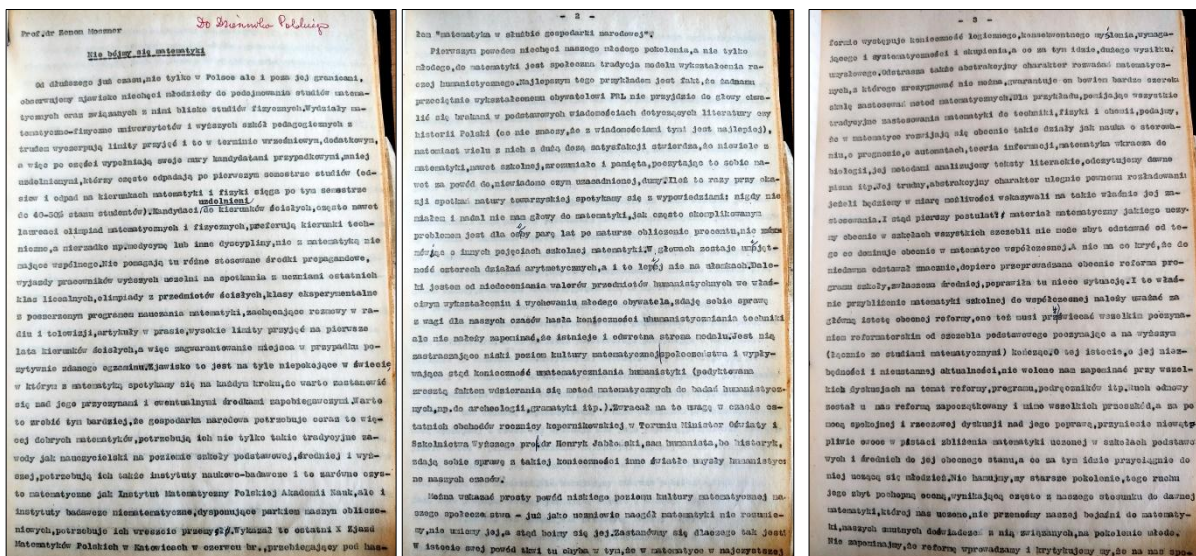

Reprodukcje pism związanych z uzyskaniem zgody na druk, z drukiem, następnie z rozpowszechnianiem plakatu (afisza) informującego o wykładach popularnych z matematyki w roku 1970 (z archiwum OK PTM).

Reprodukcje pism związanych z uzyskaniem zgody na druk, z drukiem, następnie z rozpowszechnianiem plakatu (afisza) informującego o wykładach popularnych z matematyki w roku 1970 (z archiwum OK PTM) – kontynuacja.

Zgodnie z zaleceniem zawartym w uchwale Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego przy ZG PTM, aby „nawiązać w listopadzie kontakt z lokalną prasą i za pomocą krótkich i przystępnych felietonów zainteresować czytelników wybranymi zagadnieniami matematycznymi” Zenon Moszner przygotował do „Dziennika Polskiego” tekst⁷⁰ zatytułowany „Nie bójmy się matematyki”, którego maszynopis zachował się w archiwum Oddziału Krakowskiego PTM:

Zenon Moszner, *Nie bójmy się matematyki*, 1970, maszynopis tekstu dla *Dziennika Polskiego* (z archiwum Oddziału Krakowskiego PTM).

⁷⁰ Tekst prawdopodobnie nie został opublikowany w Dzienniku Polskim, nie jest dostępny w archiwum cyfrowym Dziennika Polskiego z roku 1970, ani 1971, zob. <http://old.mbc.malopolska.pl/publication/461>.

...czyli obywateli tej paławy, nie owoco tej reformy lub jej wypracowania
 apodyktum będzie już pokolenie jej młoda, przez nas obecnie młoda.
 Należy więc dać jej systematycznie w przewidywaniu szkole matematyki
 oraz wymagania jej materiału szkolnego z aktualnym stanem wiedzy starsza
 powołania ucznia matematyka tego przedmiotu już w szkole podstawowej,
 dobrze więc się stało, że przez utworzenie Wydziału Szkół Matematyki
 polskiego zostały pobudzone pod znaczącym wyznacznikiem
 dla matematyki szkolnej. Podaliśmy też, że nas należy już je
 w dalszym ciągu wykorzystywać, a należy się spodziewać i ta duża trud-
 ność, że w naszym kraju.

Szkolenie, nawet z najmłodszych matematyków, należy bez wątpienia
 doświadczenia z rodzinnymi. Jakże często rodzice, w tym dla pojętego inte-
 resu dziecka, pomagają mu już od początku jego edukacji matematycznej
 odrabianie powrotu na niego, a jeśli chodzi o wyrabianie u
 dziecka miłośności, to jest grzechem niewybaczalnym. Toż powo-
 du należy z dużym zadowoleniem przyjąć fakt, że reforma wzięła do na-
 teraństwa szkolnego także rodziców, a którzy nasi rodzice nie potrafili so-
 bie dać rady, tylko z tego powodu nie wpadają w panikę, dając syste-
 matycznie i dobrze uczono powoli sobie z takimiś nadaniami dać radę, a
 że będą wytrwalsze od nas - rodziców - to chyba w statystycznym rozmachu
 już dobrze.

Na pewno jeden aspekt współczesnej matematyki, zwracający do jej
 uprawiania w sensie wyboru narzędzi i ich zastosowań, które narzędzia
 matematyka, jakie w swej istocie stosowane wydają się, jest uprawianie
 trudna i ciekawa, ale dając też wiele trudności, wiele trudności w wy-
 czerpaniu z niej, a pokonywaniu trudności. Nie pominiemy możliwości
 jej odwołania tych, którzy starają się o to, nie tylko, nie biorą jej, jak
 to często bywa, na studia o kierunku dyktowanym trudnością przywołanego
 narzędzia (co jest często pozorem).

Niechby wyboru studiów ścisłych jest chyba także spowodowane nieoma-
 jącą perspektywą jako ukończenie tych studiów daje, często przed

- 5 -

...należy pamiętać, że w szkole matematyczne rosną się, jako jedyny, przez
 tego przez matematyka, który talent, lub ewentualnie dopiero to, że szkodli-
 wym (którymś matematyka, w postaci którejś drogi od aspektu do
 problemu), a przy istniejących warunkach na szkodliwym, prze-
 ciwie nie należy na podległości do nauki matematyki, który po-
 mocą wiedzy matematycznej wynika jeszcze talent, nadzieja i szkodli-
 wość podległości. Podaliśmy więc jeszcze raz, że na obywateli matema-
 tyki należy dążyć do różnych typów, które obywateli, ma-
 kłady przekształcają, a wybór narzędzi jest to narzędzie, które dają,
 a z każdym razem będzie się powiększać, tego bowiem wymaga sama rozwi-
 jąjąca się gospodarka.

Polonia matematyka intensywnie ogłosiła listę podjętych pogu-
 baryzacji matematyki w społeczeństwie. Wskazaliśmy, że matematyka
 nie ograniczała z tej okazji odwoły na różne tematy związane z współ-
 cześnie matematyką, zwrócono uwagę na popularno-matematyczne objęto-
 szkodliwych, będą - w naszym lat ubiegłych - ogłoszone dla ogólnego
 prowadzących studia matematyczne, a przeznaczonych dla ogólnego
 wiodących studiów średnich, w Polsce licząc się bardzo wysoko w świecie
 szkole matematyczne, mamy wiele wybitnych i matematyków i popularno-ma-
 tematycznych z tego zakresu, która się do popularizacji matematyki i talen-
 tu i radzie, więc wszelkie przeszkody do tego, by zapamiętać się z nie-
 którymi wynikami i możliwościami matematyki współczesnej, a zapamiętać
 się, (przebieg się jej "nad").

Zenon Moszner, *Nie bójmy się matematyki*, 1970, maszynopis tekstu dla *Dziennika Polskiego* (z archiwum Oddziału Krakowskiego PTM) – kontynuacja.

Od sesji kół matematycznych do konkursu prac

Historia Małopolskiego Konkursu Prac Matematycznych rozpoczyna się w roku 1974. Wówczas odbyła się pierwsza edycja konkursu w formie sesji szkolnych kółek matematycznych.

Kółka matematyczne prowadzone były w szkołach, a międzyszkolne kółka matematyczne organizował także Oddział Krakowski PTM. W pięciu zachowanych sprawozdaniach z działalności Międzyszkolnego Kółka Matematycznego: w roku 1971 (prowadząca: Zofia Hajnos), w roku 1971 (prowadzący: Zdzisław Opiał, Ewa Szostak), w roku 1973 (prowadzący: Kamil Rusek) i w latach 1974, 1975 (prowadzący: Edward Tutaj) możemy przeczytać, jaki był program zajęć kółka i frekwencja uczestników, zob. np. [L37], [L68]:

Kraków, 5.I.1972 r.

Sprawozdanie
z działalności Międzyszkolnego Kółka Matematycznego przy Oddziale
Polskiego Towarzystwa Matematycznego w Krakowie /Uniwersytet Jagielloński/

Celem zajęć było zapoznanie uczniów szkół średnich z pojęciami aksjomatycznej teorii matematycznej na prostym przykładzie teorii zbioru liczb naturalnych.

Data	Prowadzący	Treść zajęć	Frekwencja
3.XI.71	prof.dr Z.Opiał	Spotkanie organizacyjne i wprowadzające.	104 ucz. 104
10.XI.71	mgr Ewa Szostak	Pojęcie teorii matematycznej.	29 " 89
15.XI.71	"	Przypomnienie pewnych definicji poznanych w szkole /relacja, odwzorowanie, ich własności i przykłady/.	17 ucz. 1080
22.XI.71	"	Aksjomatyka zbioru liczb naturalnych. Dowód niezależności aksjomatów.	15 ucz. 65
29.XI.71	"	Wstępne twierdzenia w teorii zbiorów liczb naturalnych.	12 " 50
6.XII.71	"	Twierdzenie o definicji przez rekurencję. Dowód.	18 " 64
13.XII.71	"	C.d. dowodu. Uogólnione twierdzenie rekurencyjne.	15 " 85
20.XII.71	"	Dodawanie w zbiorze liczb naturalnych.	13 " 62

Podobnie przedstawia się program działalności w pozostałych dwu grupach.

104
84
80
65
50
64
85
62
604

76,5
604:8

Zdzisław Opiał, Ewa Szostak, *Sprawozdanie z działalności Międzyszkolnego Kółka Matematycznego przy Oddziale Polskiego Towarzystwa Matematycznego w Krakowie (Uniwersytet Jagielloński)* [w roku 1971], zob. [L37].

ODDZIAŁ KRAKOWSKI
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
MATEMATYCZNEGO
KRAKÓW, UL. REYMONTA 4 (POŁOŹNE)

Kraków, dnia 2.1. 1972 r.

Sprawozdanie z działalności Międzyszkolnego Koła Matematycznego w Krakowie, za okres od 1.1.1971 r. do 31.10.1971 r.

6.1.1971	geometria euklidesowa	53 osób
13.1.1971	geometria analityczna, rozwiązywanie zadań	64 "
20.1.1971	równanie stycznej do krzywej, pochodne wyższych rzędów	50 "
27.1.1971	pochoďna iloczynu funkcji wektorowej przez liczbę	52 "
3.2.1971	pochoďna iloczynu mieszanego, pochoďna funkcji wektorowej: $\forall t \in \mathbb{R}: \ r(t)\ = m$	43 "
10.2.1971	znana parametryzacja, długość łuku, parametryzacja naturalna, wektory trójkąta Freneta	46 "
17.2.1971	rucho jednostajny prostoliniowy, ruch jednostajnie przyspieszony, rozkład przyspieszenia na styczne i normalne	41 "
24.2.1971	rozwiązywanie zadań przygotowawczych do Olimpiady Matematycznej	36 "
3.3.1971	dc. rozwiązywanie zadań	37 "
10.3.1971	dc. rozwiązywanie zadań	19 "
17.3.1971	dc. rozwiązywanie zadań	33 "
24.3.1971	dc. rozwiązywanie zadań	23 "
31.3.1971	geometria skończona	15 "
7.4.1971	geometria rzutowa	26 "
21.4.1971	N.Bourbaki i współczesna matematyka	25 "
28.4.1971	logika matematyczna	18 "
5.5.1971	zadania z Olimpiady Matematycznej	15 "
19.5.1971	dc. rozwiązywanie zadań z Olimpiady Matem.	16 "
2.6.1971	zadania z rachunku prawdopodobieństwa	15 "
9.6.1971	zadania z rachunku prawdopodobieństwa	15 "
16.6.1971	elementy programowania	13 "
23.6.1971	prace maszyn cyfrowej "Odra"	14 "
6.10.1971	dowody wybranych twierdzeń z z zadań przygotowujących do Olimpiady Matematycznej	24 "
13.10.1971	okrąg 9 punktów	22 "
20.10.1971	Tw.Cevy	32 "

W wymienionym okresie czasu odbyło się 25 zebrań. Przeciętna frekwencja wynosiła 30 osób. Opracowane zostały zagadnienia z zakresu geometrii różniczkowej, rachunku prawdopodobieństwa, metoda semi-

over: zakres przygotowujący do Olimpiady Matematycznej

ODDZIAŁ KRAKOWSKI
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
MATEMATYCZNEGO
KRAKÓW, UL. REYMONTA 4 (POŁOŹNE)

Kraków, dnia 2.1. 1972 r.

naryjsna była najczęściej stosowaną metodą pracy. Wykład z zakresu elementów programowania wygłosił dr Ryszard Jakubowski, objaśniał przy maszynie cyfrowej udział Antoni Cys.

Kierownik Koła
mgr Zofia Hajnos
Zofia Hajnos

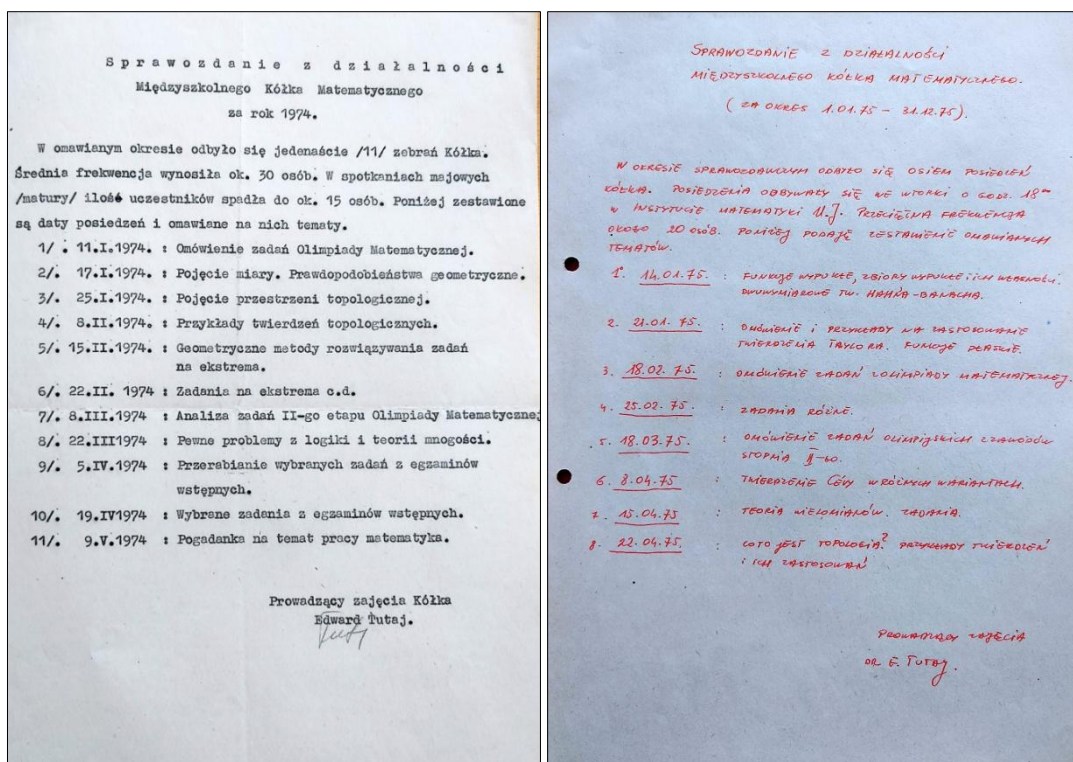
Zofia Hajnos, *Sprawozdanie z działalności Międzyszkolnego Koła Matematycznego w Krakowie za okres od 1.01.1971 do 31.10.1971 r., zob. [L19].*

Sprawozdanie z przebiegu zajęć
Międzyszkolnego Koła Matematycznego
w okresie 10.I.73 - 2.V.73
Prowadzący zajęcia: mgr Kamil Rusek

Lp	Temat zajęć	Data zajęć	Woj. ośr.6 obecnych
1.	własności arytmetyczne pierwiastków	10.I.73	10
2.	Twierdzenie o pierwiastkach całkowitych	17.I.73	10
3.	Twierdzenie o pierwiastkach całkowitych	24.I.73	12
4.	Cyfrы i liczby całkowite, tw. Bézouta-Waterhouse'a; tw. Euklidesa	31.I.73	15
5.	Elementarne fakty dotyczące pierwiastków	7.II.73	12
6.	Oznaki i symbole - proste konsekwencje pojęcia zbioru; pierwiastki	21.II.73	8
7.	Pierwiastki wektorowe; pojęcie Bazy; wymiar	28.II.73	5
8.	Definicja topologii; przykłady; definicja ciągłości w przestrzeni top.	7.III.73	3
9.	Różne rodzaje ciągłości na tych przestrzeniach	14.III.73	5
10.	Cyfrы i liczby całkowite i zbioru pierwiastków w skończonym pierścieniu	21.III.73	5
11.	Pierwiastki wektorowe z iloczynem skalarnym - własności, przykłady	28.III.73	7
12.	Układy równań liniowych - interpretacje geometryczne	4.IV.73	5
13.	Proste własności i twierdzenia o ciągłości funkcji wielu zmiennych rzeczywistych	11.IV.73	5
14.	Proste przykłady metod numerycznych rozwiązywania równań nieliniowych	2.V.73	5

K Rusek

Kamil Rusek, *Sprawozdanie z przebiegu zajęć Międzyszkolnego Koła Matematycznego w okresie od 10.01.1973 do 2.05.1973 r., zob. [L55].*

Edward Tutaj, *Sprawozdanie z działalności Międzyszkolnego Kółka Matematycznego za rok 1974* oraz *Sprawozdanie z działalności Międzyszkolnego Kółka Matematycznego za okres (1.01.75-31.12.75)*, zob. [L67], [L68].

Decyzja o organizacji tej sesji była naturalną konsekwencją wielu działań podejmowanych przez Komisję Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Krakowskiego Oddziału PTM. Dwa lata wcześniej, w 1972 r., w *Sprawozdaniu z działalności Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego*, zob. [L33], możemy przeczytać, że Komisja pracowała w składzie: Anna Zofia Krygowska, Zdzisław Opiał, Marian Łuczyński, Barbara Stachurska, Stefan Turnau⁷¹, Antoni Bielak⁷², Genowefa Rachwał⁷³, Bogdan Nowecki⁷⁴ – przewodniczący, przy czym B. Stachurska i S. Turnau zostali dokooptowani w czerwcu 1972 r. Zorganizowano 7 odczytów popularnonaukowych, które wygłosili: Jacek Szarski (UJ), Anna Zofia Krygowska (WSP), Zenon Moszner (WSP), Stanisław Gołąb (UJ), Bohdan Grell⁷⁵ (UJ), Stefan Turnau (WSP), Gustaw Treliński (WSP), Odczyty odbywały się w Pałacu Młodzieży przy ul. Krowoderskiej 8. Dzięki nawiązaniu współpracy z Kuratorium Okręgu Szkolnego i Pałacem Młodzieży, PTM nie musiało pokrywać kosztów wypożyczenia sali.

⁷¹ Stefan Turnau (1931-2025) dydaktyk matematyki, doktor habilitowany w zakresie dydaktyki matematyki (1979), pracownik Wyższej Szkoły Pedagogicznej (Akademii Pedagogicznej) w Krakowie, następnie Uniwersytetu Rzeszowskiego.

⁷² Antoni Bielak (1910-1991) długoletni nauczyciel matematyki w Gimnazjum św. Jacka i V Liceum Ogólnokształcącego w Krakowie, zob. [L02].

⁷³ Genowefa Rachwał, absolwentka matematyki UJ (1958).

⁷⁴ Bogdan Nowecki (1934-2020), dydaktyk matematyki, pracownik Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, następnie Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, zob. [L01].

⁷⁵ Bohdan Grell (1937-2022), specjalizował się w logice i podstawach matematyki, pracował na Uniwersytecie Jagiellońskim.

S.P.R.F.B.W.P.S.S.S.S.S.S.S.S.

o pracy Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Krakowskiego Oddziału PTM

Komisja pracowała w składzie :

1. Prof. dr Zofia Krygowska
2. Prof. dr Zdzisław Opiał
3. Dr Marian Łuczyński
4. Dr Barbara Stachurska
5. Dr Stefan Turnau
6. Mgr Antoni Bielek
7. Mgr Genowefa Rachwał
8. Dr Bogdan Nowicki - przewodniczący ,

przy czym dr B. Stachurska i dr S. Turnau zostali dekokoptowani do składu Komisji w czerwcu 1972 roku.

W okresie sprawozdawczym komisja odbyła 4 zebrania.

Najwięcej wysiłku poświęciła Komisja organizacji Miesiąca Popularyzacji Matematyki. Zorganizowano 7 odczytów popularno-naukowych, które wygłosili:

1. Prof. dr Jacek Szarecki /UJ/ - Matematyzacja problemów przyrodniczych
2. Prof. dr Zofia Krygowska /WSP/ - Drogi do prawdziwej matematyki
3. Prof. dr Zenon Koszner /WSP/ - O różnicu translacji
4. Prof. dr Stanisław Gołąb /UJ/ - Dłaczego nauki matematyczne są trudne do popularyzowania
5. Dr Bohdan Grell / UJ/ - Do czego jest potrzebna algebra uniwersalna
6. Dr Stefan Turnau /WSP/ - Od badania ornamentów do algebry i geometrii
7. Dr Gustaw Treliński /WSP/ - Matematyka bez słów /Pokaz filmów matematycznych/

Odczyty odbywały się w Pałacu Młodzieży przy ul. Krowoderskiej 8. Dzięki nawiązaniu współpracy z Kuratorium Okręgu Szkolnego i Pałacem Młodzieży, PTM nie musiało pokrywać kosztów wyposzczenia sali.

Odczyty popularno-naukowe cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem młodzieży. Frekwencja przekraczała 200 osób na każdym odczycie, z niektórych miast województwa krakowskiego np. Myślenice, Limanowa, szkoły z własnej inicjatywy organizowały wycieczki młodzieży na odczyty. Było to niewątpliwie wynikiem

-2-

dobrego rozprowadzania całej akcji odczytów, w którym to rozprowadzaniu dużą pomoc Komisji okazało Kuratorium Okręgu Szkolnego.

Zdaniem Komisji ta forma kontaktów matematyków z młodzieżą jest bardzo dobra i powinna być kontynuowana.

Należy zauważyć, że nauczyciele matematyki brali bardzo mały udział w odczytach, mimo, że również do nich były adresowane afisze.

W związku z Miesiącem Popularyzacji Matematyki pokazano w kramie TV w Krakowie krótką nawiązkę z klas eksperymentujących nauczanie matematyki w szkole podstawowej, takie popularny tygodnik "Przekrój" przeprowadził wywiady z prof. dr Zofią Krygowską i prof. dr Stanisławem Łojasiewiczem.

Oprócz prac związanych z Miesiącem Popularyzacji Matematyki Komisja kontynuowała pracę w Kole Matematycznym uczniów klas szkół średnich przy UJ i podjęła prace przygotowawcze do zorganizowania podobnego koła dla uczniów szkół podstawowych przy WSP. Przedstawiciele Komisji brali udział w pracach podjętych przez Kuratorium Okręgu Szkolnego nad zorganizowaniem klas matematycznych dla dzieci uzdolnionych już w szkole podstawowej /klasy VI/. W obecnym roku szkolnym w każdej dzielnicy Krakowa zorganizowano jedną lub dwie takie klasy. W dalszym ciągu członkowie Komisji pracowali w Okręgowym Komitecie Olimpiady Matematycznej. Komisja zainteresowała się też Olimpiadą Matematyczną dla uczniów szkół podstawowych zorganizowaną z inicjatywą byłego Ośrodka Metodycznego.

W sprawozdaniu nie wymieniamy indywidualnych prac członków Komisji na rzecz środowiska nauczycielskiego, takich jak odczyty i referaty na konferencjach, wykłady na kursach, wykłady telewizyjne i tp.

W okresie sprawozdawczym dobrze układała się współpraca z Kuratorium Okręgu Szkolnego, dużą pomocą w pracach Komisji służył wicekurator mgr Bronisław Pasznicki; również dużej pomocy udzielał Komisji członek Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego przy ZG PTM doc. dr Witold Kleiner.

Wnioski do dalszej pracy :

1. Organizować odczyty popularno-naukowe dla młodzieży nie tylko w Miesiącu Popularyzacji Matematyki.
2. Podjąć próbę nawiązania współpracy z TWP w celu objęcia akcją popularyzatorską

-3-

nauk matematycznych szerszych kręgów społeczeństwa, w szczególności w mniejszych ośrodkach.

3. Nawiązać ściślejszy kontakt ze środowiskiem nauczycieli matematyki, podjąć próbę rozwiązania szeroko pojętego problemu merytorycznej pomocy nauczycielom nie tylko przez wykłady czy odczyty, ale także np. przez odpowiednie wydawnictwa czy kursy telewizyjne.
4. Kontynuować pracę w Olimpiadzie Matematycznej i otoczyć opieką zawody organizowane dla uczniów szkół podstawowych.
5. Okazać większe zainteresowanie klasom matematycznym w szkołach średnich i podstawowych.
6. Kontynuować pracę Koła Matematyków przy UJ i zorganizować koło dla uczniów szkół podstawowych.
6. Wobec rozszerzenia zadań i kręgu oddziaływania Komisji wydaje się celowe zmniejszenie jej nazwy. Nazwa : "Komisja popularyzacji i współpracy ze Szkolnictwem" byłaby chyba odpowiedniejsza.

Przewodniczący Komisji
B. Nowicki
Dr Bogdan Nowicki

Sprawozdanie z działalności Komisji ...[w roku 1972], zob. [L33]. W tym sprawozdaniu sformułowano postulat: zmienić nazwę Komisji na: Komisja Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem.

W Sprawozdaniu z działalności Komisji ...[w roku 1972], zob. [L33], sformułowano „Wnioski do dalszej pracy:

1. Organizować odczyty popularnonaukowe dla młodzieży nie tylko w Miesiącu Popularyzacji Matematyki.
2. Podjąć próbę nawiązania współpracy z TWP w celu objęcia akcją popularyzatorską nauk matematycznych szerszych kręgów społeczeństwa, w szczególności w mniejszych ośrodkach.

3. Nawiązać ściślejszy kontakt ze środowiskiem nauczycieli matematyki, podjąć próbę rozwiązania szeroko pojętego problemu merytorycznej pomocy nauczycielom nie tylko przez wykłady czy odczyty, ale także np. przez odpowiednie wykłady czy kursy telewizyjne.
4. Kontynuować pracę w Olimpiadzie Matematycznej i otoczyć opieką zawody organizowane dla uczniów szkół podstawowych.
5. Kontynuować pracę Koła Matematyków przy UJ i zorganizować podobne koła dla uczniów szkół podstawowych.
6. Wobec rozszerzania zadań i kręgu oddziaływania Komisji wydaje się celowe zmienienie jej nazwy. Nazwa: *Komisja Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem* byłaby chyba odpowiednia.”

W *Sprawozdaniu Komisji ... za rok 1973*, zob. [L34], czytamy, że Komisja pracowała z składzie: Anna Zofia Krygowska, Zdzisław Opiał, Marian Łuczyński, Barbara Stachurska, Stefan Turnau, Antoni Bielak, Genowefa Rachwał, Bogdan Nowecki. Zorganizowano 7 wykładów dla „młodzieży szkolnej i nauczycielstwa” w okresie od 8 listopada do 20 grudnia 1973 r. Wygłosili je Jacek Szarski, Anna Zofia Krygowska, Andrzej Turowicz⁷⁶, Zenon Moszner⁷⁷, Stanisław Gołąb, Adam Wachułka⁷⁸, Stefan Turnau. Działały dwa koła matematyczne:

- *Międzyszkolne Koło Naukowe przy UJ*, które prowadził Edward Tutaj,
- *Międzyszkolne Koło Matematyczne* w Pałacu Młodzieży (i finansowane przez Pałac Młodzież), które prowadził Dobiesław Brydak⁷⁹.

Ponadto zakończono przygotowania do uruchomienia następnego międzyszkolnego koła matematycznego dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej przy Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie, które ma rozpocząć pracę w styczniu 1974 a poprowadzą je Stefan Turnau i Bogdan Nowecki. Podano również, że

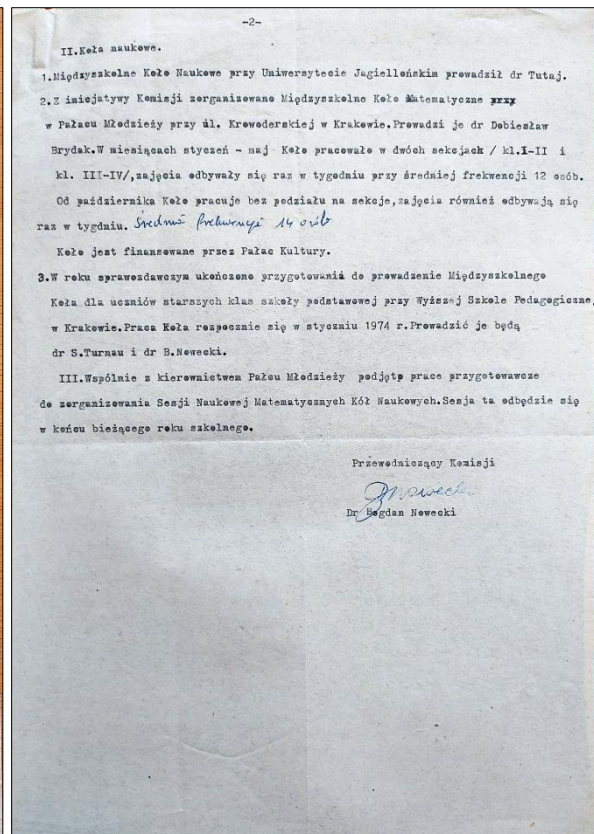
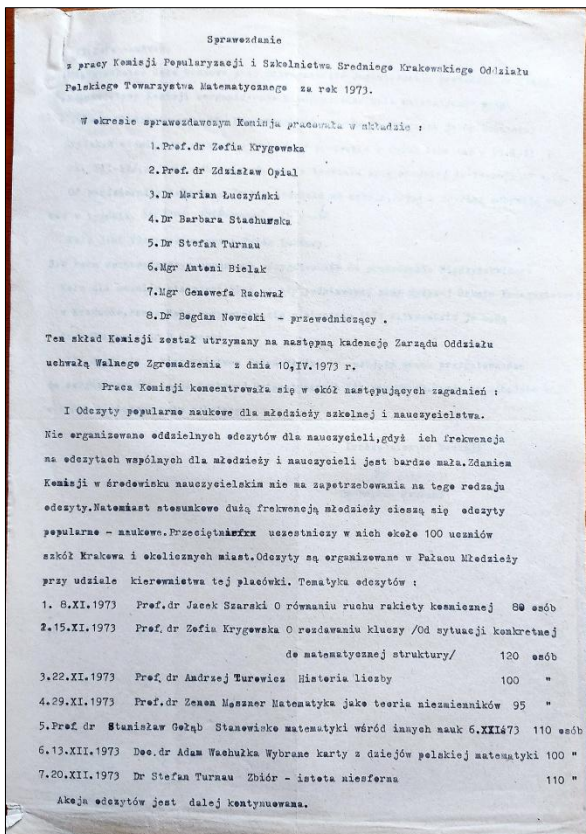
„wspólnie z kierownictwem Pałacu Młodzieży podjęto prace przygotowawcze do zorganizowania Sesji Naukowej Matematycznych Kół Naukowych. Sesja odbędzie się w końcu bieżącego roku szkolnego”.

⁷⁶ Andrzej Turowicz (1904-1989), benedyktyn, specjalizował się z teorii równań różniczkowych, teorii sterowania, analizie funkcjonalnej i in., pracował w Instytucie Matematycznym PAN.

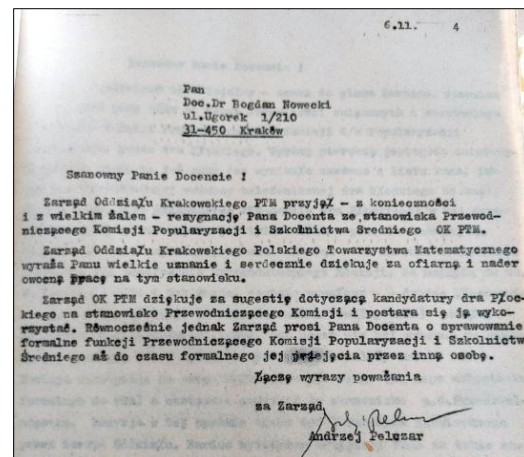
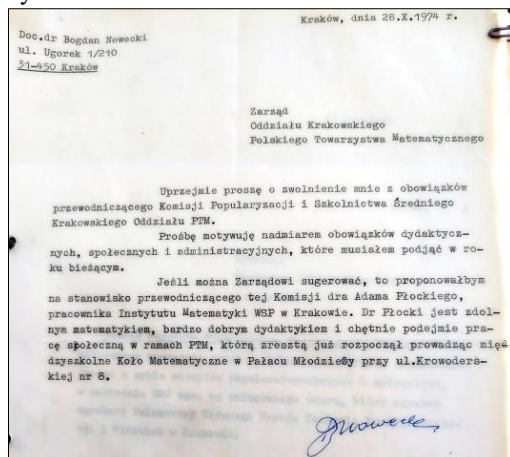
⁷⁷ Zenon Moszner (1930-2021), specjalizował się w teorii równań funkcyjnych, profesor (1969), pracował w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie (rektor 1971-1975, 1981-1983).

⁷⁸ Adam Wachułka (1909-1991), popularyzator historii matematyki, pracował w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie, zob. [L69].

⁷⁹ Dobiesław Brydak (1937-2017), specjalista w dziedzinie nierówności różniczkowych i operatorowych, równań i nierówności funkcyjnych, doktor habilitowany (1977), pracował w Wyższej Szkole Pedagogicznej (Akademii Pedagogicznej) w Krakowie, zob. [L03].

Sprawozdanie z pracy Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1973, w którym zanotowano, że „wspólnie z kierownictwem Pałacu Młodzieży podjęto prace przygotowawcze do zorganizowania Sesji Naukowej Matematycznych Kół Naukowych”.

Rezygnacja Bogdana Noweckiego z obowiązków przewodniczącego Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Oddziału Krakowskiego PTM złożona na adres Zarządu Oddziału w dniu 28.10.1974 r. oraz podziękowanie i wyrazy uznania dla Bogdana Noweckiego złożone przez Andrzeja Pelczara, wiceprezesa Oddziału Krakowskiego PTM w dniu 6 listopada 1974 r. (z archiwum Oddziału Krakowskiego PTM).

W Sprawozdaniu z pracy Komisji ... za rok 1974, zob. [L35], sporządzonym przez Bogdana Noweckiego, byłego przewodniczącego tej Komisji, czytamy:

„[...] 2. Komisja nawiązała bardzo ścisłą współpracę z Pałacem Młodzieży przy ul. Krowoderskiej w Krakowie. Dzięki przychylnemu stosunkowi Dyrekcji Pałacu, szczególnie pani dyrektor mgr Janiny

Caban⁸⁰, do poczynąń Komisji można było rozwijać takie formy pracy z młodzieżą jak Międzyszkolne Koło Matematyczne, Sesja Szkolnych Kół Matematycznych, Odczyty dla młodzieży i nauczycieli [...]

3. Staraniem Komisji i Dyrekcji Pałacu Młodzieży została zorganizowana i przeprowadzona pierwsza Wojewódzka Sesja Szkolnych Kół Matematycznych. Odbędzie się w Pałacu Młodzieży [w dniu] 29.IV.1974 r. W sesji uczestniczyło 67 osób - członków kół z dziesięciu szkół średnich Krakowa i województwa i opiekunów tych kół. Zgłoszono 19 referatów, z których Komisja zakwalifikowała do wygłoszenia 11.

Sesja wykazała wysoki poziom pracy uczestniczących w niej Kół Matematycznych. Cztery referaty zostały wyróżnione nagrodami:

- I [nagroda] - Z. Badura z XII LO w Krakowie, *Wieża z Hanoi, czyli kiedy będzie koniec świata*,
- II [nagroda] - K. Jania i T. Niemczyk z XV LO w Krakowie, *Wzór na ilość wszystkich surjekcji zbioru n -elementowego na zbiór k -elementowy*,
- III [nagroda] - J. Bujak z XIII LO w Krakowie, *Rozwiązywanie zadań o wielomianach z zastosowaniem elementów teorii struktur algebraicznych*,
- i [III nagroda ex aequo] A. Rach[w]alski z V LO w Krakowie - *Dwie metody rozwiązywania pewnego zadania olimpijskiego*.

Komisja, oceniając pracę Kół Matematycznych w świetle obrad Sesji, stwierdziła bardzo duże zaangażowanie i olbrzymi wysiłek wielu nauczycieli - opiekunów kół, opiekujących się młodzieżą szczególnie uzdolnioną do matematyki. W wyniku tej oceny Komisja zwróciła się do Kuratora Okręgu Szkolnego Krakowskiego o wyróżnienie Nagrodami Kuratora następujących nauczycieli: mgr Maciej Klakla z XII LO, mgr Jacek Szeremeta z XV LO, mgr Krzysztof Bronarski z XIII LO i dr Marian Łuczyński z V LO - wszyscy z Krakowa.

Zdaniem Komisji ta forma pracy z młodzieżą szczególnie uzdolnioną do matematyki powinna być dalej kontynuowana. [...]"

W *Sprawozdaniu z działalności Oddziału Krakowskiego PTM w roku 1974* nie podano (!) informacji o Wojewódzkiej Sesji Szkolnych Kół Matematycznych, która odbyła się 29 kwietnia 1974 r. Nie omieszkało zaś poinformować, że „W ramach obchodów XXX-lecia PRL Oddział Krakowski PTM zorganizował 5 odczytów popularnonaukowych. [...] odczyty te odbywały się w auli Uniwersytetu Jagiellońskiego w listopadzie i grudniu 1974 r. [...] Frekwencja wynosiła ok. 60 osób.” Nie podano tytułów odczytów, ani nazwisk prelegentów.

⁸⁰ Janina Caban (1931-1982) była długoletnią dyrektorką Pałacu Młodzieży w Krakowie, zob. [L04]. W dniach 26-29 maja 1983 r. w czasie Dni Pałacu Młodzieży przy Krowoderskiej 8 odsłonięto tablicę: „Pamięci // Janiny Caban // wieloletniej dyrektorki // Pałacu Młodzieży // prezesa MKS „Jordan” // wybitnej wychowawczynie // kontynuatorki idei // dr Henryka Jordana // w 1. rocznicę śmierci // pracownicy, młodzież // rodzice // Kraków 1 maja 1983 rok”. Zob. także [L11]. Kolejnym dyrektorem Pałacu Młodzieży w Krakowie został dr Antoni Weyssenhoff (1947-2010). Upamiętniono go w siedzibie Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana przy ulicy Krupniczej 38, gdzie umieszczono tablicę: „Pamięci // Antoniego Weyssenhoffa // Instruktora harcerskiego // Doktora nauk humanistycznych // Dyrektora Centrum Młodzieży // im. dr. Henryka Jordana w latach 1982-2010 // Radnego Miasta Krakowa // Nauczyciela oddanego edukacji pozaszkolnej // Przyjaciela dzieci i młodzieży // Kawalera Orderu Uśmiechu // Prezydent Miasta Krakowa // Kraków, kwiecień 2011”.

Kraków, dnia 28.01. 1975 r.

SPRAWOZDANIE
z działalności Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa
Matematycznego w roku 1974

I. Skład osobowy Zarządu Oddziału

W dniu 10.11.1973 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Oddziału Krakowskiego PTM, na którym został wybrany nowy Zarząd w następującym składzie:

Prezes - prof. dr hab. Andrzej Świrszcz, ur. 1904 r., zm.

w Tyńcu, Opoleś, emerytowany pracownik naukowy w Instytucie Matematycznym PAN w Krakowie, bezpartyjny.

Wice Prezes - doc. dr hab. Andrzej Pełczarz, ur. w 1937 r., zm.

w Krakowie, ul. Kielecka 36/32, docent w Instytucie Matematyki UW, bezpartyjny.

Skarbnik - dr Sofia Karczak, ur. w 1919 r., zm. w Krakowie, ul. Spokojańska 10/7, sta. wykładowca w Instytucie Matematyki Politechniki Krakowskiej, bezpartyjna.

Sekretarz - mgr Małgorzata Nowotarska, ur. w 1944 r., zm.

w Krakowie, ul. Młoch 8/2, st. asystent w Instytucie Matematyki UW, bezpartyjna.

Ostatkowie Zarządu - 1/ prof. dr hab. Jan Bachmański, ur. w 1927 r., zm.

w Krakowie, ul. Krakowskich Żydów 26/37, dyrektor Instytutu Matematyki PK, bezpartyjny.

2/ prof. dr hab. Stanisław Gołąb, ur. w 1902 r., zm.

w Krakowie, ul. Żobnowska 61, em. prof. UW, bezpartyjny.

3/ prof. dr hab. Zdzisław Moszner, ur. w 1930 r., zm.

w Krakowie, ul. Kasimierza Wielkiego 67/4, rektor Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, bezpartyjny.

4/ prof. dr hab. Józef Świątek, ur. w 1931 r., zm.

w Krakowie, ul. Łokietka 7/3, kierownik Zakładu Analizy Matematycznej w Instytucie Matematyki UW, bezpartyjny.

- 2 -

II. Działalność Oddziału Krakowskiego PTM na gruncie charakteru naukowy i popularyzacyjny. Uprawnienia wynikające z treści § 5 Statutu realizowane w roku 1974 w sposób następujący:

Zorganizowano 15 posiedzeń naukowych Oddziału, na których wygłosili referaty prelegenci z innych Oddziałów PTM lub z zagranicy (ZSR, USA, Francja, Irlandia); przeprowadzono zwoły II stopnia XXV i zwoły I stopnia XXVI Olimpiady Matematycznej /w swobodach tych brał udział uczniowie szkół średnich/; prowadzono regularnie zajęcia Międzynarodowego Związku Matematycznego; zorganizowano 6 odczytów popularno-naukowych dla uczniów i naukowców z terenów woj. krakowskiego /odczyty te odbywały się w Pałacu Rodzińskiego - wygłosili je pracownicy naukowi wyższych uczelni krakowskich/.

III. a/ W ramach obchodów XXX-lecia PKL Oddział Krakowski PTM zorganizował 5 odczytów popularno-naukowych, ogólnodostępnych /niezależnie od serii odczytów popularno-naukowych organizowanych corocznie przez Komisję Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego, wymienionych w punkcie II/. Odczyty te odbywały się w auli Uniwersytetu Jagiellońskiego w listopadzie i grudniu 1974 r. Wygłosili je - na zasadzie pracy spotecznej - pracownicy naukowci Uniwersytetu Jagiellońskiego i Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Odczyty zostały rozreklamowane przy pomocy afiszy i pracy codziennej; średnia frekwencja wynosiła ok. 60 osób.

a/ Oddział Krakowski PTM utrzymuje łączność z zagranicą instytutami i uczelniami matematycznymi oraz z Towarzystwami Matematycznymi /Węgierskim i Czechosłowackim/, polegając głównie na wysłaniu prelegentów oraz na wysłaniu udziału członków Oddziału w zjazdach i konferencjach międzynarodowych odbywających się w Polsce lub za granicą. W roku 1974 odwiedziło Kraków 14 matematyków zagranicznych. Ponadto członkowie OK PTM uczestniczyli w organizacji konferencji międzynarodowej, zorganizowanej przez Instytut Matematyczny PAN w Krakowie.

- 3 -

a/ Oddział Krakowski liczy 161 członków w tym 2 członków zagranicznych /stan na dzień 31.12.1974/.

a/ W Oddziale Krakowskim pracują na zasadach pracy nieopłaconej 2 osoby. Są one jednak zatrudnione i opłacane przez Zarząd Główny PTM w Warszawie. Pieniądze członków Oddziału na rzecz Towarzystwa na charakter spoteczny.

2/ Oddział Krakowski posiada własnych dochodów /składki członkowskie wpłacane są przez członków na konto Zarządu Głównego/. Działalność Oddziału finansowana jest z dotacji otrzymanych z Zarządu Głównego. Dotacja ta wyniosła w roku 1974 - 27.200,- zł.

3/ Wydatki Oddziału w roku 1974 wyniosły 25.577,90 zł. Były to honoraria za odczyty, koszty delegacji i opłaty za noclegi dla prelegentów, wydatki związane z popularyzacją matematyki, opłaty pocztowe i telekomunikacyjne.

b/ 1/ Zarząd Oddziału nie dysponuje własnością o ilosci członków nalegających z płaceniem składek. Działalność Oddziału prowadzona jest przez Zarząd Główny w Warszawie.

2/ Plan pracy na rok 1975 przewiduje kontynuację działalności naukowej i popularyzacyjnej na zasadach dotychczasowych. Przewiduje się szczególnie odbywanie sekcji naukowych, na których odczyty wygłoszą będą członkowie PTM i zaproszeni goście z zagranicy. Działalność Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego obejmować będzie między innymi cykl odczytów popularno-naukowych w Krakowie i poza Krakowem. Komitet Organizacyjny Olimpiady Matematycznej przeprowadzi zwoły II stopnia XXVI Olimpiady Matematycznej.

Sekretarz OK PTM
/mgr Małgorzata Nowotarska/

Sprawozdanie z działalności Oddziału Krakowskiego PTM w roku 1974 (a archiwum OK PTM)

Sprawozdanie

z pracy Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1974.

VII. Działalność na terenie szkolnictwa średniego.

1. Komisja nie prowadziła oddzielnych odczytów dla nauczycieli, łącząc je z odczytami dla młodzieży szkolnej. Zarówną z frekwencją na tych ostatnich jak i z dyskusji w Komisji / trzy osoby ^{z wyjątkiem} w szkole jako nauczyciele matematyki / można wnosić, że zapotrzebowanie na odczyty ze strony nauczycieli jest znikome. Dlatego uwzględniliśmy za słuszne połączenie odczytów popularno-naukowych dla uczniów i nauczycieli / patrz p. VIII /.

2. Komisja nawiązała bardzo ściśle współpracę z Pałacem Młodzieży przy ul. Krowoderskiej w Krakowie. Dużki przychylności stosunkowi Dyrekcji Pałacu, szczególnie pani dyrektor mgr Janiny Gaban, do poczynania Komisji można było rozwijać takie formy pracy z młodzieżą jak Międzyzakładowe Koło Matematyczne, Sesja Szkolnych Kół Matematycznych, Odczyty dla młodzieży i nauczycieli / patrz p. VIII /. Bardzo dobrze układała się też współpraca z Kuratorium Okręgu Szkolnego dla m. Krakowa i woj. krakowskiego, szczególnie pomoc okazali Komisji: wicekurator mgr H. Noworyta oraz wizytatorzy przedmiotowi matematyki mgr W. Janiecka i mgr Borgosa.

Komisja nie prowadziła bieżącej ewidencji udziału członków PTM w konferencjach, nauczycielskich, kursach i innych tego rodzaju formach pomocy dla nauczycieli, ponieważ zwykle podejmowali oni te zadania jako pracownicy odpowiednich instytucji a nie jako członkowie PTM.

VIII. Działalność wśród młodzieży.

1. Odczyty dla młodzieży.

L.p.	Data	Prelegent	Tytuł odczytu	Frekwencja
1.	10.I.74	Dr Dobiesław Brydak	Teoria krat, cz. I	80
2.	17.I.74	Dr Dobiesław Brydak	Teoria krat, cz. II	68
3.	24.I.74	Doc. dr Andrzej Pelczar	Wzajemne uwagi o równaniach różniczkowych	75
4.	31.I.74	Dr inż. Eugeniusz Wawniak	Zastosowanie ciast skończonych do układów przekształceń	85

-2-

5.	7.II.74	Doc. dr Stanisław Wołodko	O wnioskowaniu statystycznym	90
6.	19.III.74	Prof. dr Zenon Mosaner	Matematyka jako teoria niezmierzonych	95

Ostatni odczyt odbył się w Tarnowie w tamtejszym liceum na zaproszenie nauczycieli i uczniów liceów tarnowskich. Pozostałe odbywały się, w całości lub części, w Pałacu Młodzieży przy ul. Krowoderskiej w Krakowie.

2. Międzyzakładowe Koła Matematyczne.

Wszystkie wymienione niżej koła prowadzone były z inicjatywy Komisji, chociaż nie były subydiowane przez PTM.

a/ Koła prowadzone w Pałacu Młodzieży.

Od stycznia do czerwca Koło prowadził dr D. Brydak, od września prowadzi je dr Marian Płocki, przy czym w tym ostatnim okresie Koło pracuje w dwóch sekcjach. Uczestniczy w nim młodzież licealna z Krakowa. Zebrania odbywają się systematycznie co tydzień, przy średniej frekwencji 14-18 osób.

b/ Nadal prowadzone było Międzyzakładowe Koło Matematyczne przy Uniwersytecie Jagiellońskim, prowadzi je

c/ W roku sprawozdawczym rozpoczęły działalność Międzyzakładowe Koła Matematyczne szkół podstawowych przy Wyższej Szkole Pedagogicznej. Od stycznia do czerwca pracowały dwa koła, od września pracują cztery koła. Prowadzą je studenci z Koła Naukowego Matematyków pod opieką doc. dr Bogdana Nowackiego.

Zebrania kół odbywają się systematycznie co tydzień przy przeciętnej frekwencji 18 - 24 osób.

3. Staraniem Komisji i Dyrekcji Pałacu Młodzieży została zorganizowana i przeprowadzona pierwsza Wojewódzka Sesja Szkolnych Kół Matematycznych. Odbyła się w Pałacu Młodzieży 29.IV.1974 r., w sesji uczestniczyło 67 osób - członków kół z dziesięciu szkół średnich Krakowa i województwa i opiekunów tych kół. Zgłoszono 19 / 4 / których ~~do wygłoszenia~~ Komisja zakwalifikowała do wygłoszenia 11.

Sesja wykazała wysoki poziom pracy uczestniczących w niej Kół Matematycznych. Cztery referaty zostały wyróżnione nagrodami: I - Z. Badura z XII LO w Krakowie - Wiele z Hanoi czyli kiedy byłś koniec świata; II - K. Jania i T. Niemczyk z XV LO

-3-

w Krakowie - Wśród na ilość wszystkich surjekcji zbioru n-elementowego na zbiór k-elementowy; III - J. Bujak z XIII LO w Krakowie - Rozwiązywanie zadań o wielomianach z zastosowaniem elementów teorii struktur algebraicznych i A. Rachalski z V LO w Krakowie - Dwie metody rozwiązywania pewnego zadania olimpijskiego.

Komisja, oceniając pracę Kół Matematycznych w świetle obrad Sesji stwierdziła bardzo duże zaangażowanie i olbrzymi wysiłek wielu nauczycieli-opiekunów kół, opiekujących się młodzieżą szczególnie uzdolnioną do matematyki. W wyniku tej oceny Komisja zwróciła się do Kuratora Okręgu Szkolnego Krakowskiego o wyróżnienie Nagrodami Kuratora następujących nauczycieli:

Mgr Maciej Klakla z XII LO, mgr Jacek Saeremeta z XV LO, mgr Krzysztof Bronarski z XIII LO i dr Marian Łuczyński z V LO - wszyscy z Krakowa.

Zdaniem Komisji ta forma pracy z młodzieżą szczególnie uzdolnioną do matematyki powinna być dalej kontynuowana.

Kraków, dnia 22.12.1974 r.

Sprawozdanie sporządził były przewodniczący Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego

Bogdan Nowacki

Sprawozdanie z pracy Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1974.

Sprawozdanie z działalności Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Matematycznego za okres 10.IV.1973 - 8.IV.1975.

W okresie sprawozdawczym Komisja pracowała w składzie:

Prof.dr Zofia Krygowska

Prof.dr Zdzisław Opiał

Dr Marian Łuczyński

Dr Barbara Stachurska

dr Stefan Turnau

Mgr Antoni Bielak

Mgr Genowefa Rachwał

Doc.dr Bohdan Nowicki - przewodniczący do 10.I.75

dr Adam Płocki - przewodniczący od 10.I.1975.

W okresie sprawozdawczym Komisja zorganizowała łącznie 13 odczytów popularno-naukowych dla młodzieży szkolnej i nauczycielstwa.

Odczyty te cieszyły się stosunkowo dużą frekwencją młodzieży.

Odczyty odbywały się w Pałacu Młodzieży przy ul. Krowoderskiej.

Dyrekcji tegoż Pałacu (w organizacji tych spotkań). Jeden z odczytów odbył się w Tarnowie. Odczyty te prowadziła członkini PIM

prof.dr Jacek Szargasi, prof.dr Zofia Krygowska, Prof.dr Andrzej Tur-

rowicz, Prof.dr Leon Moszner, prof.dr Stanisław Gołąb, doc.dr Adam

Wachułka, dr Dobiesław Brydak, dr Eugeniusz Wachnicki, doc.dr Andrzej

Felczer i doc.dr Stanisław Wołodko. Przeciętna ilość słuchaczy na

jednym odczycie 90-100 osób. Akcje odczytów planuje komisja kontynuować jesienią br.

Bardzo dobrze układa się współpraca Komisji z Pałacem Młodzieży

przy ul. Krowoderskiej. Z inicjatywy Komisji a przy dużej pomocy

Dyrekcji Pałacu - szczególnie Pani mgr Janiny Caban prowadzone są

w Pałacu Młodzieży trzy międzyszkolne Koła Matematyczne, jedno pro-

wadzi mgr Zofia Hajnos, dwa dr Adam Płocki. Dr Tadeusz Krawiec prowadzi Koło przy ul. W.

W okresie sprawozdawczym rozpoczęły działalność Międzyшколne Koła Ma-

tematyczne szkół podstawowych. Od stycznia do czerwca 74 pracowały

dwa koła, od września 1974 do chwili obecnej działają cztery takie

koła. Prowadzą je z inicjatywy Komisji studenci z Koła Naukowego

Matematyków WSP pod opieką doc.dr B. Nowickiego.

Zebrania wszystkich kół odbywają się raz w tygodniu.

Staraniem Komisji, przy współudziale Pałacu Młodzieży i Kuratorium

Okręgu Szkolnego zorganizowane w okresie sprawozdawczym dwie Woje-

wódzkie Sesje Szkolnych Kół Matematycznych. I Sesja odbyła się 29.IV.

1974 r. w Pałacu Młodzieży, II sesja odbyła się 7.IV.1975 w Wyższej

Szkole Pedagogicznej. W I sesji uczestniczyło 67 osób - członków z

dziesięciu kół matematycznych szkół średnich Krakowa i województwa.

z dziesiętnastu zgłoszonych referatów Komisja zakwalifikowała 11. W II sesji wzięło udział około 150 osób. Z 36 zgłoszonych referatów komisja zakwalifikowała 13. Członkowie Komisji uczestniczyli w obu sesjach jako jurorzy. Komisja kwalifikowała zgłoszone referaty do sesji.

Komisja bardzo wysoko ocenia znaczenie obu tych sesji dla wymiany doświadczeń szkolnych kół matematycznych i uważa, że tego typu sesja stać się powinna już tradycją w działalności Komisji na przyszłość. Komisja zorganizowała z pomocą Pałacu Młodzieży po raz pierwszy spotkanie uczestników Olimpiady Matematycznej, którzy odpadli w półfinałach. Spotkanie to prowadził dr Tutaj z Uj. I ta forma działalności Komisji kontynuowana być powinna w następnych latach.

Bardzo dobrze układała się współpraca Komisji z Kuratorium Okręgu Szkolnego dla m.Krakowa i woj.krakowskiego. Duże pomocy okazali dla działalności Komisji wicekurator mgr M. Noworyta oraz wicekurator mgr Maria Jasieńska i mgr Antoni Bergess.

W okresie sprawozdawczym przedstawiciele Komisji brali udział w pracach podjętych przez Kuratorium Okręgu Szkolnego nad zorganizowaniem klas matematycznych dla dzieci uzdolnionych już w szkole podstawowej /klasy VI/. Członkowie Komisji pracowali w Okręgowym Komitecie Olimpiady Matematycznej.

W sprawozdaniu nie wymieniamy indywidualnych prac członków Komisji na rzecz środowiska nauczycielskiego, takich jak odczyty i referaty na konferencjach, kursach, wykłady telewizyjne itp.

Wobec rozszerzenia zadań i kręgu oddziaływania Komisji celową wydaje się zmiana jej nazwy. Nazwa "Komisja Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem" byłaby chyba odpowiedniejsza.

Przewodniczący Komisji

dr Adam Płocki

Sprawozdanie z działalności Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Matematycznego za okres od 10.04.1973 do 08.04.1975, zob. [L41].

W Planowanych formach działalności ... w roku 1975, zob. [L42], Adam Płocki poinformował, że

„Komisja współpracuje z Pałacem Młodzieży (i współpracę tę kontynuować zamierzamy w przyszłości) przy ul. Krowoderskiej, współuczestnicząc w organizacji wiosną br. II Sesji Szkolnych Kół Matematycznych Szkół Średnich.”

Planowane formy działalności Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Oddziału Krakowskiego PTM w roku 1975.

1. Komisja współpracuje z Pałacem Młodzieży /i współpracę tę kontynuować zamierzamy w przyszłości/ przy ul. Krowoderskiej, współuczestnicząc w organizacji wiosną br. II Sesji Szkolnych Kół Matematycznych Szkół Średnich.

2. W ramach tej współpracy przewiduje się zorganizowanie w marcu br. spotkania organizatorów Olimpiady Matematycznej z tymi jej uczestnikami, którzy w eliminacjach odpadli. Spotkanie poświęcone będzie omówieniu typowych błędów w wypracowaniach oraz dyskusji nad prawidłowymi rozwiązaniami zadań olimpijskich.

3. Z inicjatywy Komisji prowadzone są od września 1974 r. dwie sekcje międzyszkolnego Koła Matematycznego w Pałacu Młodzieży. Koło subsydiowane są przez Pałac i prowadzone w jego pomieszczeniach. Rozpoczyna działalność /także z inicjatywy Komisji i subsydiowane przez PTM/ międzyszkolne koło przy UJ. W WSP prowadzone będą nadal cztery sekcje międzyszkolnego koła matematycznego szkół podstawowych.

4. Przewiduje się możliwość zapraszania nauczycieli matematyki na posiedzenia naukowe PTM, których tematyka mogłaby być przydatna w pracy w szkole.

5. Komisja planuje organizowanie referatów o charakterze merytorycznym przez członków PTM na konferencjach nauczycieli matematyki.

6. Komisja przewiduje organizowanie konsultacji członków PTM dla nauczycieli matematyki. Konieczne są sugestie środowiska dotyczące partii programowych, z których konsultacje byłyby wskazane. Komisja oczekuje propozycji ze strony środowiska nauczycielskiego.

7. Komisja zamierza organizować opiekę członków PTM nad kołami matematycznymi w szkołach średnich i podstawowych. Oczekujemy zgłoszeń kół, które takiej pomocy potrzebują.

8. Komisja współdziała w organizacji Olimpiady Matematycznej.

9. Wiosną br. planuje się organizację tradycyjnej już serii odczytów popularno-naukowych dla młodzieży i nauczycieli w Krakowie oraz - jeśli tę ofertę przyjmie Kuratorium - także w terenie /Nowy Sącz, Tarnów/.

Bardzo cenne dla Komisji i niezbędne dla jej właściwej działalności będą wszelkie uwagi na temat proponowanych tu form jej pracy.

Wszelkie uwagi prosimy kierować na adres:

dr Adam Płocki
Kraków, ul. Podchorążych 2
Instytut Matematyki WSP
/pokój 203/

Planowane formy działalności Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Oddziału Krakowskiego PTM w roku 1975, zob. [L42].

W *Sprawozdaniu ... za rok 1975*, zob. [L43], zanotowano, że do 8 kwietnia 1975 Komisja działała w składzie: Anna Zofia Krygowska, Barbara Stachurska, Marian Łuczyński, Stefan Turnau, Antoni Bielak, Genowefa Rachwał, Bogdan Nowecki, Adam Płocki⁸¹ – przewodniczący, a od 8 kwietnia 1975 r. w składzie Anna Zofia Krygowska, Barbara Stachurska, Edward Tutaj, Marian Łuczyński, Zdzisław Skupień⁸², Ewa Lubaś⁸³, Stefan Turnau, Adam Płocki – przewodniczący. Podano, że

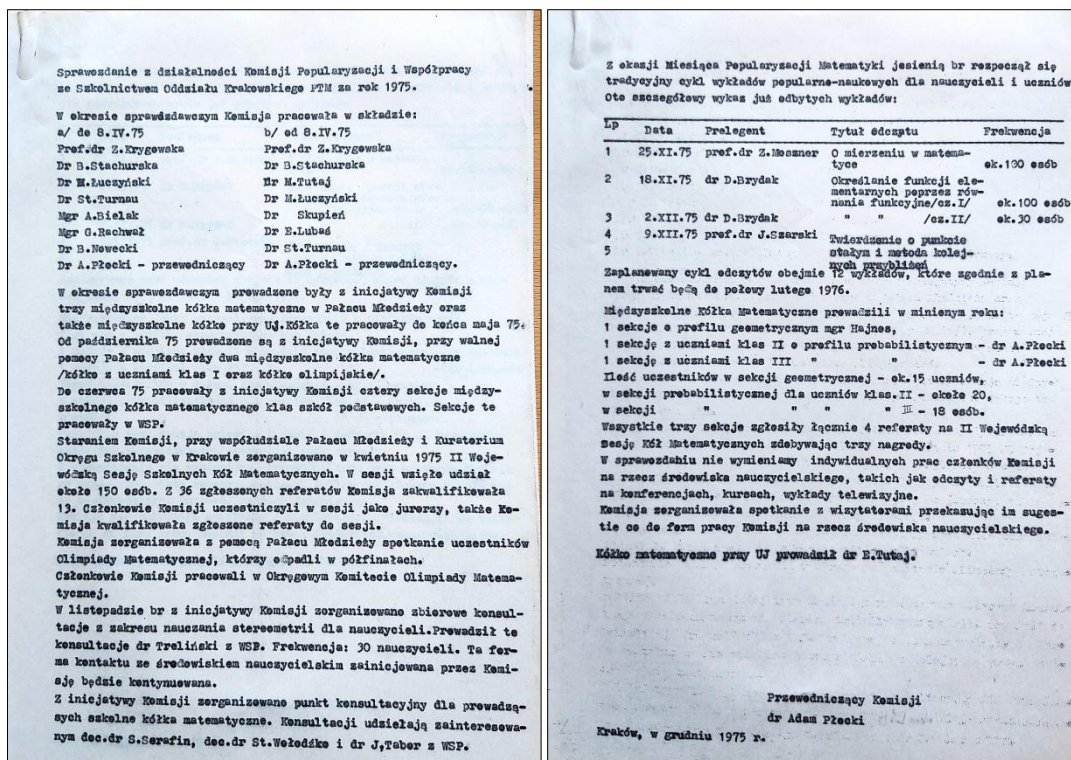
„Staraniem Komisji, przy współudziale Pałacu Młodzieży i Kuratorium Okręgu Szkolnego w Krakowie zorganizowano w kwietniu 1975 [roku] II Wojewódzką Sesję Szkolnych Kół Matematycznych. W sesji

⁸¹ Adam Płocki (1940-2024), specjalizował się w rachunku prawdopodobieństwa i dydaktyce matematyki, profesor nauk humanistycznych (2004), pracował w Wyższej Szkole Pedagogicznej (Akademii Pedagogicznej, Uniwersytecie Pedagogicznym) w Krakowie, a następnie w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Sączu, zob. [L01].

⁸² Zdzisław Skupień (1938-2025), zajmował się teorią grafów, profesor nauk matematycznych (1987), pracował na Akademii Górniczo-Hutniczej, zob. [L01], [L20].

⁸³ Ewa Lubaś, zajmowała się geometrią, pracowała w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie, zob. [L01].

wzięło udział około 150 osób. Z 36 zgłoszonych referatów Komisja zakwalifikowała 13. Członkowie Komisji uczestniczyli w sesji jako jurorzy, także Komisja kwalifikowała zgłoszone referaty do sesji.”

Sprawozdanie z działalności Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem Oddziału Krakowskiego PTM w roku 1975, zob. [L43].

W Sprawozdaniu ... za okres kwiecień 1975 – kwiecień 1977, zob. [L44], Adam Płocki zanotował, że

„W kwietniu 1976 Komisja zorganizowała wraz z Pałacem Młodzieży i Kuratorium Okręgu Szkolnego III Wojewódzką Sesję Kółek Matematycznych. [...] W trakcie organizacji znajduje się kolejna IV już sesja Szkolnych Kółek Matematycznych. Z ramienia Komisji w organizacji tej sesji bierze udział dr E. Tutaj. Także w organizacji znajduje się II Sesja Szkolnych Kółek Matematycznych Szkół Podstawowych. Z ramienia Komisji udział w tej organizacji bierze dr B. Stachurska. Obie te sesje odbędą się w najbliższych dniach.” [czyli: w drugiej połowie kwietnia 1977 – J.Sz.]

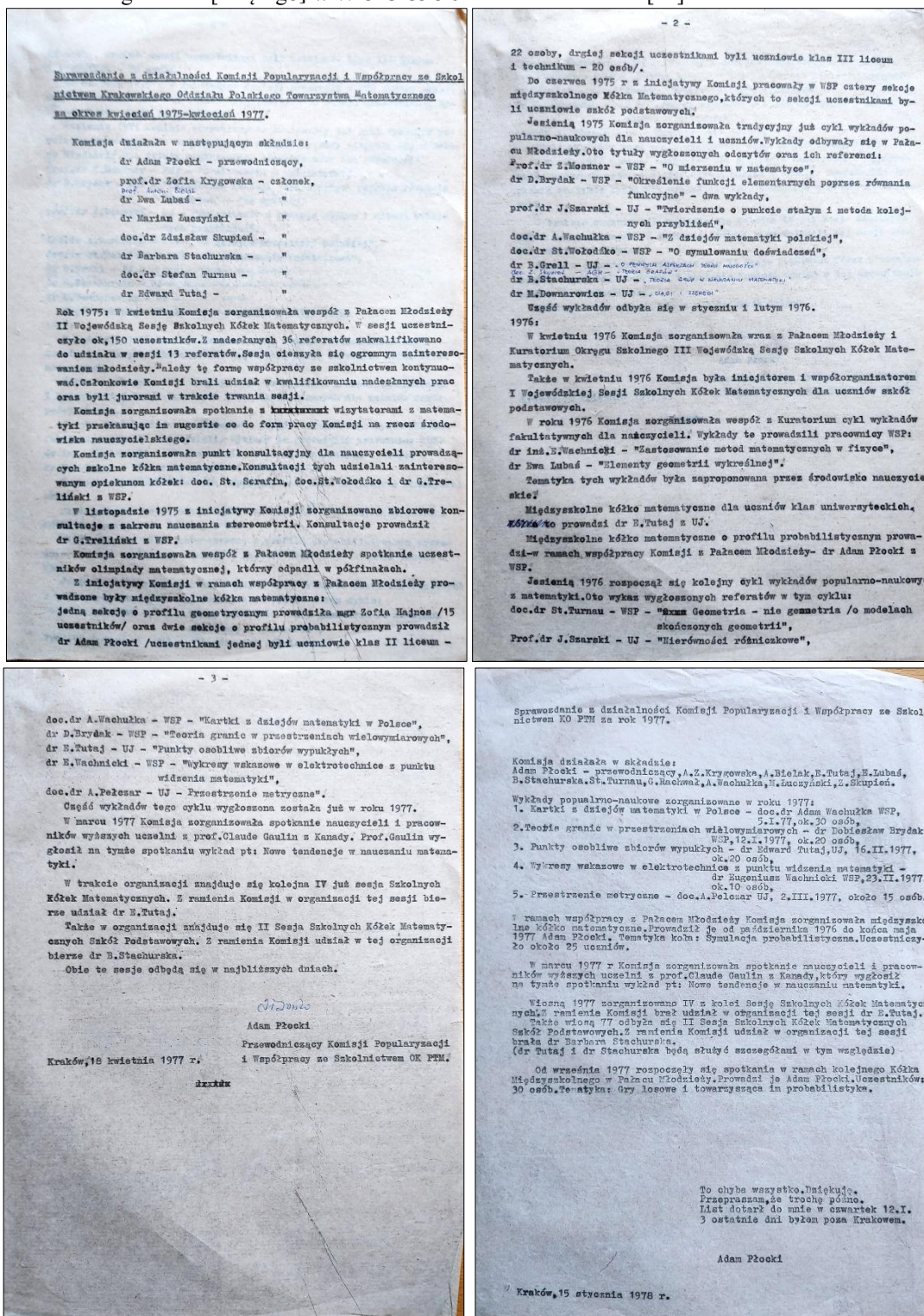
W Sprawozdaniu rocznym Zarządu Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1977, zob. [L72], możemy przeczytać, że IV Sesja Szkolnych Kółek Matematycznych odbyła się 21 kwietnia 1977 r. a II Sesja Szkolnych Kółek Matematycznych Szkół Podstawowych odbyła się w dniu 15 kwietnia 1977 r. W sprawozdaniu tym podano też nieco więcej szczegółów (niż w Sprawozdaniu Komisji ...za rok 1977, zob. [L49]):

„[...] W dniu 15.04.1977 odbyła się II Sesja Szkolnych Kół Matematycznych (szkół podstawowych) z udziałem przedstawicieli 27 kół krakowskiego woj. miejskiego (110 osób) oraz zwycięzcy Wojewódzkiej Olimpiady Matematycznej szkół podst[awowych]. Zostały wygłoszone następujące referaty:

1. Zbiorcza Szk[ola] Gminna w Skawinie - Zastosowanie metody eliminacji do rozwiązywania zadań,
2. Szk[ola] Podst[awowa] nr 114 w Krakowie - Rozwiązywanie równań z wartością bezwzględną,
3. Zbiorcza Szk[ola] Gminna w Sułkowicach - Zadania matematyczne,
4. Szk[ola] Podst[awowa] nr 1 w Wieliczce - Budowa pięciokąta foremnego,
5. Szk[ola] Podst[awowa] nr 92 w Krakowie - Struktury algebraiczne w zbiorach liczbowych,
6. Zbiorcza Szkoła Gminna w Sułkowicach - Układ dwójkowy a minikomputer,
7. Szk[ola] Podst[awowa] nr 1 w Wieliczce - O notatce ze starej gazety.

Dokładniejsze sprawozdanie w: M. Legutko, K. Skołuba, *Sesja kół matematycznych szkół podstawowych w krakowskim województwie miejskim*, Oświata i Wychowanie, nr 14(396)1977.

W dniu 21.04.1977 odbyła się IV Sesja Szkolnych Kół Matematycznych szkół średnich, w której wzięli udział przedstawiciele około 25 kół z terenu woj[ewództwa] miejskiego. Z wygłoszonych referatów I nagrodą wyróżnione zostały (ex equo) referaty Kół Matematycznych Liceum Ogólnokształcącego w Wieliczce oraz I LO w Krakowie.[...]"

Sprawozdanie z działalności Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem Oddziału Krakowskiego PTM za okres od kwietnia 1975 do kwietnia 1977, zob. [L44], oraz Sprawozdanie Komisji... za rok 1977, zob. [L49].

[illegible]

odbyło się spotkanie z wizytatorami i nauczycielami, na którym to spotkaniu ustalone tematykę odczytów oraz inne formy współpracy.

Z uwagi na duże zapotrzebowanie środowiska na tematykę związaną z nauczaniem w szkole rachunku prawdopodobieństwa Komisja zorganizowała 2 spotkania z nauczycielami i wizytatorami, na których omawiane były sprawy związane z rachunkiem prawdopodobieństwa i dydaktyką jego nauczania w szkole średniej i w przyszłej szkole dziesięcioletniej.

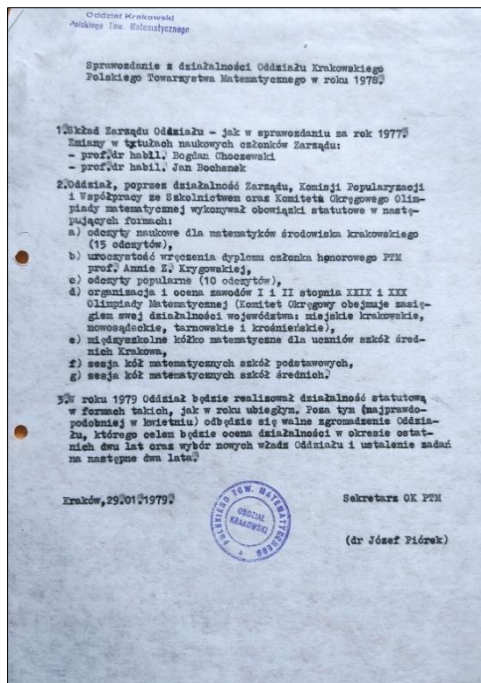
Adam Płocki
Adam Płocki
Przewodniczący Komisji

Kraków, 15 maja 1979 r.

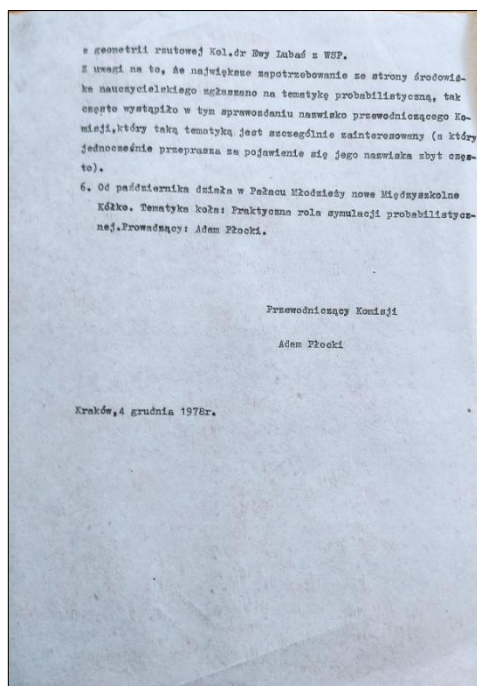
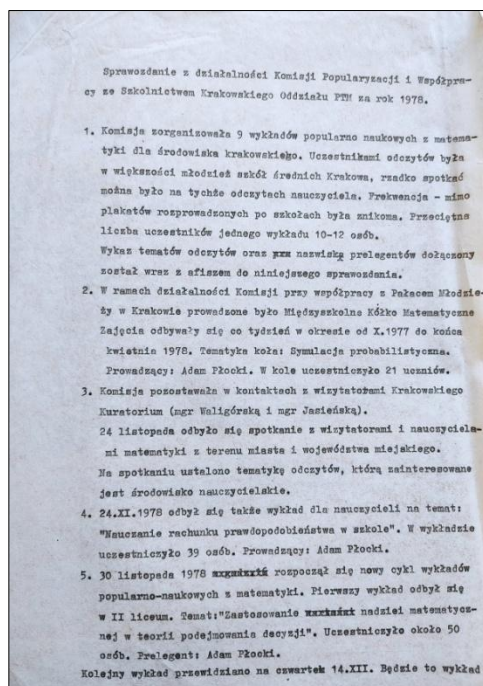
Strona 35

W kolejnych latach, zob. np. *Sprawozdanie z działalności Oddziału Krakowskiego PTM w roku 1978*, zob. [L39], znajdziemy tylko lakoniczne wzmianki, że

„Oddział [...] wykonywał obowiązki statutowe w następujących formach: [...] c) odczyty popularne (10 odczytów), [...] e) międzyszkolne kółko matematyczne dla uczniów szkół średnich Krakowa, f) sesja kół matematycznych szkół podstawowych, g) sesja kół matematycznych szkół średnich [...]”

Sprawozdanie z działalności Oddziału Krakowskiego PTM w roku 1978, zob. [L39].

Sprawozdania z działalności Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem Krakowskiego Oddziału PTM za rok 1978, zob. [L51].

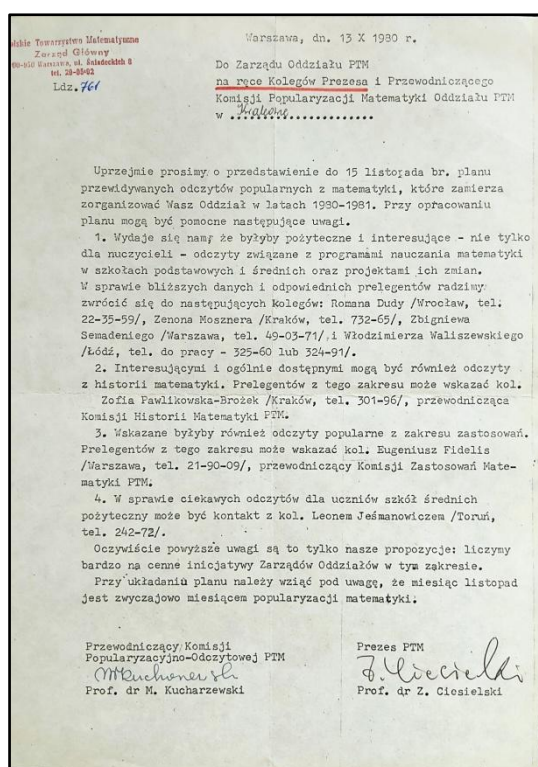
Niewiele więcej znajdziemy w sprawozdaniach z kolejnych lat. Nieco szczegółów podaje Adam Płocki w *Sprawozdaniu z działalności Komisji ... za rok 1978*, zob. [L51]:

„Komisja zorganizowała 9 wykładów popularnonaukowych z matematyki dla środowiska krakowskiego. Uczestnikami odczytów była w większości młodzież szkół średnich Krakowa, rzadko spotkać można było na tychże odczytach nauczyciela. Frekwencja - mimo plakatów rozprowadzonych po szkołach była znikoma. Przeciętnie liczba uczestników jednego wykładu 10-12 osób. [...] 30 listopada 1978 rozpoczął się nowy cykl wykładów popularnonaukowych z matematyki. Pierwszy wykład odbył się w II Liceum [Ogólnokształcącym w Krakowie].”

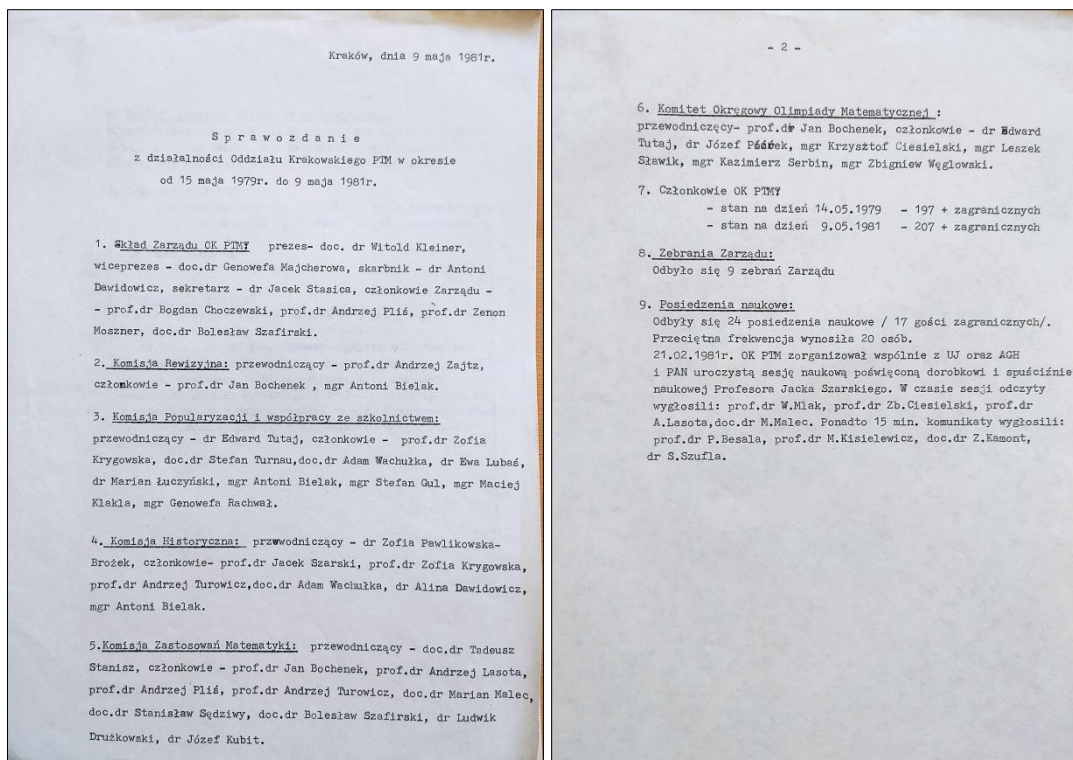
Nie wspomniano w sprawozdaniu [L51] nic o sesji kół matematycznych. Czy w roku 1978 ta sesja odbyła się? Czy przy organizacji sesji uczestniczyli członkowie Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem OK PTM?

Także w *Sprawozdaniu z działalności OK PTM w okresie od 15 maja 1979 do 9 maja 1981 r.* nie wspomniano, że sesje kółek matematycznych odbyły się (mimo że odbyły się, co wynika ze sprawozdań rocznych za rok 1981 i 1982).

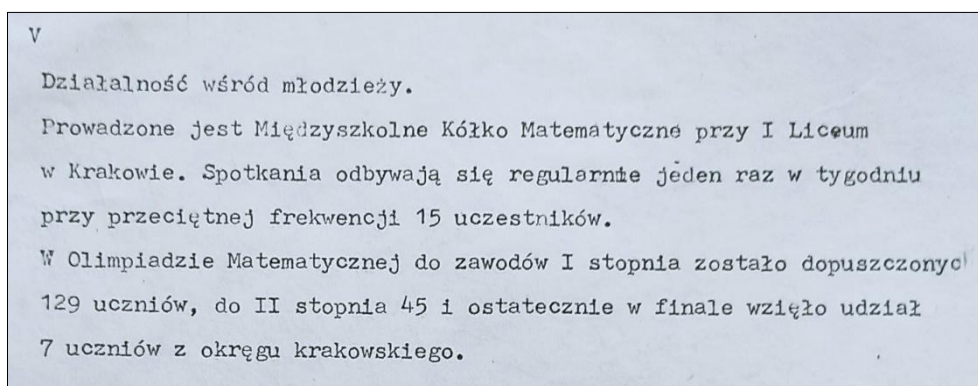
Powstaje naturalne pytanie, czy Zarząd Główny czuwał nad pracą komisji popularyzacji w oddziałach PTM? W jakim stopniu ją musiał (re)animować? Zob. pismo skierowane do prezesów i przewodniczących Komisji z dnia 13.10.1980 r.

Pismo prezesa PTM i przewodniczącego Komisji Popularyzacyjno-Odczytowej PTM z dnia 13 października 1980 r., zob. [L40].

Sprawozdanie z działalności Oddziału Krakowskiego PTM w okresie od 15 maja 1979 r. do 9 maja 1981 r., zob. [L61].

Fragment Sprawozdania z działalności OK PTM za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1981 r., zob. [L62].

Brak informacji o wykładach popularnych i sesji kółek matematycznych w sprawozdaniu z działalności Oddziału w roku 1980. Jednak sprawozdania roczne za rok 1981 i za rok 1982 zawierają informację o organizacji sesji kółek matematycznych.

VIII. Działalność wśród młodzieży.

1. Odczytów dla młodzieży w 1981 roku Oddział Krakowski nie organizował.

2. Międzyszkolne koła matematyczne

Lp.	Prowadzący	Temat	ilość uczestn.	ilość spotkań
1.	dr J. Piórek	Nierówności liczbowe	10	20
2.	dr E. Tutaj	Zadania z poprzednich olimpiad	10	10

2b. Sesja szkolnych kół matematycznych

Lp.	Prowadzący	Ilość uczestników
1.	Dla szkół podstawowych dr E. Tutaj	25
2.	Dla szkół średnich dr Z. Dybiec	30

3. Członkowie Oddziału uczestniczyli w pracach Komitetu Okręgowego Olimpiady Matematycznej.

W Okręgu Krakowskim w zawodach stopnia I brała udział 162 zawodników, w zawodach II - 60, w zawodach stopnia III - 5.

Laureatem z Okręgu Krakowskiego został J. Ciostowski - 5 m-ce.

Fragment Sprawozdania z działalności OK PTM za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1981 r., zob. [L63].

VIII. Działalność wśród młodzieży.

1. Wygłoszone zostało 6 odczytów dla młodzieży z zastosowań matematyki (dr Dawidowicz) i historii matematyki (mgr St. Domoradzki).

2. Koło Matematyczne dla młodzieży (w Pałacu Młodzieży) prowadzą dr J. Piórek i mgr St. Domoradzki.

Komisja Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego wspólnie z

Fragment Sprawozdania z działalności OK PTM za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1982 r., zob. [L64].

Pałacem Młodzieży zorganizowała Sekcję Kół Matematycznych (w Jury brali udział: dr Dawidowicz, dr Dybiec, dr Tutaj).

3. Zawody I i II organizował Komitet Okręgowy Olimpiady Matematycznej działający na prawach Komisji Zarządu OK PTM przy współudziale Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego.

Fragment Sprawozdania z działalności OK PTM za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1982 r., zob. [L64].

VIII. Działalność wśród młodzieży.

1. Odbyło się 5 odczytów, po 2 w Myślenicach i w Wieliczce (mgr St. Domoradzki) oraz 1 w Proszowicach (dr A.L. Dawidowicz).
2. Międzyszkolne Koło Matematyczne prowadzone było w roku 1982/83 przez dr J. Piórka, a w roku 1983/84 przez dr Pogodę.
3. Oddział współuczestniczył w organizacji Olimpiady Matematycznej poprzez pomoc organizacyjną oraz pomoc w rozwiązaniu zadań na tradycyjnej "herbatce" w drugim dniu Olimpiady.
4. W kwietniu 1983 odbyły się dwie Międzyszkolne Sesje Kółek Matematycznych (Szkół Podstawowych i Liceów). W jury zasiadali: dr Tutaj, dr Piórek, dr Dawidowicz.

Fragment Sprawozdania z działalności OK PTM w okresie od 12.05.1981 do 24.06.1983, zob. [L65].

Międzyszkolne Sesje Kółek Matematycznych (Szkół Podstawowych i Liceów) odbyły się w kwietniu 1983 r., co zanotowano w *Sprawozdaniu z działalności OK PTM* w okresie od 12 maja 1981 do 24 czerwca 1983, zob. [L65]. Nie podano w tym sprawozdaniu, że sesje kółek odbyły się⁸⁴ w roku 1982, mimo że sesje te odbyły się także w roku 1982, co zanotowano w rocznym sprawozdaniu z działalności OK PTM za rok 1982, zob. [L64].

Sesje Kółek Matematycznych odbywały się co roku w latach 1983-1985, co wynika ze sprawozdań Antoniego L. Dawidowicza – przewodniczącego Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem OK PTM w tym okresie, zob. [L08], [L09].

Sprawozdanie Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego OK PTM za okres od 12.05.1981 do 24.06.1983
W okresie sprawozdawczym Komisja pracowała w składzie:
przewodniczący - dr Antoni L. Dawidowicz
V-przewodniczący - mgr Stanisław Domoradzki
Członkowie - dr Edward Tutaj, dr Józef Piórek, dr Zdzisław Pogoda, mgr Stefan Kubowicz
W okresie sprawozdawczym Działalność Komisji koncentrowała się na następujących sprawach:
1. Kółka matematyczne dla młodzieży
2. Odczyty popularne dla młodzieży
3. Odczyty dla uczestników Szkół Średnich
4. Sesje kółek matematycznych
A9.1
Przez cały okres sprawozdawczy prowadzone były dwa kółka w Pałacu Młodzieży dla uczniów gimnazjów. Prowadzili je: ~~mgr J. Piórek~~ i mgr S. Domoradzki. Ponadto w r. akad. 1984/85 było prowadzone kółko dla uczniów szkół podstawowych,

które prowadził ~~uczeń~~ KMSUJ im. prof. S. Zaromby student J. Włoch Gwogora Stankiewicz.
A9.2. W r. akad. 1984/85 został zorganizowany cykl 5-ciu spotkań dla młodzieży w auli J. Liceum /W niedzielę - płatne/
A9.3. Zestawy wygłoszone trzy odczyty dla nauczycieli, w tym dwa w Katowicach i jeden we Wrocławiu. Wygłosił je dr Antoni L. Dawidowicz.
A9.4. W kwietniu 1983 odbyły się Sesje Kółek matematycznych dla Szkół Podstawowych i dla Gimnazjów. W br. sesje także odbyły się 22 IV /Sekolyi Podstawowe/ i 23 IV /Gimnazja/. Jury sekondowało już selekcji nawiązań, których w br. przygotowano wykładowe dwa /12 z Gimnazjów, 20 z Szkół Podstawowych/.

SPRAWOZDANIE
Z Działalności Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem Średnim OK PTM w okresie 15.05.1985 - 14.04.1987.
W okresie sprawozdawczym Komisja prowadziła następujące Działalności:
1. W Pałacu Młodzieży prowadzone były Kółka Matematyczne, które prowadzili dr Zdzisław Pogoda, mgr Jan Korwiński, mgr Lidia Skóra, p. Józef Zak
2. Odbyły się trzy sesje Kółek Matematycznych
3. Przez cały okres sprawozdawczy odbywały się odczyty dla młodzieży w auli J. Liceum /Seccyoty w ofisach stowarzyszenia zaliczając do niniejszego sprawozdania/
4. Komisja współpracowała z Komitetem Okręgowym Olimpiady Matematycznej
5. W dniach 6-11.05.1987, wspólnie z sekcją „Delfi” zorganizowany został „Tydzień Kształcenia Matematyki Świata „Delfi” /Seccyoty um. ofisach - p. punkt/

Sprawozdania Antoniego L. Dawidowicza z działalności Komisji w okresie 25.04.1983-16.04.1985 oraz 15.04.1985-14.04.1987, zob. [L08], [L09].

⁸⁴ W niedzielę 13 grudnia 1981 r. wprowadzono w Polsce stan wojenny, który zawieszono 31 grudnia 1982 a zniesiono dopiero 22 lipca 1983 r.

Antoni L. Dawidowicz⁸⁵ w dniu 23 kwietnia 2009 w auli Collegium Novum UJ z okazji XXX-lecia Krakowskiego Młodzieżowego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Sztuk w Centrum Młodzieży im. H. Jordana w Krakowie wygłosił krótkie przemówienie, w którym przedstawił swoje wspomnienia⁸⁶, zob. [L10]:

„Przede wszystkim chciałbym wyrazić radość, że mogę przed tym gremium zaprezentować trochę wspomnień, trochę merytorycznych uwag. Pamiętajmy, że to trzydziestolecie sekcji matematycznej to jest trzydziestolecie współpracy Polskiego Towarzystwa Matematycznego i Krakowskiego Młodzieżowego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Sztuk. Właściwie więcej, dlatego, że zanim powstało Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk, Polskie Towarzystwo Matematyczne również współpracowało z Centrum Młodzieży i ta współpraca odbywała się na trzech płaszczyznach.

A mianowicie, z jednej strony były prowadzone kółka matematyczne, kółka matematyczne dla młodzieży, różnych szczebli. Z reguły były to trzy grupy, prowadzone wtedy w Pałacu Młodzieży na Krowoderskiej. Obecnie odbywają się one – z tego co wiem – w Instytucie, natomiast przez lata odbywały się właśnie w Centrum Młodzieży.

Drugim kierunkiem to były spotkania, tak zwane *Spotkania Matematyków*, czyli raz w miesiącu był odczyt. Pamiętam, że w czasie, gdy ja się zajmowałem [ich] organizacją, odbywało się to w auli Liceum Sobieskiego. Ale wcześniej pamiętam, [że] jako uczeń chodziłem na takie odczyty, które odbywały się w budynku, który do zeszłego roku był budynkiem Instytutu Matematyki UJ przy ulicy Reymonta 4. I tam – mogę powiedzieć – że jako uczeń czwartej klasy liceum poznałem swojego późniejszego mistrza, profesora Andrzeja Lasotę.

I wreszcie trzeci kierunek: ten, który jest – że tak się wyrażę – głównym tematem mojego wystąpienia – to są właśnie sesje kółek matematycznych. Sesje kółek matematycznych odbywały się zawsze przez dwa następujące po sobie dni. Jednego dnia była to sesja kółek szkół powszechnych, a drugiego dnia – sesja kółek stopnia gimnazjalnego (wtedy było inaczej: były licea, technika, ale była to sesja kółek stopnia gimnazjalnego, tak należałoby to powiedzieć). Otóż, muszę powiedzieć, że referaty, przygotowane przez młodzież, były bardzo interesujące, z bardzo różnej tematyki. Najciekawszy i – być może – najbardziej nietypowy, jaki opowiem, mianowicie, jedna grupa młodzieży (nie pamiętam już, z jakiej szkoły) przygotowała inscenizację działalności Archimedesesa, włącznie z legendarnym *Noli turbare circulos meos!* (co znaczy po polsku: *Nie niszczyć moich kół!*). Ale w każdym razie były tak ciekawe! Nieraz były to były przedstawione jakieś ciekawe zadania, nieraz były to wręcz jakieś ciekawie podane fragmenty. Ale – muszę powiedzieć, patrząc się na to co się potem z tymi sesjami stało – że wtedy to zdecydowana większość to była to autentyczna praca tych młodych ludzi. Każdy z tych referatów miał jakieś swoje elementy autorskie. I co jest ważne, gdy ja patrzę na różnicę pomiędzy tamtymi czasami a obecnymi, to nie żebym uważał, że obecnie jest gorzej. Uważam, że obecnie jest inaczej, no i trzeba pomyśleć, jak zadziałać, żeby w obecnej sytuacji nie zatracić tych osiągnięć.

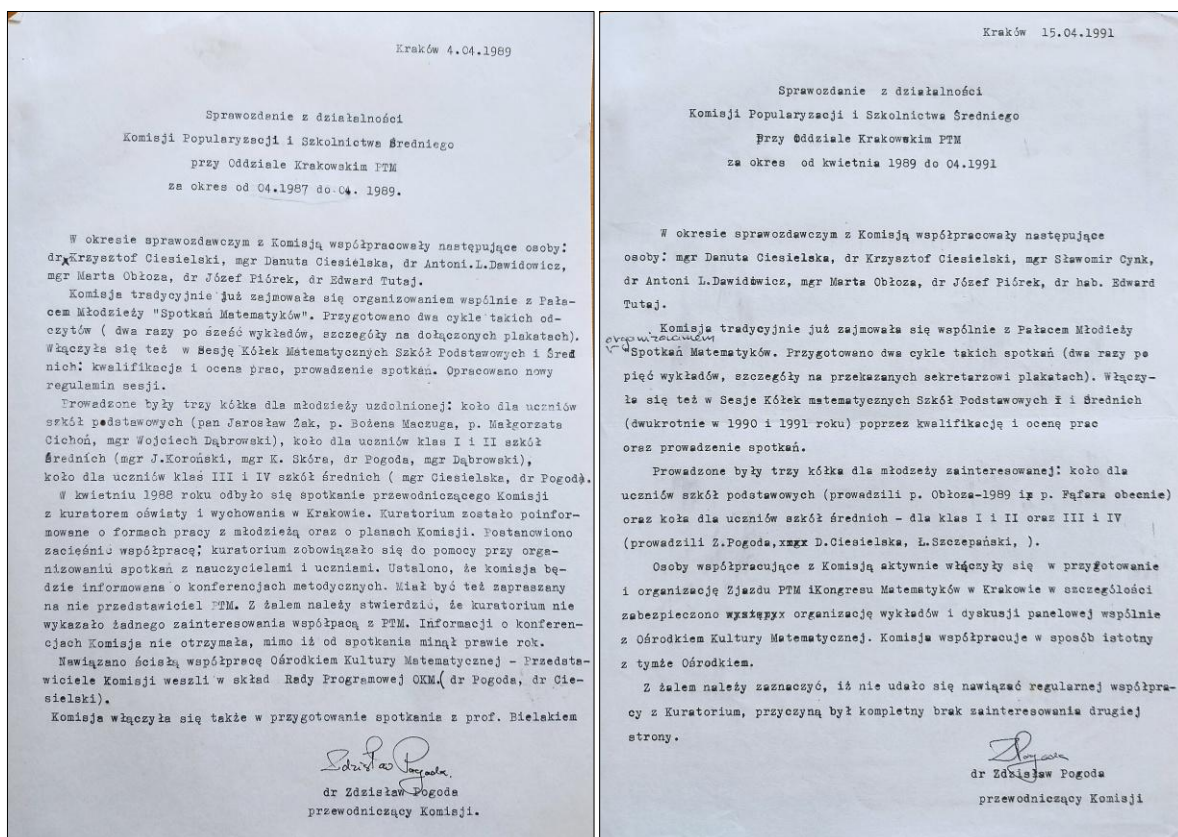
Zwykle na sesję przysyłano nieraz czterdzieści, pięćdziesiąt referatów. Była ostra selekcja. Dlatego, że trzeba było dać wszystkim finalistom czas na zaprezentowanie referatów. No i dlatego była ostra selekcja. No i jury, oczywiście oceniło nie tylko treść referatów, ale również sposób prezentacji. Ciekawostka była jedna. Jeden raz, potem była akurat taka sytuacja, że podzieliliśmy i przyznawaliśmy nagrody w dwóch kategoriach. Ponieważ z jednej strony były referaty solidne, matematycznie, a z drugiej strony były ciekawe referaty typu, na przykład, *Noli turbare circulos meos!* Archimedesesa, czy inne referaty dotyczące historii matematyki, dotyczące jakichś ciekawych książek matematycznych. Wtedy przyznawaliśmy nagrody w dwóch kategoriach: prace matematyczne i prace o matematyce (też ciekawe!). To teraz, co tu jest teraz najważniejsze. Bardzo często się mówi o wszystkich tego typu

⁸⁵ Antoni Leon Dawidowicz (1952–2022), był pracownikiem Instytutu Matematyki UJ, specjalizował się w matematyce stosowanej i statystyce, doktorat 1970 – promotor Andrzej Lasota, habilitacja 1994. Był aktywnym działaczem społecznym (radny Miasta Krakowa: 1990–1994, prezes Towarzystwa im. Henryka Jordana 1994–1998, prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego 2001–2007, prezes Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Matematycznego 2011–2016, prezes Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego 2009–2014).

⁸⁶ Tekst przemówienia zanotował Jerzy Szczepański na podstawie nagrania udostępnionego przez panią Martę Rajek przed sesją „Antoni Leon Dawidowicz. Uczony. Nauczyciel. Działacz społeczny”, zorganizowaną przez Oddział Krakowski PTM i Wydział Matematyki i Informatyki UJ w dniu 18.04.2023 r.

działaniach: o olimpiadach, konkursach, jako o sposobie ukierunkowania młodego człowieka. Wyższość naszych sesji nad, na przykład, olimpiadą matematyczną, polegała na tym, że nagroda na naszej sesji nie dawała żadnego przywileju. Nie dawała żadnego wolnego wstępu na studia. Młodzi ludzie przygotowywali prace nie dlatego, aby coś z tego mieć. Nagrody były – jak na owe czasy może wartościowe – ale mimo wszystko były to nagrody symboliczne. Nie dlatego, aby coś z tego mieć, tylko dlatego, że ich po prostu to interesowało: żeby rozwinąć własne zainteresowania. I to jest chyba najważniejsze. Akurat tych uczestników sesji było tak dużo, że nie wszystkich jestem w stanie śledzić dalsze losy. Ale wiem i o laureatach innych konkursów matematycznych, i o olimpijczykach matematycznych. Ich losy układały się bardzo różnie. Wśród byłych laureatów rozmaitych konkursów matematycznych znajdziemy lekarzy, księży. I wiele, wiele innych zawodów. To świadczy to o tym, że dla tych młodych ludzi uczestnictwo w pracach Krakowskiego Młodzieżowego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Sztuk, uczestnictwo w najrozmaitszych spotkaniach było postrzegane nie jako dodatkowa praca, dodatkowo wysiłek, tylko jako piękna przygoda.

No i na trzydziestolecie chciałbym Krakowskiemu Młodzieżowemu Towarzystwu Przyjaciół Nauk i Sztuk życzyć, żeby jak najwięcej młodych ludzi przeżyło w nim równie piękne przygody.”

Sprawozdania z działalności Komisji za okres od kwietnia 1987 do kwietnia 1989 oraz od kwietnia 1989 do kwietnia 1991, zob. [L52], [L53].

W sprawozdaniu Zdzisława Pogody z działalności Komisji za okres od kwietnia 1987 do kwietnia 1989 możemy przeczytać, że z Komisją współpracowały następujące osoby: Krzysztof Ciesielski, Danuta Ciesielska, Antoni L. Dawidowicz, Marta Obłoz, Józef Piórek⁸⁷, Edward Tutaj, a w okresie od kwietnia 1989 do kwietnia 1991: Danuta Ciesielska, Krzysztof Ciesielski, Sławomir Cynk, Antoni L. Dawidowicz, Marta Obłoz, Józef Piórek, Edward Tutaj. Pada też nazwa cyklu wykładów popularnonaukowych „Spotkania

⁸⁷ Józef Piórek (1949-2024), był pracownikiem Instytutu Matematyki UJ, doktorat (1972) – promotor Andrzej Lasota.

matematyków”, współorganizowanego z Pałacem Młodzieży. W sprawozdaniu za okres od kwietnia 1987 do kwietnia 1989 zanotowano, zob. [L53], że Komisja

„włączyła się też w Sesję Kółek Matematycznych Szkół Podstawowych i Średnich: kwalifikacja i ocena prac, prowadzenie spotkań, Opracowano nowy regulamin sesji. Opracowano nowy regulamin sesji.”

W archiwum Oddziału Krakowskiego PTM nie zachował się w formie pisemnej regulamin Sesji Kół Matematycznych z lat 1974-1990.

Organizatorzy sesji i konkursu

W sprawozdaniu Bogdana Noweckiego [L35] – przewodniczącego Komisji Popularyzacji Matematyki i Szkolnictwa Średniego Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Matematycznego w latach 1971-1974, zachowanym w archiwum OK PTM – możemy przeczytać, że pierwsza Wojewódzka Sesja Szkolnych Kół Matematycznych odbyła się **poniedziałek 29 kwietnia 1974** w Pałacu Młodzieży im. dra Henryka Jordana przy ul. Krowoderskiej 8 w Krakowie. W sprawozdaniu Komisji [L41] z działalności w okresie od 10 kwietnia 1973 do 8 kwietnia 1975, złożonym Adama Płockiego, który przewodniczył Komisji w latach 1975-1979, możemy przeczytać, że druga sesja odbyła się w **poniedziałek 7 kwietnia 1975** w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie (obecnie: Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej) przy ul. Podchorążych 2. W pierwszej sesji uczestniczyło 67 osób z 9 kół matematycznych szkół średnich Krakowa i województwa krakowskiego⁸⁸. Komisja zakwalifikowała 11 z 19 zgłoszonych referatów. W drugiej sesji udział wzięło ok. 150 osób. Komisja zakwalifikowała 13 z 36 zgłoszonych referatów. Jurorami podczas sesji byli członkowie Komisji: Zofia Krygowska, Zdzisław Opiał, Marian Łuczyński, Barbara Stachurska, Stefan Turnau, Antoni Bielak, Genowefa Rachwał, Bogdan Nowecki, Adam Płocki. Nie zanotowano w sprawozdaniach dokładnej daty sesji w roku 1976. Zanotowano natomiast, że IV Wojewódzka Sesja Kół Matematycznych Szkół Średnich odbyła się w czwartek 21 kwietnia 1977 r. a II Wojewódzka Sesja Kółek Matematycznych Szkół Podstawowych odbyła się w piątek 15 kwietnia 1977 r. Możemy więc domyślać się, że trzecia Sesja Kół Matematycznych Szkół Średnich i pierwsza Sesja Kółek Matematycznych Szkół Podstawowych odbyła się w 1976 r. także w kwietniu. W kolejnych sprawozdaniach często pomijano szczegóły związane z przebiegiem sesji. W oparciu o dane o laureatach z lat 2001-2025, które udostępnia KMTPNiSz, przedstawimy dane statystyczne dotyczące laureatów, szkół, opiekunów uczniów i tematyki nagrodzonych prac w kolejnym referacie⁸⁹.

Sesja Kół Matematycznych, zainicjowana w roku 1974, przemianowana w kolejnych latach na Małopolski Konkurs Prac Matematycznych, jest regularnie organizowana przez Oddział

⁸⁸ W roku 1974 obowiązywał podział Polski na 17 województw (zgodnie podziałem z 1950 r., który obowiązywał do reformy w 1975 r.). Województwo krakowskie obejmowało powiaty miejskie: Kraków, Nowy Sącz, Tarnów, Zakopane, Jaworzno i powiaty ziemskie: bocheński, brzeski, chrzanowski, dąbrowski, krakowski, limanowski, miechowski, myślenicki, nowosądecki, nowotarski, olkuski, oświęcimski, tarnowski, wadowicki, żywiecki. Następnie w skład województwa krakowskiego – jednego z 49 województw, na które była podzielona Polska w latach 1975-1998 – wchodziły tylko obecne powiaty: krakowski, wielicki, proszowicki, myślenicki, miasto Kraków i fragmenty obecnego powiatu bocheńskiego.

⁸⁹ Jerzy Szczepański w trakcie sesji „50 lat Małopolskiego Konkursu Prac Matematycznych” w dniu 3 czerwca 2025 przedstawił referat „Statystyka Małopolskiego Konkursu Prac Matematycznych: autorzy, opiekunowie, tematyka prac w latach 2001–2025”.

Krakowski Polskiego Towarzystwa Matematycznego i Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk pod patronatem UJ w Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana w kwietniu. Nad organizacją konkursu i wykładów dla uczniów czuwali przewodniczący Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego, przemianowanej w kolejnych latach na Komisję Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem Oddziału Krakowskiego PTM (w nawiasie podano lata, w których pełnili funkcję przewodniczącego Komisji) wraz ze współpracownikami:

Bogdan Nowecki	1971-1974,
Adam Płocki	1974-1977, 1977-1979,
Edward Tutaj	1979-1981,
Antoni L. Dawidowicz	1981-1983, 1983-1985, 1985-1987,
Zdzisław Pogoda	1987-1989, 1989-1991, 1991-1993,
Józef Piórek	1993-1995,
Krzysztof Ciesielski	1995-1997,
Jacek Chmieliński	1997-1999, 1999-2001,
Armen Edigarian	2001-2003,
Jerzy Szczepański	2003-2005,
Joanna Major	2005-2007, 2008-2010, 2011-2013, 2014-2016,
Anna Widur	2017-2019,
Karol Gryszka	2020-2021,
Marta Kornafel	2021,
Zdzisław Pogoda	2021-2022,
Marcin Kulczycki	od 2023,

dyrektorzy Pałacu Młodzieży (przemianowanego w roku 2009 na Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana) w Krakowie oraz kierownicy Krakowskiego Młodzieżowego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Sztuk pod patronatem UJ w Centrum Młodzieży.

Matematycy – członkowie Oddziału Krakowskiego PTM i niezrzeszeni w PTM – podejmowali i nadal podejmują różne aktywności związane z popularyzacją matematyki, współpracą ze szkolnictwem, opieką nad uczniami uzdolnionymi, nauczycielami matematyki w ramach działalności podejmowanej poza PTM, w tym obowiązków służbowych, wynikających ze stosunku pracy, a także pracy podejmowanej społecznie, bez wynagrodzenia, a także dofinansowanej z innych źródeł niż budżety wyższych uczelni, czy Polskie Towarzystwo Matematyczne. Stąd działalność ta nie jest wykazywana w sprawozdaniach z działalności Oddziału Krakowskiego PTM. Każda z nich zasługuje na odrębne omówienie. Niektóre wymieniamy poniżej.

Przedsięwzięcia krakowskich matematyków na rzecz uczniów, studentów, nauczycieli

Matematycy krakowscy są od lat zaangażowani w organizację wielu przedsięwzięć, których celem jest upowszechnianie matematyki, troska o uczniów, studentów i nauczycieli. Poniższa lista z pewnością nie jest kompletna:

1. Olimpiada Matematyczna (od roku 1949/50), do osób o najdłuższym stażu pracy w Komitecie Okręgowym Olimpiady Matematycznej w Krakowie należą (w nawiasie liczba lat do roku 2025): Edward Tutaj (60), Krzysztof Ciesielski (45), Lech Sławik (36), Zbigniew Węglowski (34), Józef Piórek (33), Danuta Ciesielska (25), Witold Jarnicki (25), Armen Edigarian (22), Leszek Pieniążek (20), Antoni Bielak (19) oraz blisko setka kolejnych osób o krótszym stażu zob. [L36].
2. Konkurs PTM prac studenckich z matematyki im. Józefa Marcinkiewicza organizowany przez Oddział Toruński Polskiego Towarzystwa Matematycznego od 1957 roku (w skład jury wchodzi także matematycy krakowscy);
3. Miesięcznik „Delta” (od 1974), zob. [L07].
4. Konkurs PTM im. Anny Zofii Krygowskiej na najlepszą pracę studencką z dydaktyki matematyki (od 1990 r.) organizowany przez Oddział Krakowski PTM (od 2011 r.);
5. Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki (od 1990), zob. [L66];
6. Małopolskie Stowarzyszenie Matematyczne „Kangur” (od 1992), zob. [L29].
7. Ogólnopolska Olimpiada „O Diamentowy Indeks AGH” (od roku 2007/08);
8. Zawody matematyczne Naboj (od 1998, w Polsce od 2015), zob. [L31].
9. Międzywydziałowa Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych (od roku 2000/2001);
10. Małopolska Noc Naukowców (od 2007 r.);
11. Ogólnopolski Konkurs „Zobaczyć Matematykę” (od roku 2008/09);
12. Matematyczne Czwartki na UJ (od 2009 r.);
13. Kółka Matematyczne w Instytucie Matematyki UJ (od lat 90. XX wieku – stanowią kontynuację międzyszkolnych kółek matematycznych organizowanych od lat 70. XX w.), [L21]
14. Tarnowskie Piątki Naukowe (od 2012);
15. Audycje z cyklu „W kręgu nauki” emitowane na antenie Radia Kraków w latach 2013-2018 (zob. archiwum 67 audycji [L22]);
16. Warsztaty dla nauczycieli i uczniów „Praca z uczniem uzdolnionym matematycznie” (od 2014 r.), zob. [L23].
17. Tarnowski Turniej Matematyczny (od roku 2014/15);
18. Jagielloński Turniej Matematyczny (od roku 2017/18);
19. Jagiellońskie Warsztaty Olimpijskie (od 6.10.2018);
20. Konkurs PTM im. Witolda Wilkosza na najlepszą studencką pracę popularyzującą matematykę (od 2018 r.);
21. Matematyczna Wideomania, czyli Matematyka Okiem Sympatyka (od roku 2023), zob. [L30].

Warto także przypomnieć wydarzenia, które były finałem wieloletnich przygotowań i które owocują popularyzacją matematyki:

1. Odsłonięcie pomnika Stefana Banacha (proj. Małgorzata Olkusa) przed budynkiem Wydziału Matematyki i Fizyki UJ przy ul. Reymonta 4 w dniu 30 sierpnia 1999 roku, w dniu rozpoczęcia XV Zjazdu Polskiego Towarzystwa Matematycznego;
2. Szósty Europejski Kongres Matematyczny, Kraków 2-7 lipca 2012, zob. [L16].
3. Rok Matematyki 2012, zob. [L71]
4. Odsłonięcie pomnika-laweczki Stefana Banacha i Ottona Nikodyma (proj. Stefan Dousa) na krakowskich Plantach pod Wawelem, 14.10.2016,
5. Rok Matematyki 2019 ustanowiony przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej uchwałą z dnia 20 grudnia 2018 roku;
6. Jubileuszowy Zjazd Matematyków Polskich w Stulecie PTM, Kraków, 3-7 września 2019, zob. [L24];
7. Odsłonięcie pomnika Mikołaja Kopernika (proj. Karol Badyna) przed budynkiem Wydziału Matematyki i Informatyki UJ przy ul. Łojasiewicza 6 w Krakowie, 7.06.2023.

Literatura

- [L01] *Archiwum Nauka Polska*, archiwum.nauka-polska.pl [dostęp 12.05.2025].
- [L02] Antoni Bielak – nekrolog, <https://jbc.bj.uj.edu.pl/Content/853127/NDIGDZS076458.pdf> [dostęp 12.05.2025].
- [L03] Dobiesław Brydak. Biogram [w:] *Matematycy i Informatycy Podkarpacia*, <http://mip.ur.edu.pl/?q=biogramy/osoba/177> [dostęp 12.05.2025].
- [L04] Janina Caban – nekrolog, <https://archive.org/details/jbc.bj.uj.edu.pl.NDIGDZS079694> [dostęp 13.05.2025].
- [L05] Centrum Młodzieży im. H. Jordana w Krakowie, *Nasza historia*, <https://cmjordan.krakow.pl/o-nas/nasza-historia> [dostęp 13.05.2025].
- [L06a] Danuta Ciesielska, Jerzy Szczepański, *Działania członków Akademii Umiejętności na rzecz edukacji matematycznej. Część pierwsza: lata 1872–1918*, [w:] *Narracje podręcznikowe. Akademia Umiejętności i Polska Akademia Umiejętności na rzecz edukacji* (red. Karol Sanojca, Maria Stinia), Wydawnictwo Polskiej Akademii Umiejętności, 1923.
- [L06] Danuta Ciesielska, Jerzy Szczepański, *Działania członków Polskiej Akademii Umiejętności na rzecz edukacji matematycznej. Część druga: lata 1919–1952*, [w:] *Narracje podręcznikowe. Akademia Umiejętności i Polska Akademia Umiejętności na rzecz edukacji* (red. Karol Sanojca, Maria Stinia), Wydawnictwo Polskiej Akademii Umiejętności, 1923.
- [L07] Czasopisma Delta - archiwum, <https://deltami.edu.pl/> [dostęp 17.07.2025].
- [L08] Antoni L. Dawidowicz, *Sprawozdanie z działalności Komisji ... w okresie 25.04.1983-16.04.1985* (w archiwum OK PTM).
- [L09] Antoni L. Dawidowicz, *Sprawozdanie z działalności Komisji ... w okresie 15.04.1985-14.04.1987* (w archiwum OK PTM).
- [L10] Antoni L. Dawidowicz, *Przemówienie na uroczystej sesji z okazji XXX-lecia Krakowskiego Młodzieżowego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Sztuk w dniu 23 kwietnia 2009 r.*, Collegium Novum UJ, Kraków (zanotował Jerzy Szczepański na podstawie nagrania udostępnionego przez panią Martę Rajek w roku 2023).
- [L11] *Dni Pałacu Młodzieży, Echo Krakowa*, rok XXXVI, nr 104(11387), Kraków 27, 28, 29 maja 1983 r., s. 2, http://old.mbc.malopolska.pl/Content/106404/echo_krakowa_1983_104.pdf [dostęp 13.05.2025].
- [L12] Stanisław Domoradzki (red), Zofia Pawlikowska-Brożek, Danuta Węglowska, *Słownik biograficzny matematyków polskich*, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnobrzegu, Tarnobrzeg 2003.
- [L13] Roman Duda, Przegląd historyczny polskich czasopism matematycznych, *Wiadomości Matematyczne*, 47(2), 2011, s.1-42
- [L14] Roman Duda, *Matematycy XIX i XX wieku związani z Polską*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2012.
- [L15] Roman Duda, *Przedwojenni nauczyciele na powojennych uczelniach*, *Antiquitates Mathematicae*, 10(1) 2016, 67-87.
- [L16] 6. Europejski Kongres Matematyczny, Kraków 2-7 lipca 2012, www.6ecm.pl [dostęp 30.05.2025]
- [L17] Google Ngrams, *Częstość występowania słów popularization/popularisation, vulgarization/vulgarisation w tekstach anglojęzycznych w latach 1950-1980*, <https://books.google.com/ngrams/> [dostęp 31.05.2025].

[L19] Zofia Hajnos, *Sprawozdanie z działalności Międzyszkolnego Kółka Matematycznego w Krakowie za okres od 1.01.1971 do 31.10.1971 r.* (w archiwum OK PTM).

[L20] Historia AGH, <https://historia.agh.edu.pl/> [dostęp 12.05.2025].

[L21] Instytut Matematyki UJ, *Kółka matematyczne dla uczniów*, <https://im.uj.edu.pl/du/kolka-matematyczne>; [dostęp 30.05.2025].

[L22] Instytut Matematyki UJ, *Różności – W kręgu nauki*, <https://im.uj.edu.pl/archiwa/roznosci/w-kregu-nauki> [dostęp 30.05.2025].

[L23] Instytut Matematyki UJ, Warsztaty dla nauczycieli i uczniów „Praca z uczniem uzdolnionym matematycznie”, <https://im.uj.edu.pl/du/warsztaty> [dostęp 30.05.2025].

[L24] *Jubileuszowy Zjazd Matematyków Polskich w Stulecie PTM*, Kraków, 3-7 września 2019, <https://100latptm.matinf.uj.edu.pl/> [dostęp 30.05.2025].

[L25] *Kronika (za okres od września 1953 do września 1955 r.)*, Roczniki Polskiego Towarzystwa Matematycznego, Seria II: Wiadomości Matematyczne tom I, nr 2 (1956), s. 281-292.

[L26] *Księga Pamiątkowa Pierwszego Polskiego Zjazdu Matematycznego*, Lwów, 7-10.IX.1927, Kraków, 1929.

[L27] M. Legutko, K. Skołuba, *Sesja kół matematycznych szkół podstawowych w krakowskim województwie miejskim*, Oświata i Wychowanie, nr 14 (396) 1977.

[L28] Samuel Bogumił Linde, *Słownik języka polskiego*, tom IV, wydanie II poprawione, Lwów, W Drukarni Zakładu Ossolińskich, 1858.

[L29] Małopolskie Stowarzyszenie Matematyczne „Kangur”, <https://kangur-krakow.pl/> [dostęp: 30.05.2025].

[L30] *Matematyczna Wideomania, czyli Matematyka Okiem Sympatyka*, zob. <https://matosym.uken.krakow.pl/> [dostęp 30.05.2025].

[L31] Matematyczny Naboj, <https://math.old.naboj.org/archive.php> [dostęp 30.05.2025].

[L32] Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny, <https://katalog.nukat.edu.pl/> [dostęp: 31.05.2025].

[L33] Bogdan Nowecki, *Sprawozdanie z działalności Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Krakowskiego Oddziału PTM* [w roku 1972] (w archiwum OK PTM).

[L34] Bogdan Nowecki, *Sprawozdanie z pracy Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1973* (w archiwum OK PTM).

[L35] Bogdan Nowecki, *Sprawozdaniu z pracy Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Krakowskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1974* (w archiwum OK PTM).

[L36] *Olimpiada Matematyczna – Kraków*, <http://www.krakow-om.pl/pl/3/304/310/Czlonkowie-od-poczatku-istnienia> [dostęp 26.05.2025];

[L37] Zdzisław Opiał, Ewa Szostak, *Sprawozdanie z działalności Międzyszkolnego Kółka Matematycznego przy Oddziale Polskiego Towarzystwa Matematycznego w Krakowie (Uniwersytet Jagielloński)* [w roku 1971/72] (w archiwum OK PTM).

[L38] Radosław Pawelec, *Popularyzacja, upowszechnianie, czynienie wiadomym wszem wobec*, Studia Medioznawcze, 2017, 3 (70), 13-19.

[L39] Józef Piórek, *Sprawozdanie z działalności Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Matematycznego w roku 1978* (w archiwum OK PTM).

[L40] Pismo prezesa PTM i przewodniczącego Komisji Popularyzacyjno-Odczytowej PTM do prezesów oddziałów i przewodniczących komisji popularyzacji z dnia 13 października 1980 r. (w archiwum OK PTM).

[L41] Adam Płocki, *Sprawozdanie z działalności Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Matematycznego* za okres od 10.04.1973 do 08.04.1975 (w archiwum OK PTM).

[L42] Adam Płocki, *Planowane formy działalności Komisji Popularyzacji i Szkolnictwa Średniego Oddziału Krakowskiego PTM w roku 1975* (w archiwum OK PTM).

[L43] Adam Płocki, *Sprawozdanie z działalności Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem Oddziału Krakowskiego PTM w roku 1975* (w archiwum OK PTM).

[L44] Adam Płocki, *Sprawozdanie z działalności Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem Oddziału Krakowskiego PTM za okres od kwietnia 1975 do kwietnia 1977* (w archiwum OK PTM).

[L49] Adam Płocki, *Sprawozdanie z działalności Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem Oddziału Krakowskiego PTM za rok 1977* (w archiwum OK PTM).

[L50] Adam Płocki, *Sprawozdanie z działalności Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem Krakowskiego Oddziału PTM za okres od kwietnia 1977 do maja 1979* (w archiwum OK PTM).

[L51] Adam Płocki, *Sprawozdania z działalności Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem Krakowskiego Oddziału PTM za rok 1978* (w archiwum OK PTM).

[L52] Zdzisław Pogoda, *Sprawozdania z działalności Komisji ... a okres od kwietnia 1987 do kwietnia 1989* (w archiwum OK PTM).

[L53] Zdzisław Pogoda, *Sprawozdania z działalności Komisji ... a okres od kwietnia 1989 do kwietnia 1991* (w archiwum OK PTM).

[L54] Politechnika Wrocławska, *Jubileusz wybitnego matematyka prof. Rościsława Rabczuka*, 15.10.2019, <https://pwr.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/jubileusz-wybitnego-matematyka-prof-roscislawa-rabczuka-11360.html> [dostęp 12.05.2025].

[L55] Kamil Rusek, *Sprawozdanie z przebiegu zajęć Międzyszkolnego Kółka Matematycznego w okresie od 10.01.1973 do 2.05.1973 r.* (w archiwum OK PTM).

[L56] *Słownik Języka Polskiego*, <https://sjp.pwn.pl/slowniki/> [dostęp 17.07.2025].

[L57] Marek Sobczyński, Monika Cepil, *Historia Zrzeszenia Polskich Nauczycieli Geografii*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 2022.

[L58] *Sprawozdanie z działalności OK PTM za okres od 1 stycznia 1949 do 15 czerwca 1949* (w archiwum OK PTM).

[L59] *Sprawozdanie z działalności Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1960*, Roczniki Polskiego Towarzystwa Matematycznego, Seria II: Wiadomości Matematyczne V (1962), s. 127-135.

[L60] *Sprawozdanie z działalności Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1968 (skrót)*, Roczniki Polskiego Towarzystwa Matematycznego, Seria II: Wiadomości Matematyczne XII (1969), s. 173-190.

[L61] *Sprawozdanie z działalności Oddziału Krakowskiego PTM w okresie od 15 maja 1979 r. do 9 maja 1981 r.* (w archiwum OK PTM).

[L62] *Sprawozdanie z działalności OK PTM za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1981 r.* (w archiwum OK PTM).

[L63] *Sprawozdanie z działalności OK PTM za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1981 r.* (w archiwum OK PTM).

[L64] *Sprawozdania z działalności OK PTM za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1982 r.* (w archiwum OK PTM).

[L65] *Sprawozdanie z działalności OK PTM w okresie od 12.05.1981 do 24.06.1983* (w archiwum OK PTM).

[L66] Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki, <https://www.snm.edu.pl/> [dostęp 30.05.2025].

[L67] Edward Tutaj, *Sprawozdanie z działalności Międzyszkolnego Kółka Matematycznego za rok 1974* (w archiwum OK PTM).

[L68] Edward Tutaj, *Sprawozdanie z działalności Międzyszkolnego Kółka Matematycznego za okres (1.01.75-31.12.75)* (w archiwum OK PTM).

[L69] Zofia Pawlikowska-Brożek, *Adam Wachulka (1909-1991)*, *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki*, 36(4), 1991, 127-130.

[L70] Wezwanie do pilnego złożenia sprawozdania z działalności stowarzyszenia w Wydziale Społeczno-Politycznym Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego z dnia 1 czerwca 1949 r. (w archiwum OK PTM).

[L71] Województwo Małopolskie, Rok 2012 – Rokiem Matematyki, <https://www.malopolska.pl/public/aktualnosci/edukacja/rok-2012-rokiem-matematyki-w-malopolsce> [dostęp 30.05.2025].

[L72] Andrzej Zajtz, *Sprawozdania roczne Zarządu Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Matematycznego za rok 1977* (w archiwum OK PTM).

[L73] Danuta Rederowa, *Z dziejów Towarzystwa Naukowego Krakowskiego 1815-1872. Karta z historii nauki polskiej pod zaborami*, Polska Akademia Umiejętności, Kraków 1998

Wykaz reprodukowanych plakatów i ogłoszeń⁹⁰

[P01] Cykl odczytów popularnych z matematyki w Warszawie w roku 1970.

[P02] Cykl odczytów popularnych z matematyki w Krakowie w roku 1970.

[P03] Cykl odczytów popularnych z matematyki w Krakowie w roku 1974.

[P05] Cykl odczytów popularnonaukowych z matematyki w Krakowie w roku 1976/77.

[P06] Cykl odczytów popularnonaukowych z matematyki w Krakowie w roku 1978.

[P07] Cykl spotkań z pracownikami naukowymi (spotkania polonistów, politologów, matematyków i historyków) w Krakowie w roku 1984/85.

[P08] Cykl spotkań z pracownikami naukowymi: Spotkania Matematyków w roku 1985/86.

[P09] Tydzień Krakowskiej Matematyki. Święto Delty, 6-11 kwietnia 1987 r.

[P10] Spotkanie z Antonim Bielakiem w dniu 15 października 1987 r. w Auli V LO w Krakowie.

[P11] Spotkania Matematyków w Krakowie w roku 1987/88.

[P12] Spotkania Matematyków w Krakowie w roku 1988/89.

[P13] Spotkania Matematyków w Krakowie w roku 1989.

[P14] Spotkania Matematyków w Krakowie w roku 1990.

⁹⁰ Wszystkie reprodukowane plakaty i ogłoszenia pochodzą z archiwum Oddziału Krakowskiego PTM

POLSKIE TOWARZYSTWO MATEMATYCZNE

ODDZIAŁ WARSZAWSKI

W celu upowszechnienia założeń nowego programu nauczania matematyki w szkołach
Oddział Warszawski Polskiego Towarzystwa Matematycznego

o r g a n i z u j e

cykl odczytów popularno-naukowych pt.

NOWA MATEMATYKA WKRACZA DO SZKÓŁ

9 kwietnia 1970 (czwartek)	Doc. dr Wacław Zawadowski Instytut Matematyczny Uniwersytetu Warszawskiego	Nowa czy stara matematyka?
16 kwietnia 1970 (czwartek)	Dr Andrzej Blikle Instytut Matematyczny Polskiej Akademii Nauk	Logika — sztuka myślenia
23 kwietnia 1970 (czwartek)	Dr Maciej Bryński Instytut Matematyczny Uniwersytetu Warszawskiego	Przekształcenia geometryczne
7 maja 1970 (czwartek)	Prof. dr Jerzy Łoś Instytut Matematyczny Polskiej Akademii Nauk	Dlaczego uczymy się rachunku prawdopodobieństwa?
14 maja 1970 (czwartek)	Dr habil. Zbigniew Semadeni Instytut Matematyczny Polskiej Akademii Nauk	Matematyka dla maluchów

Na odczyty specjalnie zapraszamy Nauczycieli, Rodziców i Młodzież

WSTĘP WOLNY

Wszystkie odczyty odbywają się w czwartki w godzinach 18¹⁵–19¹⁵
w Pałacu Kultury i Nauki, VIII piętro, sala 803 (główne wejście od ul. Marszałkowskiej)

W.D.N., Zam. 229/70, N. 700, K-30.

[P01] Cykl odczytów popularnych z matematyki w Warszawie w roku 1970.

**ODDZIAŁ KRAKOWSKI
POLSKIEGO TOWARZYSTWA MATEMATYCZNEGO
KOMISJA POPULARYZACJI PRZY ZARZ. GŁÓWNYM PTM
organizują
CYKL
ODCZYTÓW POPULARNYCH
Z MATEMATYKI**

które odbywać się będą w Instytucie Fizyki i Matematyki UJ,
ul. Reymonta 4, sala 056, we wtorki o godz. 19⁰⁰

17. XI.	Prof. dr ZENON MOSZNER (Wyższa Szkoła Pedagogiczna) KŁOPOTY Z MIERZENIEM
24. XI.	Doc. dr ANDRZEJ LASOTA (Uniwersytet Jagielloński) PRAWDOPODOBIENSTWO i RZECZYWISTOŚĆ
1. XII.	Dr BOHDAN GRELL (Uniwersytet Jagielloński) MATEMATYCZNO-LOGICZNE PODSTAWY RACHUNKU PRAWDOPODOBIENSTWA i JEGO STOSUNEK DO RZECZYWISTOŚCI
8. XII.	Doc. dr STANISŁAW WOŁODŹKO (Wyższa Szkoła Pedagogiczna) O PRAWDOPODOBIENSTWIE WARUNKOWYM

Drukarnia Związkowa w Krakowie — 0440/70 — D-3 (16807) — 200

[P02] Plakat informujący o cyklu odczytów popularnych z matematyki w roku 1970. Wykłady odbyły się w Instytucie Fizyki UJ przy ul. Reymonta 4 w sali 056 na parterze budynku. Obecnie (maj 2025 r.) sala ta nosi numer 038, ma 110 miejsc siedzących i jest salą dydaktyczną Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ.

Oddział Krakowski Polskiego Towarzystwa Matematycznego
organizuje w roku jubileuszu XXX-lecia PRL

cykl odczytów popularno-naukowych
poświęconych pewnym tematom aktualnej problematyki
matematycznej i dydaktycznej

Odczyty odbywać się będą
W AULI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
/Collegium Novum I piętro, Gołębia 24/

Program:

Prof.dr hab. Jacek Szarski "....." "
Przedstawienie matematyki 11.11.1974

Prof.dr hab. Zofia Krygowska "....." "
czwartek, 21 listopada 1974, godz. 17¹⁵

Prof.dr hab. Zenon Moszner "....." "
czwartek, 28 listopada 1974, godz. 17¹⁵

Prof.dr hab. Stanisław Gołąb "....." "
czwartek, 5 grudnia, godz. 17¹⁵

Prof.dr hab. Andrzej Turowicz "....." "
czwartek, 12 grudnia 1974, godz. 17¹⁵

Zapraszamy wszystkich interesujących się matematyką
i jej nauczaniem.

Wstęp wolny.

8.11. 4

Redakcja
Dziennika Polskiego
K r a k ó w

Oddział Krakowski Polskiego Towarzystwa Matematycznego organizuje cykl odczytów popularno-naukowych na tematy matematyczne i matematyczno-dydaktyczne. Odczyty te będą się odbywały w listopadzie i w grudniu w udostępnionej na ten cel przez władze UJ auli Uniwersytetu Jagiellońskiego w Collegium Novum. Wykazane one będą /dodajmy: na zasadzie działalności społecznej/ przez wybitnych matematyków krakowskich, profesorów UJ, WSP i Instytutu Matematycznego PAN.

Cykl rozpocznie się w poniedziałek 11.XI.1974 o godz. 17¹⁵ wykładem Prof.dr Jacka Szarskiego, członka korespondenta PAN, Dyrektora Instytutu Matematyki UJ, pt. "Matematyka jako język opisu realnej rzeczywistości".

Szczegóły dotyczące dalszych wykładów w afiszach. Wstęp wolny.

Uprzejmie prosimy Redakcję o zamieszczenie krótkiej notatki informującej o powyższym w numerze niedzielnio-poniedziałkowym Dziennika. Żukujemy afisz.

Z poważaniem
V-ce Prezes OK PTM
[Signature]
/Doc.dr Andrzej Felczak/

Informacja o cyklu odczytów organizowanych przez OK PTM dla szerokiego kręgu PRL, zamieszczona w Dzienniku Polskim 10-11.11.74.

Ciekawie o matematyce
Oddział Krakowski Pol. Tow. Matematycznego organizuje w listopadzie i w grudniu cykl odczytów popularno-naukowych na tematy matematyczne i matematyczno-dydaktyczne.

Cykl rozpocznie się w poniedziałek 11.11.1974 o godz. 17.15 w auli Collegium Novum. Wykładem prof. dr Jacka Szarskiego, dyrektora Instytutu Matematyki UJ, pt. "Matematyka jako język opisu realnej rzeczywistości".

Dziennik Polski NR 263 (9544)

DDZIAŁ KRAKOWSKI
KIEGO TOWARZYSTWA
MATEMATYCZNEGO
(ul. REYMONTA 4 (POŁOŻONE))

Kraków, dnia 19.11. 1974 r.

Redakcja Dziennika Polskiego
w/m.

Oddział Krakowski Polskiego Towarzystwa Matematycznego prosi uprzejmie o zamieszczenie w czwartkowym numerze /21.11.br./ Dziennika Polskiego krótkiej notki o odczytach z cyklu odczytów popularno-naukowych.

Prof.dr Zofia Krygowska: Aktualne zagadnienia nauczania matematyki w świecie".

Odczyt odbędzie się w Auli Uniwersytetu Jagiellońskiego w czwartek, 21.11.1974, o godz. 17.15.

Sekretarz OK PTM
[Signature]
/Mgr H. Nowotarska/

[P03] Cykl odczytów popularnych z matematyki w Krakowie w roku 1974. Nie zachował się plakat (afisz) z tytułami odczytów w listopadzie i grudniu 1974. Z treści planowanego afisza wynika, że wykłady zaplanowano na 11, 21 i 28 listopada oraz 5 i 2 grudnia 1974 r. w auli Collegium Novum UJ. Prelegentami mieli być Jacek Szarski, Zofia Krygowska, Zenon Moszner, Stanisław Gołąb, Andrzej Turowicz. Z notatki, która ukazała się w *Dzienniku Polskim* 10-11.11.1974 nr 263 (9544), wiemy, że Jacek Szarski w poniedziałek 11 listopada 1974 r. przedstawił wykład pt. „Matematyka jako język opisu realnej rzeczywistości”. W czwartek 21 listopada 1974 r. w tej samej auli wykład pt. „Aktualne zagadnienia nauczania matematyki w świecie” przedstawiła Zofia Krygowska. Tytuły pozostałych wykładów nie zachowały się w archiwum Oddziału Krakowskiego PTM.

ODDZIAŁ KRAKOWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA MATEMATYCZNEGO

PAŁAC MŁODZIEŻY W KRAKOWIE

organizują kolejną

CYKL ODCZYTÓW POPULARNO-NAUKOWYCH Z MATEMATYKI

PROGRAM:

1. Geometria - niegeometria

(O modelach skończonych geometrii)
doc. dr Stefan Turnau (WSP)
środa 8. XII. 1976 r. godz. 18.00

2. Nierówności różniczkowe

prof. dr hbl. Jacek Szarski (UJ)
środa 15. XII. 1976 r. godz. 18.00

3. Kartki z dziejów matematyki w Polsce

doc. dr Adam Wachulka (WSP)
środa 5. I. 1977 r. godz. 18.00

4. Teoria granic w przestrze- niach wielowymiarowych

dr Dobiesław Brydak (WSP)
środa 12. I. 1977 r. godz. 18.00

5. Punkty osobliwe zbiorów wypukłych

dr Edward Tutaj (UJ)
środa 16. II. 1977 r. godz. 18.00

6. Wykresy wskazowe w elek- trotechnice z punktu widze- nia matematyki

dr Eugeniusz Wachnicki (WSP)
środa 23. II. 1977 r. godz. 18.00

7. Przestrzenie metryczne

doc. dr hbl. Andrzej Pelczar
środa 2. III. 1977. r. godz. 18.00

Wykłady odbywać się będą w sali X
Wyższej Szkoły Pedagogicznej
w Krakowie, I piętro
ul. Podchorążych 2

***Zapraszamy wszystkich interesujących się matematyką, a szczegól-
nie nauczycieli i młodzież szkół średnich.***

Drukarnia Narodowa Zakł. nr 3, zam. 4027/76 — 100 — P-12 (4857)

[P04] Plakat informujący cyklu wykładów popularnonaukowych z matematyki w roku 1976/77. Wykłady odbyły się w sali X Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie (obecnie UKEN) przy ul. Podchorążych 2.

Oddział Krakowski Polskiego Towarzystwa Matematycznego
i
Pałac Młodzieży im. dr Henryka Jordana w Krakowie
organizują kolejny

CYKL ODCZYTÓW POPULARNO-NAUKOWYCH z *matematyki*

PROGRAM:

1. Kłopoty z zerem	Prof. dr hab. Zenon Moszner (WSP)	WTOREK 21. II. 1978 r. godz. 18.00
2. Pewne własności funkcji ekstremalnej i jej zastosowanie	Dr Maria Mazurek (UJ)	WTOREK 28. II. 1978 r. godz. 18.00
3. Aproksymacja funkcji ciągłych wielomianami	Dr Wiesław Pleśniak (UJ)	WTOREK 7. III. 1978 r. godz. 18.00
4. Miary powierzchni	Dr Ludwik Drużkowski (UJ)	WTOREK 14. III. 1978 r. godz. 18.00
5. Podzielność i prostokąty	Doc. dr Stefan Turnau (WSP)	WTOREK 21. III. 1978 r. godz. 18.00
6. Rozwój pewnych pojęć matematycznych	Dr Tadeusz Winiarski (UJ)	WTOREK 4. IV. 1978 r. godz. 18.00
7. O zanurzaniu płaszczyzny w pewnych bryłach ograniczonych	Dr Jacek Gancarzewicz (UJ)	WTOREK 11. IV. 1978 r. godz. 18.00
8. O przekształceniach geometrycznych i liczbach zespolonych	Dr hab. Eugeniusz Wachnicki (WSP)	WTOREK 18. IV. 1978 r. godz. 18.00
9. O odległości	Doc dr hab. Józef Tabor (WSP)	WTOREK 25. IV. 1978 r. godz. 18.00

Wykłady odbywać się będą w Pałacu Młodzieży w Krakowie przy ul. Krowoderskiej 8 w sali 20 I piętro
**Zapraszamy serdecznie wszystkich interesujących się matematyką,
a szczególnie nauczycieli i młodzież szkół średnich**

DN-3, z. 5118/78 — 100 — E-20/290

Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk
przy Pałacu Młodzieży

zaprasza

młodzież szkół licealnych

na

CYKL SPOTKAŃ

z pracownikami naukowymi

Spotkania polonistów

Spotkania polonistów — organizowane przez:

— Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza w Krakowie
— Krak. Młodz. Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk

12 XII 84 godz. 16

„Interpretacja wiersza Norwida „Moja piosenka (II)” — dr Marek Biał

9 I 85 godz. 16

„Obecność miłości w literaturze współczesnej” — prof. dr hab. Włodzisław Masiński

13 II 85 godz. 16

„Jan Kochanowski — refleksje pozbliżeniowe” — dr Andrzej Borowski

13 III 85 godz. 16

„Znaczenie Tadeusza Pawlikowskiego i Józefa Kotarbińskiego dla teorii polskiego” — dr hab. Jan Michalik

10 IV 85 godz. 16

Dr Wiesław Godzisz „Czy film jest językiem?”

Miejsce spotkań: Pałac Młodzieży, ul. Krowoderska 8 I p, sala 40

Spotkania politologów

17 XII 84 godz. 16

„Bliski Wschód po II Wojnie Światowej” — doc. dr hab. Piotr Radziński

7 I 85 godz. 16

„Mao Tse Tung i jego następcy” — doc. dr hab. Piotr Radziński

14 I 85 godz. 16

„Jedność czy podział Europy” — doc. dr hab. Piotr Radziński

21 I 85 godz. 16

„Problem niemiecki dzisiaj” — doc. dr hab. Edward Ciomara

18 II 85 godz. 16

„Czy AK stała z bronią u nogi?” — dr Grzegorz Mazur

Miejsce spotkań: Pałac Młodzieży — Kraków ul. Krowoderska 8 I p, sala nr 40

Spotkania matematyków

Spotkania matematyków organizowane przez:

— Polskie Towarzystwo Matematyczne — Oddział Kraków
— Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk
— II Liceum Ogólnokształcące im. Króla Jana Sobieskiego

19 XII 84 godz. 16

„Wykład z historii matematyki”

— dr Zofia Pawlikowska-Breńka — AGH

— mgr Stanisław Domaradzki

16 I 85 godz. 16

„Dyskusja panelowa o pewnym zadaniu matematycznym” — dr Antoni Leon Dawidowicz — dr Edward Tuja (Inst. Matematyki UJ)

20 II 85 godz. 16

Spotkanie z prekursorem Uniwersytetu Jagiellońskiego — matematykiem prof. dr hab. Andrzejem Pelczarem

20 III 85 godz. 16

„Pokaż przebiegi i efektywne modele wielokształtów” — dr Edward Zych (Filia Uniwersytetu Warszawskiego w Białymostku)

17 IV 85 godz. 16

„Pierwsze wiadomości charakterystyki balerów” — prof. dr hab. Mieczysław Kuźniarski (Politechnika Śląska)

Miejsce spotkań: II Liceum Ogólnokształcące im. Sobieskiego, sala II p.

Spotkania historyków

Spotkania historyków organizowane przez:

— Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego
— Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk

13 XII 84 godz. 18

„Ideologia sarmacka w polskiej kulturze szlacheckiej” — doc. dr hab. Stanisław Cyński

17 I 85 godz. 18

„Z zagadnień kultury starożytnej” — dr hab. Edward Dąbrowski

U w a g a:

Spotkania z historykami odbywać się będą w każdy czwartek miesiąca.

Miejsce spotkań: Pałac Młodzieży, Kraków ul. Krowoderska 8, sala 40 I p.

[P06] Zaproszenie na cykl spotkań z pracownikami naukowymi (spotkania polonistów, politologów, matematyków i historyków) w roku 1984/85. Spotkania polonistów, politologów i historyków odbyły się w Pałacu Młodzieży przy ul. Krowoderskiej 8, a spotkania matematyków — w auli II Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Sobieskiego 9 w Krakowie.

Spotkania matematyków

Spotkania matematyków organizowane przez:

- Polskie Towarzystwo Matematyczne — Oddział Kraków
- Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk
- II Liceum Ogólnokształcące im. Króla Jana Sobieskiego

19 XII 84 godz. 16

„Wykład z historii matematyki”

- dr Zofia Pawlikowska-Brożek — AGH
- mgr Stanisław Domoradzki

16 I 85 godz. 16

„Dyskusja panelowa o pewnym zadaniu matematycznym” — dr Antoni Leon Dawidowicz — dr Edward Tutaj (Inst. Matematyki UJ).

20 II 85 godz. 16

Spotkanie z prorektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego — matematykiem prof. dr hab. Andrzejem Pelczarem

20 III 85 godz. 16

„Pokaz przeżroczy i efektywnych modeli wielościanów — dr Edward Zych (Filia Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku)

17 IV 85 godz. 16

„Pewne własności charakterystyki Eulera” — prof. dr hab. Mieczysław Kucharszewski (Politechnika Śląska)

Miejsce spotkań: II Liceum Ogólnokształcące im. Sobieskiego, aula II p.

[P06] (fragment plakatu) Zaproszenia na cykl spotkań z pracownikami naukowymi (spotkania matematyków) w roku 1984/85. Miejsce spotkań: aula II Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Sobieskiego 9 w Krakowie.

**Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk
im. prof. JANA KULPY
przy Pałacu Młodzieży w Krakowie**

ZAPRASZA

**młodzież szkół licealnych
NA**

CYKL SPOTKAŃ Z PRACOWNIKAMI NAUKOWYMI

SPOTKANIA MATEMATYKÓW

Spotkania matematyków-organizowane przez:

- Polskie Towarzystwo Matematyczne - Oddział Krakowski
- Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk im. prof. Jana Kulpy
- II Liceum Ogólnokształcące im. Króla Jana Sobieskiego

23 X 1985 godz. 16.00

„Spotkanie z nestorami matematyki krakowskiej”

- prof. dr Zofia Krygowska
- prof. dr Andrzej Turowicz

20 XI 1985 godz. 16.00

„O równaniach algebraicznych”

- doc. dr Bolesław Gleichgewicht (Uniwersytet Wrocławski)

11 XII 1985 godz. 16.00

„O zbiorach Cantora”

- prof. dr Jerzy Mioduszewski (Uniwersytet Śląski)

19 II 1986 godz. 16.00

„Spotkanie z byłymi laureatami Olimpiad Matematycznych”

19 III 1986 godz. 16.00

„Problemy z nieskończonością”

- prof. dr Bolesław Szafirski (Uniwersytet Jagielloński)

16 IV 1986 godz. 16.00

„Druga dyskusja panelowa o pewnym zadaniu matematycznym”

- dr Edward Tutaj – dr Antoni Leon Dawidowicz (Uniwersytet Jagielloński)

Miejsce spotkań: II Liceum Ogólnokształcące im. J. Sobieskiego, aula II p.

DN-3, z. 5650/85 — T-30/2440 — 89

[P07] Plakat informujący o cyklu wykładów popularnonaukowych w roku 1985/86. Spotkania odbyły się w auli II Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Sobieskiego 9 w Krakowie.

TYDZIEŃ KRAKOWSKIEJ MATEMATYKI

Święto „DELTY”

od 6. IV. do 11. IV. 1987 r.

organizowane przez:
Polskie Towarzystwo Matematyczne (Oddział Krakowski)
Redakcję miesięcznika „Delta”

przy współudziale:
Kuratorium Oświaty i Wychowania, Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli,
Krakowskiego Młodzieżowego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Sztuk
im. prof. Jana Kulpy przy Pałacu Młodzieży

6. IV. 1987 r. poniedziałek godz. 16.30	Pałac Młodzieży, ul. Krowoderska 8 OTWARCIE TYGODNIA KRAKOWSKIEJ MATEMATYKI oraz WYSTAWY MODELI WIEŁOŚCIANÓW		9. IV. 1987 r. czwartek godz. 14.30	Pałac Młodzieży, ul. Krowoderska 8 XI SESJA KÓŁ MATEMATYCZNYCH SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
godz. 17.00	SPOTKANIE Z BYŁYMI LAUREATAMI KONKURSU PRAC UCZNIOWSKICH		godz. 17.00	Pałac Młodzieży, ul. Krowoderska 8, sala 40 — SPOTKANIE Z CZŁONKAMI „KLUBU 44” (członkowie Ligi Zadaniowej „Delta”) — prowadzi dr Marcin E. Kacma
7. IV. 1987 r. wtorek	POKAZOWE LEKCJE MATEMATYKI W V LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM ul. Świerczewskiego 12 oraz ZAJĘCIA SEKCJI MATEMATYCZNEJ Instytutu w Pałacu Młodzieży		10. IV. 1987 r. piątek godz. 14.30	Pałac Młodzieży, ul. Krowoderska 8 XIII SESJA KÓŁ MATEMATYCZNYCH SZKÓŁ ŚREDNICH
8. IV. 1987 r. środa godz. 16.00	sala II Liceum Ogólnokształcącego — SPOTKANIE Z NACZELNYM REDAKTOREM „DELTY” doc. dr hab. Markiem Kordosem		11. IV. 1987 r. sobota godz. 10.00	Pałac Młodzieży, ul. Krowoderska 8 sala 40 — GRY MATEMATYCZNE

W okresie trwania Tygodnia Krakowskiej Matematyki — Święta „Delta” odbywać się będą imprezy towarzyszące:

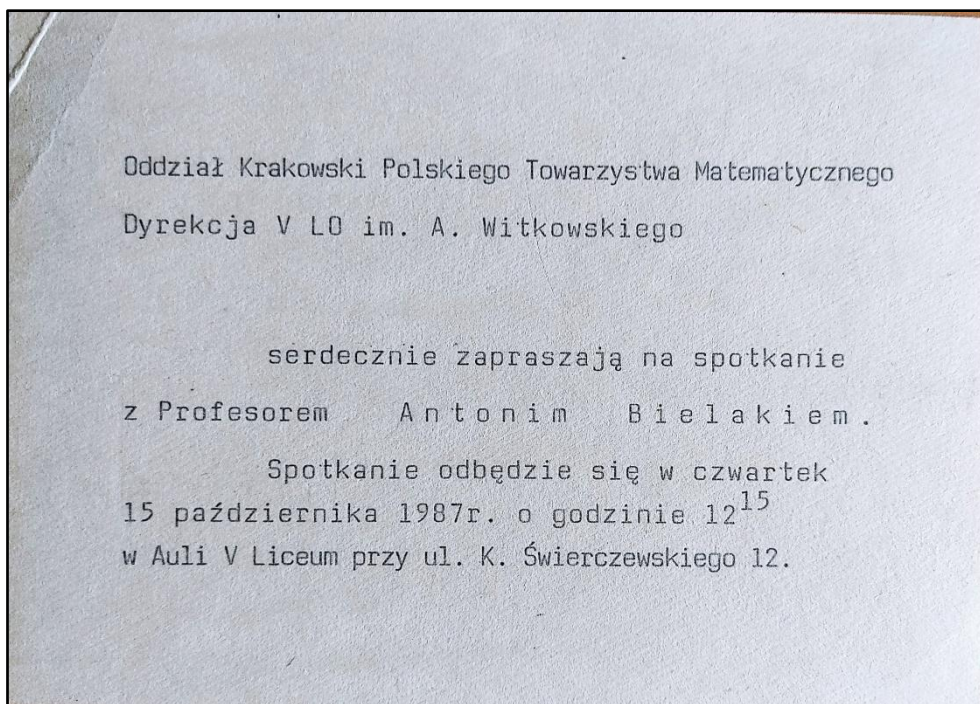
— stoisko „Delta” — Pałac Młodzieży, ul. Krowoderska 8
— codziennie w godzinach od 14.30 do 17.30

— wystawa efektywnych modeli wielościanów
(dr Edward Zych)
w godzinach od 16.00 do 18.00

— pokaz komputerowego systemu dydaktycznego MIZAR—MSE
Instytut Matematyki UJ ul. Reymonta 4
w godzinach od 10.00 do 12.00 i od 15.00 do 17.00

120-5, ark. 300x90 — 100 — (3-26/82)

[P08] Plakat z programem „Tygodniem Krakowskiej Matematyki. Święto Delta” w dniach 6-11 kwietnia 1987 r. Spotkania, o których mowa na plakacie, oraz imprezy towarzyszące odbywały się w Pałacu Młodzieży przy ul. Krowoderskiej 8, w V LO przy ul. Świerczewskiego 12 (obecnie: ul. Szkolna 12), w II Liceum Ogólnokształcącym przy ul. Sobieskiego 9 i w Instytucie Matematyki UJ przy ul. Reymonta 4. W roku 1987 odbyła się XI Sesja Kół Szkół Podstawowych (w czwartek 9 kwietnia) i XIII Sesja Kół Szkół Średnich (w piątek 10 kwietnia). Wielkanoc w roku 1987 przypadała 19 kwietnia.

[P09] Zaproszenie na spotkanie z Antonim Bielakiem (1910-1991) w dniu 15 października 1987 r. w auli V Liceum Ogólnokształcącego w Krakowie przy ul. Świerczewskiego 12 (obecnie: ul. Szkolna 12), członkiem Oddziału Krakowskiego PTM, członkiem Komisji Popularyzacji i Współpracy ze Szkolnictwem OK PTM kilku kadencji, długoletnim nauczycielem matematyki w Gimnazjum św. Jacka i V Liceum Ogólnokształcącego w Krakowie.

„SPOTKANIA MATEMATYKÓW”

ORGANIZOWANE PRZEZ:

- Polskie Towarzystwo Matematyczne Oddział Krakowski
- Krakowskie Młodzieżowe Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk im. prof. Jana Kulpy przy Pałacu Młodzieży
- II Liceum Ogólnokształcące im. J. Sobieskiego

21. X. 1987 r. godz. 16.00

„Dlaczego przyroda jest matematyczna?”

— ks. prof. dr hab. Michał Heller (Watykańskie Obserwatorium Astronomiczne)

18. XI. 1987 r. godz. 16.00

„O głównych etapach rozwoju matematyki”

— prof. dr hab. Zenon Mészner (Instytut Matematyki WSP)

9. XII. 1987 r. godz. 16.00

„Niezwyczajne powierzchnie”

— doc. dr hab. Jacek Gancarzewicz (Instytut Matematyki UJ)

24. II. 1988 r. godz. 16.00

„Od Herona do komputera - czyli o iteracji w matematyce”

— dr Józef Piórek (Instytut Matematyki UJ)

16. III. 1988 r. godz. 16.00

„Pogadanka historyczna”

— dr Zofia Pawlikowska-Brożek (Instytut Matematyki AGH)

20. IV. 1988 r.

„Matematyka - raj na ziemi czy droga przez mękę”

— dr Krzysztof Ciesielski, dr Zdzisław Pogoda (Instytut Matematyki UJ)

Miejsce spotkań – aula II Liceum Ogólnokształcącego
im. J. Sobieskiego

Drukarnia Związkowa 4418/87 — D-20 (1988) — 50

[P10] Plakat informujący o „Spotkaniach Matematyków” w roku 1987/88. Spotkania odbyły się w auli II Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Sobieskiego 9 w Krakowie.

SPOTKANIA MATEMATYKÓW

ORGANIZOWANE PRZEZ:

- POLSKIE TOWARZYSTWO MATEMATYCZNE ODDZIAŁ KRAKOWSKI
- KRAKOWSKIE MŁODZIEŻOWE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK I SZTUK
IM. PROF. JANA KULPY PRZY PAŁACU MŁODZIEŻY
- II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. J. SOBIESKIEGO

12. X. 1988
GODZINA 16.30

SEKRETY OLIMPIAD MATEMATYCZNYCH

mgr Andrzej Mąkowski

(UNIWERSYTET WARSZAWSKI, INSTYTUT MATEMATYKI)

16. XI. 1988
GODZINA 16.30

STULETNIĘ DZIEJE NIERÓWNOŚCI MENDELEJEW-MARKOWA

doc. dr hab. Wiesław Pleśniak

(UJ, INSTYTUT MATEMATYKI)

14. XII. 1988
GODZINA 16.30

NA CZYM POLEGA WNIOSKOWANIE STATYSTYCZNE?

dr Antoni Leon Dawidowicz

(UJ, INSTYTUT MATEMATYKI)

22. II. 1989
GODZINA 16.30

O DZIWNYCH POWIERZCHNIACH

doc. dr hab. Jacek Gancarzewicz

(UJ, INSTYTUT MATEMATYKI)

15. III. 1989
GODZINA 16.30

GEOMETRIE WSZECHSWIATA

dr hab. Marek Kordos

(UNIWERSYTET WARSZAWSKI, INSTYTUT MATEMATYKI) (NACZELNY REDAKTOR „DELTA”)

19. IV. 1989
GODZINA 16.30

O PARADOKSACH ZENONA

prof. dr hab. Jerzy Mioduszeowski

(UNIWERSYTET ŚLĄSKI, INSTYTUT MATEMATYKI)

MIEJSCE SPOTKAN — AULA II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO IM. J. SOBIESKIEGO

Drukarnia Zwłazkowa — 3902-ah — M-31 (1172) — 50

[P11] Plakat informujący o „Spotkaniach Matematyków” w roku 1988/89. Spotkania odbyły się w auli II Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Sobieskiego 9 w Krakowie.

SPOTKANIA MATEMATYKÓW

ORGANIZOWANE PRZEZ:

- POLSKIE TOWARZYSTWO MATEMATYCZNE ODDZIAŁ KRAKOWSKI
- KRAKOWSKIE MŁODZIEŻOWE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK I SZTUK
IM. PROF. J. KULPY PRZY PAŁACU MŁODZIEŻY
- NOWOŚĆ! • V LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. WITKOWSKIEGO

11. X. 89 ■ CZY NIESKONCZONOŚĆ MOŻE BYĆ SKOŃCZONA
godzina 16.30 dr MAREK CAPIŃSKI (Uniwersytet Jagielloński, Instytut Matematyki)

25. X. ■ MATEMATYCZNE MODELOWANIE MOZGU
godzina 16.30 prof. dr hab. RYSZARD TADEUSIEWICZ
(Akademia Górniczo-Hutnicza, Katedra Telekomunikacji)

8. XI. ■ DOKŁADNA NIEDOKŁADNOŚĆ
godzina 16.30 doc. dr hab. STEFAN TURNAU (Wyższa Szkoła Pedagogiczna,
Instytut Matematyki)

22. XI. ■ KOSMOLOGICZNE POCZĄTKI GRECKIEJ GEOMETRII
godzina 16.30 dr JAN WASZKIEWICZ (Politechnika Wrocławska,
Instytut Badań Prognostycznych)

6. XII. ■ O LICZBACH ZESPOŁONYCH I KWATERNIONACH
godzina 16.30 doc. dr hab. ARKADIUSZ PŁOSKI
(Politechnika Świętokrzyska-Kielce, Uniwersytet Jagielloński, Instytut Matematyki)

MIEJSCE SPOTKAN — AULA V LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO IM. WITKOWSKIEGO

UWAGA! Ośrodek Kultury Matematycznej organizuje w dniach 12, 14. 09. o godz. 15.15
w sali 055 (audytorium Niewodniczańskiego) Instytutu Fizyki Uniw. Jagiell.

**WYKŁADY Z MATEMATYKI POGLĄDOWEJ
DLA WSZYSTKICH ZAINTERESOWANYCH**

Drukarnia Związkowa — 30-061 — 0-21 12440 — 14

[P12] Plakat informujący o „Spotkaniach Matematyków” w roku 1989. Spotkania odbyły się w auli V Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Świerczewskiego 12 (obecnie: ul. Szkolna 12) w Krakowie oraz w sali 055 (audytorium Niewodniczańskiego) w Instytucie Fizyki UJ przy ulicy Reymonta 4. Obecnie (maj 2025 r.) sala ta aulą główną Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ, ma 220 miejsc siedzących, nosi numer 039.

POLSKIE TOWARZYSTWO MATEMATYCZNE - ODDZIAŁ KRAKOWSKI
KRAKOWSKIE MIĘDZIEZOWE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK I SZTUK
im. prof. J. Kulpy przy Polu Młodzieży
V LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

ZAPRASZAJĄ NA:

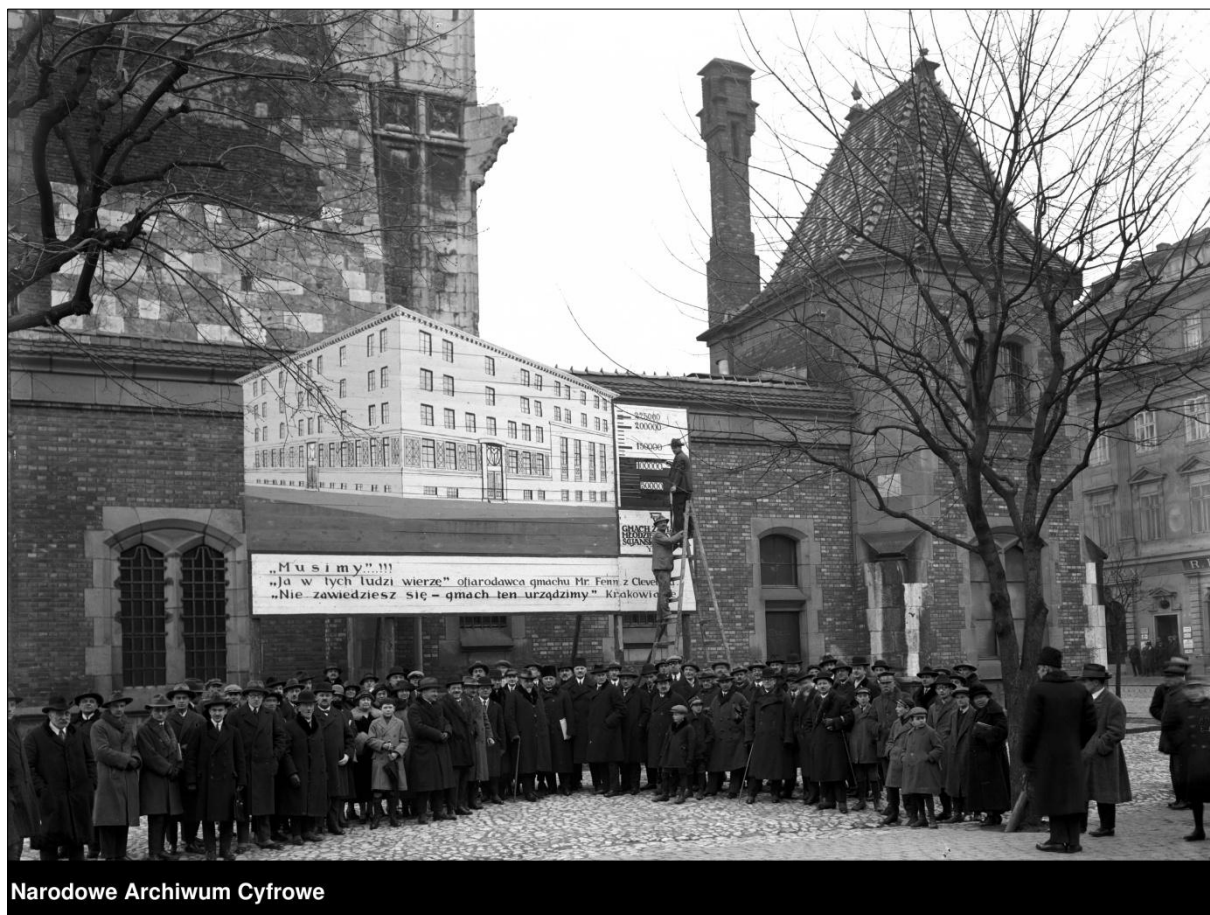
SPOTKANIA MATEMATYKÓW

- 10.X.90. WĘZŁY I MATEMATYKA
DR ZBIGNIEW MARGINIAK / INSTYTUT MATEMATYKI, UNIWERSYTET WARSZAWSKI /
- 24.X.90. W KRĘGU PROBLEMÓW Z TEORII LICZB
MGR MARIUSZ SKARBA / INSTYTUT MATEMATYKI, UNIWERSYTET WARSZAWSKI /
- 7.XI.90. CZY SZYFROWANIE JEST MATEMATYKA
DOC. DR HAB. WOJCIECH GUZICKI / INSTYTUT MATEMATYKI, UNIWERSYTET WARSZAWSKI /
- 21.XI.90. NIEDYSKRETNY UROK TOPOLOGII
DR KRZYSZTOF CIESIELSKI / INSTYTUT MATEMATYKI UJ /
- 5.XII.90. FIKUSNE ZADANIA MATEMATYKI SZKOLNEJ
DR EDWARD TUTAJ / INSTYTUT MATEMATYKI UJ /

SPOTKANIA ODBYWAJĄ SIĘ W V LO ul. Świerczewskiego 12 o godz 16 30

Miejsca wykładów popularnych organizowanych przez OK PTM i KMTPNiSz

Siedziba YMCA w Krakowie przy ulicy Krowoderskiej 8, w której mieścił się Pałac Młodzieży w Krakowie w latach 1951-2009 (w latach 1951-1972 nosił nazwę: Młodzieżowy Dom Kultury w Krakowie, w latach 1972-1991 – Pałac Młodzieży im. Henryka Jordana, a od 1991 r. – Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana w Krakowie, zob. <https://cmjordan.krakow.pl/o-nas/nasza-historia> [dostęp 23.05.2025]).

Związek Chrześcijańskiej Młodzieży Męskiej (YMCA-Young Men's Christian Association), Kraków, 1926 r. Fotografia grupowa członków komitetu na tle propagandowej planszy ze szkicem gmachu, umieszczonej na budynku odwachu przy Wieży Ratuszowej. W tle z prawej kamienica Straszewska przy Rynku Głównym 22. Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe [dostęp 21.05.2025]. Zdjęcie to stanowi ilustrację krótkiej historii YMCA Polska na stronie internetowej <https://www.muzeumjazzu.pl/100-lat-polskiej-ymca-1925-budowa-gmachu-polskiej-ymca-w-krakowie/> [dostęp: 21.05.2025], gdzie podano, że „Budynek Polskiej YMCA [w Krakowie] wzniesiono w latach 1925–1926 wg projektu Wacława Krzyżanowskiego. Gmach był wielofunkcyjny. Mieścił pokoje administracyjne, sale do nauki oraz mieszkania uczniów. W budynku znajdowały się również: duża sala gimnastyczna o żelbetowym, belkowanym stropie, pierwszy w Polsce kryty basen z częścią dla publiczności z 239 miejscami siedzącymi oraz boisko do koszykówki ulokowane na fragmencie... dachu. Budynek powstał w większości dzięki hojnej darowiźnie amerykańskiego przemysłowca Sereno Pecka Fenna, prezesa YMCA w Cleveland, a brakujące środki i wyposażenie sfinansowano z pieniędzy ofiarowanych przez mieszkańców Krakowa podczas szeroko zakrojonej zbiórki.”

Budynek YMKA przy ul. Krowoderskiej 8 (stan współczesny (maj 2025) w Krakowie i **kamienica przy Krowoderskiej 17**, w której w latach 1992-2012 mieściło się XXVII Liceum Ogólnokształcące im. dra Henryka Jordana w Krakowie, założone z inicjatywy dra Antoniego Weyssenhofa. W roku 2012 roku liceum przeniesiono na Salwator, do budynku przy ulicy Senatorskiej 35, zob. <http://zso18.krakow.pl/liceum/historia-2/> [dostęp 23.05.2025].

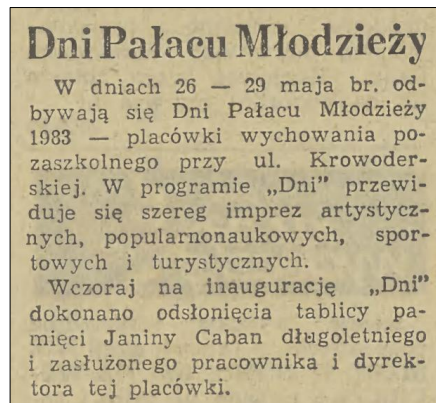

Budynek przy Krowoderskiej 8 jest obecnie (maj 2025 r.) siedzibą szkół społecznych. Mieści się tu też basen i kino Agrafta.

Na parterze upamiętniono Sareno Fenna (1844-1927) – ofiarodawcę środków na budowę budynku YMCA w Krakowie. Upamiętniono też długoletnią dyrektorkę Pałacu Młodzieży – Janinę Caban (1931-1982), zob. poniżej – zdjęcie tablicy umieszczonej na parterze budynku.

Na parterze budynku YMCA przy ul. Krowoderskiej 8 upamiętniono także długoletnią dyrektorkę Pałacu Młodzieży w Krakowie – Janinę Caban (1931-1982).

Nekrolog opublikowany w *Gazecie Krakowskiej* 6 maja 1982 r. nr 64 (10400), zob. <http://old.mbc.malopolska.pl/> [dostęp 13.05.2025] oraz artykuł opublikowany w *Echu Krakowa*, rok XXXVI, nr 104 (11387), Kraków 27, 28, 29 maja 1983 r. zob. <http://old.mbc.malopolska.pl/> [dostęp 13.05.2025].

Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana w Krakowie – ul. Krupnicza 38

Pamięci
ANTONIEGO WEYSENHOFFA
Instruktora harcerskiego
Doktora nauk humanistycznych
Dyrektora Centrum Młodzieży
im. dr. Henryka Jordana w latach 1982-2010
Radnego Miasta Krakowa
Nauczyciela oddanego edukacji pozaszkolnej
Przyjaciela dzieci i młodzieży
Kawalera Orderu Uśmiechu
Prezydent Miasta Krakowa
Kraków, kwiecień 2011

Krakowskie licea ogólnokształcące – miejsca wykładów popularnych o matematyce

I Liceum Ogólnokształcące w Krakowie, Plac Na Groblach 9.

II Liceum Ogólnokształcące w Krakowie, ul. Sobieskiego 9.

V Liceum Ogólnokształcące w Krakowie, ul. Studencka 12.

Krakowskie uczelnie - miejsca wykładów popularnych o matematyce organizowanych przez OK PTM i KMTPNiSz

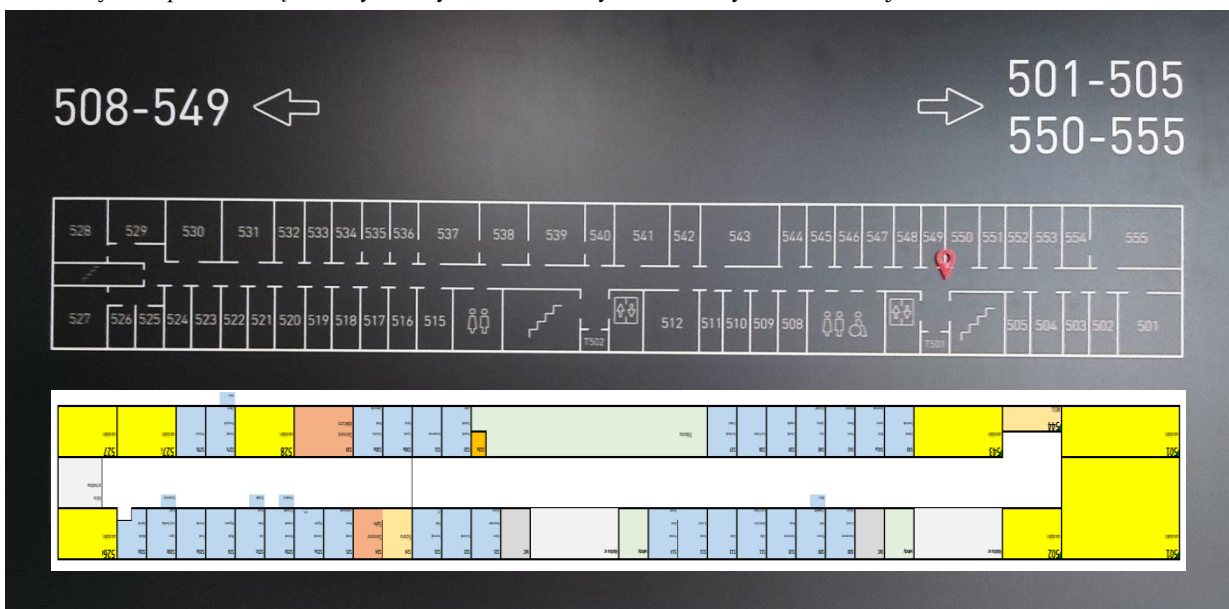

Collegium Novum UJ, ul. Gołębia 24.

Krakowskie uczelnie - miejsca wykładów popularnych o matematyce organizowanych przez OK PTM i KMTPNiSz

Były budynek Instytutu Matematyki UJ i Instytutu Fizyki przy ul. Reymonta 4 (obecnie – maj 2025 r. – siedziba Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ). Poniżej, na czarnym tle: współczesny (maj 2025) rozkład sal na piątym piętrze budynku przy ulicy Reymonta 4 i – niżej – rozkład sal w roku 2008 (oprac. K. Ciesielski przy współpracy z J. Podoskim, E. Tutajem i J. Szepańskim w maju 2025), na żółto zaznaczono sale dydaktyczne. W 2008 r. Instytut Matematyki UJ przeniósł się do budynku Wydziału Matematyki i Informatyki UJ na ul. Łojasiewicza 6.

Krakowskie uczelnie - miejsca wykładów popularnych o matematyce organizowanych przez OK PTM i KMTPNiSz

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, ul. Podchorążych 2, obecnie: Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej.

Pomniki matematyków w Krakowie

Krakowskie pomniki Mikołaja Kopernika: w siedzibie PAU przy Sławkowskiej 17 (proj. Walery Gądomski, 1872), przy Collegium Witkowskiego UJ (proj. Cyprian Godebski, 1899), przy budynku Wydziału Matematyki i Informatyki UJ przy ul. Łojasiewicza 6 (proj. Karol Badyń, 2023).

Pomnik Stefana Banacha (proj. Małgorzata Olkusa, 1999) przed budynkiem byłego Wydziału Matematyki i Informatyki UJ przy ul. Reymonta 4 (obecnie – maj 2025 r. – siedziba Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ) oraz pomnik-laweczka Stefana Banacha i Ottona Nikodyma na krakowskich Plantach pod Wawelem (proj. Stefan Dousa, 2016).

Matematyka w plenerze

Fraktal na stulecie (30 maja 2019 r.). Reprodukacja zdjęcia z archiwum Oddziału Krakowskiego PTM.